

ความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชี
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 100

วรนุช กุอุทา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปีการศึกษา 2564

**POLITICAL CONNECTION AND ACCOUNTING CONSERVATISM
OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND
(SET 100)**

WORANUCH KUUTHA

**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Doctor of Philosophy in Accountancy Program
College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University
Academic Year 2021**

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบัญชี)

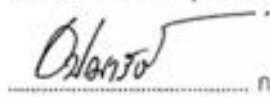
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชี
เสนอโดย นางสาววรรณุช กุอุทา
หลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

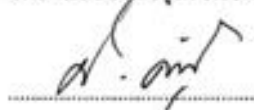

.....ประธานกรรมการ
(รศ.ดร.พนารัตน์ ปานมณี)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผศ.ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

.....กรรมการ
(ดร.เปรมารัช วิลาลัย)

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชีรับรองแล้ว

.....คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วันที่ 30 เดือน พ.ย. พ.ศ. 2564

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 100
ชื่อผู้เขียน	วรณช กุอุทา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัทธนันท์ เพชรเชิดชู
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช คำสุพรหม
สาขาวิชา	ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน ที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 100 จำนวน 67 บริษัท 335 กลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2562 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และคณะกรรมการตรวจสอบจะเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกันไม่ว่าจะเป็นความคุ้นเคย ความเกรงใจที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติการกิจเป็นไปตามความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มคน และเพื่อง่ายต่อการบริหาร การทำงาน และการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท รวมถึงการนำไปสู่การปกป้องช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น 2) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความระมัดระวังทางบัญชี แสดงให้เห็นว่า บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะต้องมีความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้น เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสื่อถึงความโปร่งใสของบริษัทหรือกิจการ หรือมีแรงจูงใจในการปกปิดผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ทางการเมืองเพื่อหลีกเลี่ยงการดำเนินและการถูกจับจ้องจากสื่อและสาธารณชน

คำสำคัญ. ความสัมพันธ์ทางการเมือง, ความระมัดระวังทางบัญชี

Dissertation Title	POLITICAL CONNECTION AND ACCOUNTING CONSERVATISM OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND (SET 100)
Author	Woranuch kuutha
Thesis Advisor	Asst.Prof. Dr. Pattanant Petchchedchoo
Co-Thesis Advisor	Asst.Prof. Dr. Siridech Kumsuprom
Department	Accountancy
Academic Year	2021

ABSTRACT

This research aims to study 1) the influence of the political connection of the board of directors, audit committee and the nomination and remuneration committee 2) the political connection of the board of directors, audit committee and the nomination and remuneration committee affecting accounting conservatism of companies listed on the Stock Exchange of Thailand SET 100 group total 67 companies, 335 samples data were collected from 2015 – 2019 . The data were analyzed using Statistical Analysis of Structural Equation Model (SEM) To perform confirmatory element analysis path analysis.

The research found that 1) the political connection of the board of directors has a direct positive influence on the political connection of the audit committee and the political connection of the nomination and remuneration committee show that political connection of the board of directors nomination and remuneration committee and the audit committee will be a mutually beneficial relationship. Whether it is familiar concern that will affect the performance of the mission is based on the needs the person or group of people and for easy management, work and decision making of the board of directors. Including leading to protection in various fields for the benefit of the owners or shareholders 2) the political connection of the board of directors, the political connection of the nomination and remuneration committee found a positive influence on accounting conservatism. The results showed that Companies with political ties require to be more careful about accounting in order to create credibility and to convey transparency of the

company, business and incentive to conceal other interests gained in political connection to avoid censure and scrutiny from the media and the public.

Keywords. Political Connection, Accounting Conservatism

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชูอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่าในการให้ ความรู้ คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข ตลอดจนชี้แนะและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ด้วยดีตลอดมา และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พนารัตน์ ปานมณี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัษฎดา พรเจริญ ที่ได้สละเวลาเพื่อให้คำแนะนำทางด้านสถิติ และขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤตยกมล ธานีสงฆ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญภา หวังที่ชอบ ที่ให้การช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ รวมไปถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุวัฒน์ ภักดี ที่ให้คำปรึกษาในเรื่องของตัวแปรสุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ สามิ ที่เป็นกำลังใจสำคัญยิ่งสำหรับผู้วิจัย และลูกสาว ค.ญ.นิษฐา หลอดโสภา ที่อยู่ผู้ด้วยกันตลอดเวลา ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาเอกที่ได้ให้ความช่วยเหลือจนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครอบครัว ตลอดจนผู้เขียนหนังสือและบทความต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยจนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีและเป็นตัวอย่างการศึกษาสำหรับผู้สนใจต่อไป

วรนุช กุอุทา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๑๑
สารบัญภาพ.....	๑๒
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในงานวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 ขอบเขตของงานวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์.....	6
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.2 ความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชี.....	34
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสมมติฐาน.....	39
2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	49
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	50
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	50
3.2 ประชากรและตัวอย่าง.....	51
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
3.4 ตัวแปรในการศึกษา.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
3.6 บทสรุป.....	67
4. ผลการศึกษา.....	68
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	69
4.2 การวิเคราะห์การตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง...	80
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	82
4.4 การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวัง ทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	92
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	105
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	109
5.3 ข้อจำกัด.....	119
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	120
บรรณานุกรม.....	121
ประวัติผู้เขียน.....	133

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ตัวอย่างของความระมัดระวังทางบัญชี ในหลักการบัญชีและมาตรฐาน รายงานทางการเงิน.....	31
3.1 จำนวนตัวอย่างที่ศึกษา.....	52
3.2 ตารางดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index).....	53
3.3 ตารางดัชนีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Position political index).....	54
3.4 ดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมือง.....	55
3.5 แสดงเกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ทางการเมือง.....	56
3.6 แสดงระดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r).....	60
3.7 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของ โมเดล.....	64
4.1 แสดงความครบถ้วนของข้อมูล.....	80
4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง.....	81
4.3 ผลการวิเคราะห์ทิศทางการความสัมพันธ์.....	84
4.4 สรุปทิศทางการความสัมพันธ์ทางการเมือง.....	85
4.5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของ คณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการ ตรวจสอบ.....	87
4.6 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของ คณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมือง ของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	87
4.7 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของ คณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรร หาและพิจารณาค่าตอบแทน.....	88
4.8 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของ คณะกรรมการบริษัทกับคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน.....	88

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความระมัดระวังทางบัญชี.....	89
4.10 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความระมัดระวังทางบัญชี.....	90
4.11 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกับความระมัดระวังทางบัญชี.....	90
4.12 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกับความระมัดระวังทางบัญชี.....	91
4.13 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนกับความระมัดระวังทางบัญชี.....	91
4.14 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนกับความระมัดระวังทางบัญชี.....	92
4.15 เกณฑ์และผลการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	95
4.16 แสดงผลการประมาณค่า Standardized Regression Weights.....	97
4.17 แสดงผลการประมาณค่า Standardized Direct Effects.....	98
4.18 แสดงผลการประมาณค่า Standardized Indirect Effects.....	99
4.19 แสดงผลการประมาณค่า Standardized Total Effects.....	100
4.20 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	102

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.3	กรอบแนวคิด.....	49
4.1	ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index) ของ คณะกรรมการบริษัท (Political connections of the Board of Directors).....	69
4.2	ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index) ของ คณะกรรมการตรวจสอบ (Political connections of the Audit Committee)..	70
4.3	ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index) ของ คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (Political connections of the Nomination and Remuneration Committee)	71
4.4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร.....	73
4.5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค.....	74
4.6	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง.....	75
4.7	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจทรัพยากร.....	76
4.8	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจบริการ.....	77
4.9	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยี.....	78
4.10	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ภาพรวม.....	79
4.11	รูปแบบโมเดลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (Path analysis) ของตัว แปรการศึกษา.....	93
4.12	แสดงผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดลหรือผลการประมาณค่า สัมประสิทธิ์.....	96

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รายงานทางการเงินของกิจการเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารข้อมูลให้แก่ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้น รายงานทางการเงินต้องมีคุณภาพ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการที่ต้องการนำเสนอ โดยผู้บริหารถือเป็นบุคคลภายในกิจการที่มีความรับผิดชอบโดยตรงในการจัดทำรายงานดังกล่าว หากผู้บริหารใช้ดุลยพินิจเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ส่วนตนผ่านการใช้เทคนิคการจัดการกำไร (Schipper, 1989; Soliman and Ragab, 2014) จะส่งผลให้ข้อมูลในงบการเงินไม่มีคุณภาพและมีระดับของหลักความระมัดระวังทางบัญชีต่ำ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อกิจการและเศรษฐกิจในภาพรวม เช่น กรณีการล้มละลายของบริษัทยักษ์ใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีสาเหตุมาจากการตกแต่งงบการเงิน หรือการจัดทำงบการเงินโดยไม่ยึดหลักความระมัดระวังทางบัญชี

ความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting Conservatism) ไม่ใช่เพียงแค่หลักการบันทึกรายการเท่านั้นแต่ยังเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของตัวเลขกำไรและข้อมูลในงบการเงิน (Song, 2015) ความระมัดระวังทางบัญชีเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของงบการเงิน ที่กิจการจะรับรู้ขาดทุนเร็วกว่ากำไร และส่งผลให้งบการเงินมีการแสดงฐานะทางการเงินที่ต่ำลงและการดำเนินงานที่รับรู้กำไรจะช้ากว่าฐานะทางการเงินที่แท้จริง บริษัทที่มีคุณภาพกำไรสูงจะให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และมีตัวเลขกำไรที่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริงมากกว่าบริษัทที่มีคุณภาพกำไรต่ำ (Dechow and Schrand, 2010) ในปี พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2560 เพื่อให้กิจการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Accountability) ของคณะกรรมการ โดยจะนำมาซึ่งการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุนและผลประโยชน์ที่ยั่งยืนในระยะยาว (The Stock Exchange of Thailand, 2017) คุณสมบัติของกำไรทางบัญชีตามหลักความระมัดระวัง เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากนักวิจัยในปัจจุบัน (Pope and Walker, 1999; Ball et al, 2000; Givoly and Hayn, 2000; Ball et al, 2003) เพราะเหตุว่า

การจัดทำบัญชีที่มีความระมัดระวังนั้น เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการช่วยลดต้นทุนความเสี่ยงจากการคาดการณ์มูลค่าของกิจการในปัจจุบัน ซึ่งผู้ใช้งบการเงินจะมีความเสี่ยงสูงในกรณีที่กำไร หรือสินทรัพย์แสดงมูลค่าสูงเกินไปมากกว่ากรณีที่กำไรหรือสินทรัพย์แสดงมูลค่าต่ำเกินไป (Pae et al., 2004) นอกจากนี้การจัดทำบัญชีที่ใช้หลักความระมัดระวังยังช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเชื่อมั่นต่องบการเงินของกิจการว่า กิจการได้คำนึงถึงความเสี่ยงหรือความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นอย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นสัญญาณการป้องกันไม่ให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจจากทางเลือกทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมได้

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์การเติบโตของเมืองของตระกูลใดตระกูลหนึ่งนับเป็นลักษณะเด่นของการเมืองฟิลิปปินส์ตั้งแต่เริ่มมีการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อปี 1907 หรือเมื่อ 116 ปีมาแล้ว ซึ่งมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาบทบาทของตระกูลนักการเมืองในฟิลิปปินส์พัฒนาการของตระกูลการเมืองฟิลิปปินส์ตั้งแต่ยุคก่อนอาณานิคม (Pre-Colonial หรือยุค Pre - Magellan) ยุคอาณานิคมสเปน (Spanish Regime) และยุคที่เป็นอาณานิคมสหรัฐอเมริกา (US Colonization) กล่าวว่า ปัจจัยที่เอื้อให้ให้ตระกูลการเมืองฟิลิปปินส์เติบโตใหญ่ขึ้นมาได้นั้น ส่วนหนึ่งมาจากสายสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ระหว่างเจ้าอาณานิคมและกลุ่มครอบครัวที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชุมชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนในยุคอาณานิคมสเปนซึ่งมีนัยยะว่าเป็นกลุ่มชนชั้นสูงใหม่ในท้องถิ่น การสืบทอดตำแหน่งในท้องถิ่นแบบรุ่นสู่รุ่นทำให้อิทธิพลของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งในท้องถิ่นนั้นกลายเป็นผู้มีอิทธิพลไปโดยปริยาย และผู้มีอิทธิพลเหล่านี้ย่อมมีความมั่งคั่งเป็นศูนย์รวมอำนาจในท้องถิ่นและที่สำคัญ คือ เป็นเจ้าของที่ดิน (Jemma Purdey, 2016) การเข้ามามีบทบาททางการเมืองของกลุ่มธุรกิจการเมืองที่เพิ่มมากขึ้นได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบทางด้านบวก คือ การที่กลุ่มธุรกิจการเมืองมีเครือข่ายทางเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศทำให้ช่วยสร้างโอกาสในการนำพาเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโลกได้ดีมากขึ้นส่งผลต่อการเพิ่มรายได้ของประเทศ นอกจากนี้การที่กลุ่มธุรกิจการเมืองเหล่านี้มีความรู้ความสามารถทางด้าน เศรษฐกิจจึงสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศได้ด้วย

ความพยายามในการบังคับใช้กฎหมายและมาตรฐานการรายงานที่เข้มงวดเพียงอย่างเดียวก็อาจไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาคอรัปชันและการเปิดเผยข้อมูลได้ (Ho and Wong, 2001; Verrecchia, 1983) การแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ธุรกิจส่วนตัวโดยใช้อำนาจรัฐที่เป็นปัญหาที่มีมานานเพียงแต่ในอดีตนักการเมืองส่วนมากจะเป็นนักการเมืองอาชีพไม่ค่อยมีธุรกิจส่วนตัว ปัญหา

ดังกล่าวจึงไม่ใช่ปัญหาใหญ่ แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีกลุ่มทุนใหญ่ที่เข้ามากุมอำนาจทางการเมือง โดยตรงโยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งการเข้ามาของกลุ่มทุนในบางครั้งมีจุดประสงค์ที่จะใช้อำนาจบริหารดังกล่าวผลประโยชน์ให้แก่ธุรกิจของกลุ่มตนเอง เครือญาติหรือพวกพ้องมากกว่ารักษาผลประโยชน์ของประเทศและประชาชนโดยการกำหนดนโยบาย หรือการแก้ไขบัญญัติกฎหมายที่เอื้อต่อธุรกิจของตนเอง เครือญาติหรือมิตรโดยตรง โดยเฉพาะในกรณีของการให้สัมปทานรัฐที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนและมีกำไรส่วนเกินมาก (อัมมาร สยามวาลา, 2550) ความสัมพันธ์ทางการเมืองอาจมีผลต่อการลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากเหตุการณ์ที่ประธานาธิบดีทรัมป์ชนะเลือกตั้งทำให้มีการลดภาษีนิติบุคคลในอัตราสูง ซึ่งทำให้เป็นผลดีต่อธุรกิจต่าง ๆ หรือสงครามการค้าระหว่างอเมริกากับจีนและเรื่องอื่น ๆ อีกมาก หรืออย่างในเมืองไทย เช่น การเกิดการรัฐประหาร การเลือกตั้งใหญ่ เป็นต้น ทั้งหมดนี้ในระยะสั้น ๆ มักจะทำให้ตลาดหุ้นปรับตัวแรงในระดับหนึ่งทั้งทางขึ้นและลงขึ้นอยู่กับมุมมองว่าเหตุการณ์ทางการเมืองนั้นจะส่งผลดีหรือผลเสียต่อการลงทุนและบางครั้งก็อาจจะดูว่าเป็นหุ้นกลุ่มไหนที่ได้รับผลกระทบในระยะสั้นและในระยะยาวตามเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นซึ่งตลอดหลายปีที่ผ่านมาจะไม่กระทบมากนักเนื่องจากที่ผ่านมาเป็นช่วงที่ประเทศต่าง ๆ เปลี่ยนหรือยึดถือนโยบายเปิดตลาดการค้าไม่มีประเทศไหนที่นักการเมืองหรือเหตุการณ์ทางการเมืองนำไปสู่การทำลายการทำงานของธุรกิจหรือการค้าขายระหว่างประเทศอย่างในโลกเคยเกิดขึ้นในสมัยที่ลัทธิคอมมิวนิสต์แพร่หลายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (นิเวศน์ เหมวชิรวรากร, 2561)

นอกจากนี้หากกลุ่มการเมืองเข้ามาสู่กลุ่มธุรกิจ และได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินแล้ว ได้เสียสละ มีความมุ่งมั่นทุ่มเท และอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริงก็จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ แต่ในทางตรงกันข้ามหากกลุ่มธุรกิจใช้การเมืองเข้ามาบีบบังคับอำนาจหน้าที่ของตนเพียงเพื่อสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้กับตนเอง โดยมีได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก ย่อมจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศอย่างมหาศาล และที่ผ่านมาได้ปรากฏว่ากลุ่มธุรกิจการเมืองเหล่านี้ได้อาศัยอำนาจและ โอกาสทางการเมืองเพื่อเสริมสร้างความมั่งคั่ง ร่ำรวย และเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มของตนและกลุ่มธุรกิจที่เป็นเครือข่ายสนับสนุนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยเฉพาะเมื่อกลุ่มธุรกิจการเมืองได้ร่วมจัดตั้งรัฐบาลย่อมมีโอกาสที่จะเกิดการใช้อำนาจทางการเมืองในการผูกขาดธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ในการเข้าสู่ระบบการเมืองของกลุ่มธุรกิจการเมืองมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากนโยบายสาธารณะที่ออกมาหลายครั้งได้สะท้อนให้เห็นถึงการเอื้อประโยชน์แก่

กลุ่มธุรกิจอย่างชัดเจนอันแสดงถึงความขัดแย้งระหว่างบทบาททางธุรกิจกับบทบาททางการเมือง และการทับซ้อนกันระหว่างผลประโยชน์ของตนกับผลประโยชน์ของส่วนรวม (สิทธิโชค ลางคุณานนท์, 2552)

ปัจจุบันธุรกิจต่าง ๆ ประเทศไทยพยายามที่จะเพิ่มผลกำไรสูงสุดในระยะยาวโดยการพัฒนาวิธีการทำธุรกิจและสร้างรายได้เปรียบโดยสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองเพื่อเอื้อประโยชน์ในการดำเนินงานในธุรกิจต่าง ๆ การศึกษาของ Faccio (2006) พบว่า มีผลประโยชน์ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ทางการเมือง และ Bertrand et al (2008) ยังแสดงให้เห็นว่าในหลายประเทศทั้งที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทางการเมืองจนถึงขณะนี้ผลกระทบจากความสัมพันธ์ทางการเมืองในประเทศไทยยังไม่สามารถสรุปได้ซึ่งบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองอาจมีมาตรฐานในการจัดทำบัญชีที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ทางการเมืองยังคงเป็นปัจจัยสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา ความสัมพันธ์ทางการเมืองจึงมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจเพราะถือได้ว่าเป็นประเทศที่บริษัทอยู่ภายใต้กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอและมีการทุจริตคอร์รัปชันสูง (Faccio, 2006) การจัดสรรทรัพยากรนั้นได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการเมือง ความสัมพันธ์ทางการเมืองจึงถูกมองว่าเป็นรูปแบบของการกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอ (Goldman et al, 2009) และบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะถูกมองว่าการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลต่ำ อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้คุณภาพของกำไรลดลงและส่งผลกระทบต่อหลักความระมัดระวังทางบัญชีที่ลดลงตามไปด้วย (Chaney et al, 2011)

ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางการเมืองจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองกับความระมัดระวังทางบัญชีของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชี โดยบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่แข็งแกร่ง เช่น มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้นำของรัฐ หรือคณะรัฐมนตรี ความระมัดระวังทางบัญชีอาจน้อยกว่าบริษัทที่ไม่มี ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้นำของรัฐ หรือในทางตรงกันข้ามบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง อาจมีความระมัดระวังทางบัญชีที่มากกว่าบริษัทที่ไม่มี ความสัมพันธ์ทางการเมืองเนื่องจากอาจใช้ ความสัมพันธ์ทางการเมืองปกปิดผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ แทนเป็นต้น

1.2 คำถามในการวิจัย

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาในการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 100 สามารถสรุปเป็นคำถามงานวิจัยได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท อิทธิพลต่อคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่
2. ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท อิทธิพลต่อคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนหรือไม่
3. ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน ที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 100

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถใช้ดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาความเชื่อมั่นของนักลงทุน
2. สามารถใช้ผลการศึกษานี้ประเมินความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลกำไรที่กิจการนำเสนอได้

1.5 ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นในการศึกษาผลกระทบจากบัญชีรายจ่ายของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและ

พิจารณาค่าตอบแทนกับ ความสัมพันธ์ทางการเมือง ที่ส่งผลต่อความระมัดระวังของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มรายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี SET 100 โดยมุ่งศึกษาวิจัยในประเด็นเฉพาะตัวแปรเหตุต่าง ๆ

ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ทางการเมืองสามารถระบุได้โดยจะพิจารณาจาก ชื่อสกุลของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และอดีตผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของกลุ่มธุรกิจในประเทศไทย ซึ่งแบ่งเป็น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการอื่น เช่น กระทรวง กรม และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรความระมัดระวังทางบัญชี โดยการคำนวณจากตัวแบบของ Basu (Basu, 1997) ในการทดสอบค่าความระมัดระวังทางบัญชี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 100 ของปี พ.ศ. 2558 - 2562 รวม 5 ปี ไม่รวมบริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เหลือ จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 67 บริษัท 335 กลุ่มตัวอย่าง

โดยงานวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูล 10 ปีย้อนหลังเพื่อให้ได้ค่าระดับความระมัดระวังทางบัญชี ตามตัวแบบ Basu (1997) ในระดับแต่ละบริษัทละบริษัท (Firm-level) ได้ตัวอย่างเช่น การหาค่า Conservatism ตามตัวแบบ Basu (1997) สำหรับบริษัท A ปี พ.ศ. 2558 คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ Bad News หาค่าด้วยค่าสัมประสิทธิ์ รวม (Bad news + Good news) ที่ได้จากการทดสอบ Multiple Regression ของบริษัท A สำหรับข้อมูล 10 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2558 และค่า Basu (1997) Conservatism ของบริษัท B ปี พ.ศ. 2559 จะใช้ข้อมูล 10 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2545–2559 เป็นต้น

1.6 นิยามศัพท์

ความสัมพันธ์ทางการเมือง หมายถึง ปฏิบัติการที่มีต่อการใช้อำนาจในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร หรือบริษัทซึ่งศึกษาผ่านความขัดแย้ง ความร่วมมือ การแข่งขันหรือช่วงชิง โดยการใช้ความสัมพันธ์ผ่านผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายถึง ข้าราชการทางการเมืองหรือพนักงานของรัฐ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการทางการเมืองอื่น ได้แก่ กรม เช่น อธิบดีกรม และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ความระมัดระวังทางบัญชี หมายถึง ความไม่เท่าเทียมกันของการรับรู้ข่าวสารโดยกิจการจะรับรู้รายการขาดทุนทางบัญชีข่าวร้าย (Bad new) เร็วกว่าข่าวดี (Good new) ที่เป็นกำไรทางบัญชี โดยที่เมื่อกิจการประสบกับความไม่แน่นอนกิจการจะต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาซึ่งส่งผลให้กิจการรับรู้รายการขาดทุนเร็วกว่ารายการกำไรเพื่อให้รายการขาดทุนสะท้อนผ่านงบการเงินอย่างทันเวลาเพื่อปกป้องสิทธิของเจ้าหนี้และเจ้าของ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา อิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มรายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณ SET 100 ผู้วิจัยได้มีกรอบทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency theory)

2.1.2 ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship theory)

2.1.3 โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ (Corporate governance structure)

2.1.4 ความสัมพันธ์ทางการเมือง (Political connections)

2.1.5 ความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism)

2.2 ความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชี

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4 กรอบแนวคิด

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency theory)

ทฤษฎีตัวแทน กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการเป็นตัวแทน โดยอธิบายว่าเป็นสัญญา ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย โดย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ตัวการ (Principal) หรือเจ้าของกิจการ และอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าตัวแทน (Agent) หรือผู้บริหารกิจการ โดยตัวการจะมอบอำนาจในการตัดสินใจบริหาร กิจการของพวกเขาให้แก่ตัวแทน หากเป้าประสงค์ในความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายนี้ คือการสร้าง ทรัพย์สินสูงสุดให้แก่ตนเองแล้วก็เป็นที่ยอมรับได้ว่าตัวแทนจะไม่กระทำการใด ๆ อันจะยัง ประโยชน์สูงสุดให้แก่ตัวการเพียงฝ่ายเดียว (Jensen and Meckling, 1976) เนื่องจากมนุษย์ทุกคนย่อม

มีแรงผลักดันที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้บริหาร กิจการจึงจะพยายามหาหนทางสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าหนทางนั้นเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้กับตนเองด้วยนั่นเอง ความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ซึ่งกันและกันจึงเกิดขึ้น โดยที่ผู้บริหารกิจการจะสร้างอรรถประโยชน์สูงสุดให้กับตัวเอง โดยไม่คำนึงถึงว่าการกระทำเช่นนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ หรือความมั่งคั่งสูงสุดแก่ตัวผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือไม่

จากการศึกษาของ Jensen and Meckling (1976) กล่าวว่า ทฤษฎีตัวแทนเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง 2 ฝ่าย ประกอบด้วย ตัวการ (Principal) คือ เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น และอีกฝ่ายเป็นตัวแทน (Agent) คือ ผู้บริหาร โดยตัวการ (Principal) จะมอบอำนาจในการบริหารกิจการให้แก่ตัวแทน (Agent) เพื่อทำหน้าที่ปฏิบัติงานให้กิจการได้รับประโยชน์สูงสุดและสามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพแต่เมื่อใดที่เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารมีวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ที่ไม่สอดคล้องกันย่อมส่งผลให้ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะทำการตัดสินใจใด ๆ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเองโดยมิได้คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นอย่างแท้จริงและอาจนำไปสู่การเกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) ด้วยเหตุนี้เงินจึงเป็นเครื่องมือในการวัดผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารเพื่อนำเสนอต่อเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น โดยการศึกษาในรูปแบบที่เคร่งครัดซึ่งได้พรรณนาพฤติกรรมของคู่สัญญา และความสัมพันธ์ที่จะเป็นจริงระหว่างตัวการ (Principal) และตัวแทน (Agent) ภายใต้สัญญานั้น ซึ่งทฤษฎีนี้มองว่ามนุษย์ทุกคนในองค์กรย่อมมีแรงผลักดันในอันที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการจะพยายามหาหนทางในการสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าหนทางนั้นเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้กับตนเองด้วย สมมติฐานที่อยู่เบื้องหลังทฤษฎีการเป็นตัวแทนคือ ผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นกับตัวผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการต่างมีความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการจะสร้างอรรถประโยชน์สูงสุดให้กับตัวเองโดยไม่คำนึงถึงว่าการกระทำเช่นนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือไม่ โดยลักษณะความสัมพันธ์ในทางธุรกิจมักเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวการ (Principal) กับตัวแทน (Agency) กล่าวคือ ตัวการได้ว่าจ้างโดยจ่ายค่าตอบแทนให้ตัวแทนเข้ามาดำเนินการให้ตน และตัวแทนจะต้องรายงานผลการดำเนินงานฐานะการเงินของกิจการที่ตนรับผิดชอบพร้อมทั้งส่งมอบผลประโยชน์ให้ตัวการ จากแนวคิดพื้นฐานที่มีการแบ่งแยกการเป็นเจ้าของออกจากการจัดการ ซึ่งประกอบด้วยหลักการพื้นฐานสามประการ ได้แก่

1. อำนาจสูงสุดของการเป็นเจ้าของ คือ เจ้าของแต่งตั้งกรรมการให้ดูแลสินทรัพย์ของตน
2. อำนาจตามหน้าที่ของคณะกรรมการ คือ คณะกรรมการเลือกผู้จัดการเพื่อเพิ่มมูลค่าสินทรัพย์ของเจ้าของ
3. หน้าที่ปฏิบัติตามของฝ่ายจัดการ คือ ผู้จัดการทำงานเน้นตามวัตถุประสงค์ที่คณะกรรมการกำหนดในนามเจ้าของ

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีตัวแทนเพื่อพรรณาคความสัมพันธ์อันจะเกิดขึ้นจริงระหว่างตัวการกับตัวแทนกำหนดให้เจ้าของกิจการผู้เป็นเจ้าของส่วนของคุณเป็นตัวการแล้วกำหนดให้ผู้บริการจัดการเป็นตัวแทน โดยเมื่อทำสัญญาจ้างแล้วเจ้าของจะมอบอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งหมดแก่ผู้บริหารเพื่อการสร้างมูลค่ากิจการให้อยู่ในระดับที่สูงที่สุด การแบ่งแยกความเป็นเจ้าของออกจากการบริหารงานตามความสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างตัวการและตัวแทน จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตัวการและตัวแทนขึ้น ซึ่งพฤติกรรมฉวยโอกาสในการบริหารจัดการเนื่องจากความขัดแย้งของหน่วยงานเกิดขึ้นจากการแยกการจัดการและความเป็นเจ้าของ (Jensen and Meckling, 1976) ในขณะที่โครงสร้างความเป็นเจ้าของมีความเข้มข้นแต่ Berle and Means (1932) and Jensen and Meckling (1976) มีแนวคิดเรื่องความขัดแย้งของหน่วยงานอันเป็นผลมาจากการแยกความเป็นเจ้าของและการจัดการ (Liew, 2007) อย่างไรก็ตามความขัดแย้งของตัวแทนเกิดขึ้นระหว่างผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมและผู้ถือหุ้นส่วนน้อย (Morck et al, 2005)

อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีตัวแทนนั้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองกลุ่มโดยมีการยกตัวอย่างให้เห็นชัดเจนของบุคคลสองฝ่ายในบริษัท คือ ผู้ถือหุ้นและผู้บริหาร โดยผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนนั้นคือ ตัวการมีฐานะเป็นเจ้าของบริษัท ซึ่งต้องการให้บริษัทมีกำไรและได้รับผลประโยชน์สูงสุด เพื่อให้ตนมีผลตอบแทนสูงคุ้มค่ากับที่ลงทุนไปให้มากที่สุด แต่เนื่องจากผู้ถือหุ้นมีจำนวนมากและอาจไม่มีความสามารถในการบริหาร มีเพียงแต่กำลังทรัพย์จึงต้องมีการแต่งตั้งตัวแทน (Agent) ซึ่งในที่นี้ก็คือ ผู้บริหารหรือ คณะกรรมการบริษัทขึ้นมาทำหน้าที่ในการบริหารและจัดการดำเนินกิจการแทนผู้ถือหุ้นโดยความสัมพันธ์ของตัวแทนและตัวการนี้อาจนำมาซึ่งความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interest) เนื่องจากตัวแทนอาจรู้สึกว่าได้ทำงานอย่างเต็มที่ให้บริษัทเติบโตแล้ว แต่ตนเองกลับได้รับ ค่าตอบแทนที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นและด้วยความที่ตัวแทนมีข้อมูลภายในของบริษัทมากกว่าจึงอาจนำข้อมูลเหล่านั้นมาสร้างผลประโยชน์ให้กับตนเองโดย

ไม่ได้คำนึงถึงหน้าที่ที่ต้องทำในการสร้างมูลค่าเพิ่มหรือประโยชน์สูงสุดให้เกิดแก่ตัวการ

ดังนั้น บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลการต่อต้านการทุจริตขององค์กรอย่างโปร่งใส รวมทั้งคณะกรรมการ ผู้บริหารร่วมและผู้ถือหุ้นเป็นหนึ่งเดียวกัน ในการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของกฎหมายการต่อต้านการทุจริตภายในองค์กรอย่างเคร่งครัดมีการนำนโยบายไปปรับใช้เพื่อยับยั้งป้องกันการทุจริตหรือคอร์รัปชันที่อาจจะเกิดขึ้นในองค์กรอาจเป็นผลมาจากการที่มีตัวแทนที่ดีมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามอาจมีปัจจัยแวดล้อมภายนอกอื่นที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัท เช่น ความสัมพันธ์ทางการเมืองซึ่งเป็นปัจจัยที่มีเกิดขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนาจากแนวคิดการแสวงหาผลตอบแทนส่วนเกินซึ่งความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นทำให้ต้นทุนตัวแทนสูงขึ้นและความโปร่งใสลดลง (North, 1990 and Gul , 2006)

2.1.2 ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship theory)

ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ขององค์กร หมายถึง ผู้บริหารระดับสูง (Top Managers) หรือผู้ดูแล (Custodian) กลุ่มคนเหล่านี้จะถูกจูงใจด้วยผลประโยชน์จากผู้ประกอบการผู้ดูแลองค์กร จะให้ความสำคัญกับความร่วมมือมากกว่าปล่อยให้ทำงานอย่างอิสระในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตน จึงชอบที่จะใช้ความร่วมมือประสานงานในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความมีเหตุผลและความยุติธรรม รวมทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นทฤษฎีตัวแทนเป็นการสร้างแรงจูงใจจากภายนอกทฤษฎีรับใช้เป็นการสร้างแรงจูงใจจากภายในซึ่งเกิดจากใจ (Donaldson and Davis , 1991) ซึ่งทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานจากปรัชญาและสังคมศาสตร์ในด้านพฤติกรรมของบุคคลที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมเป็นหลัก โดยมีหลักการว่าการบริหารกิจการเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำของผู้บริหารหรือตัวแทนของกิจการโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้บริหารหรือตัวแทนของกิจการจึงต้องมีพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อผลประโยชน์สูงสุดของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น เน้นการแก้ปัญห ความขัดแย้งใช้ความมีเหตุผลมีความยุติธรรม ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship Theory) ควรเป็นส่วนประกอบของทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) กล่าวคือควรนำทั้งสองทฤษฎีมาผสมผสานกันเพื่อใช้ในการอ้างอิงในการศึกษามากกว่า (Davis et al., 1997) ซึ่งถ้าผู้บริหารที่เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นแสดงบทบาทผู้พิทักษ์ ผลประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรของธุรกิจเป็นอย่างดี ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจจะส่งผลให้ผล ประสิทธิภาพของธุรกิจสูงขึ้น (Davis et al., 1997)

นอกจากนี้ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ยังมีแนวคิดที่ว่าผู้บริหารที่ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนจะทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์ (Steward) เพื่อรักษาผลประโยชน์ขององค์กรมากกว่าผลประโยชน์

ส่วนตัว ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และจะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ แนวคิดนี้ได้เสนอบทบาทผู้พิทักษ์ว่า เป็นการให้บริการมากกว่าทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว โดยเชื่อว่าความต้องการขององค์กรและบุคคลจะประสบความสำเร็จสูงสุดได้ก็ต่อเมื่อเคารพและรักษาความสัมพันธ์ดังเช่นเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนบริษัท ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์มองว่าผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดคอยติดตามการสร้างความมั่งคั่งขององค์กรในระยะยาว โดยมีการศึกษาที่ได้แสดงผลมุมมองของผู้พิทักษ์ว่าเป็นผู้แสดงบทบาทที่ดีในการใช้ทรัพยากรขององค์กร ได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งการแสดงบทบาทนี้ทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งวัตถุประสงค์ส่วนตัวและวัตถุประสงค์ขององค์กรไปพร้อมกันซึ่งส่งผลให้ผลประโยชน์เพิ่มขึ้น (Schoorman and Donaldson, 1997) ในปัจจุบันมีงานวิจัยจำนวนมากที่สามารถนำทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ เช่น การศึกษาของ Bruynseels and Cardinaels (2013) ที่พบว่าการทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์นั้นหากความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้บริหารก็จะทำให้ระบบ การกำกับดูแลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการควบคุมภายใน เช่นเดียวกับ การศึกษาของ Krishnan et al. (2011); Hwang and Kim, (2012) ที่พบความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารจะส่งผลอย่างมากต่อการตกแต่งกำไร ในขณะที่ Donaldson and Davis (1991) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานความคิดมาจากทางด้านปรัชญาและสังคมศาสตร์ที่กล่าวไว้ว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการของสังคมเป็นหลักผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนของกิจการจะมีพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น เนื่องจากตัวแทนของ กิจการมีทัศนคติว่าการบริหารกิจการเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำและหากผู้บริหารสามารถ บริหารงานให้กิจการประสบความสำเร็จจะเป็นการสร้างการยอมรับทางสังคมแก่ผู้บริหาร

อาจสรุปได้ว่าบริษัทที่มีโครงสร้างผู้ถือหุ้นและโครงสร้างกรรมการตามกลไกของการกำกับดูแลกับดูแลกิจการที่ดีโดยมีกรรมการอิสระเป็นประธานและเป็นสมาชิกส่วนใหญ่จะช่วยทำหน้าที่กลั่นกรองและพิจารณาแบบ หลักเกณฑ์ และความเหมาะสมของคำตอบก่อนที่จะนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาและเสนอต่อผู้ถือหุ้นอนุมัติ และยังสรุปได้ว่าบทบาทของประธานบริหารที่ควรรวมตำแหน่งมีผลต่อการกำหนดคำตอบและผลการดำเนินงานของกิจการ ดังนั้นผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับความร่วมมือมากกว่าการปล่อยให้ทำงานอย่างอิสระในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวจึงใช้ความร่วมมือประสานงานในการแก้ปัญหาความขัดแย้งความมีเหตุผลและมีความยุติธรรม รวมทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของสารณะชน

2.1.3 โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate governance) หรืออาจเรียกเป็นชื่ออื่นได้ เช่น บรรษัทภิบาลได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายและเพิ่มขึ้นทุกขณะในปัจจุบัน เนื่องจากการยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จที่เพิ่มขึ้นของการดำเนินงานของกิจการอย่างยั่งยืนส่งผลให้มีการให้คำนิยามความหมายของการกำกับดูแลกิจการนี้อย่างกว้างขวางและหลากหลายทั้งอย่างอย่างแคบและอย่างกว้าง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายของการกำกับดูแลกิจการในปี 2543 ว่าเป็นระบบที่จัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้นเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน นำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาวโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่น ศิลปพร ศรีจันทเพชร (2550) กล่าวว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นเรื่องสำคัญซึ่งได้รับความสนใจอย่างมากจากสาธารณชน หน่วยงานกำกับดูแล และผู้บริหารขององค์กร เพราะการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะทำให้กิจการมีระบบการบริหารและการจัดการที่มีคุณภาพมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพสร้างความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มมูลค่าแก่เจ้าของกิจการ สิ่งเหล่านี้จะสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

อาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการเป็นระบบการจัดการกระบวนการและโครงสร้างภาวะผู้นำ และการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบตามที่ด้วยความโปร่งใสและสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรักษาเงินทุนและเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาวภายในกรอบการมีจริยธรรมที่ดี โดยกำหนดบทบาทและวิธีปฏิบัติงานเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารการให้บริการและเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กร นอกจากนี้การกำกับดูแลกิจการยังเป็นระบบการจัดการโครงสร้างระหว่าง คณะกรรมการฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้นเพื่อให้เกิดความสามารถในการจัดการและการแข่งขันขององค์กรที่คำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายโดยคำนึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นและสังคมโดยรวมด้วย

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ากิจการที่มีกลไกในการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยให้กิจการมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผลการดำเนินงานของกิจการดี ซึ่งโครงสร้างของคณะกรรมการเป็นปัจจัยสำคัญในการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดังนั้น การศึกษานี้จึงศึกษากลไกของการกำกับดูแลกิจการที่ดีในหมวดที่ 3 หมวดคณะกรรมการในเรื่องโครงสร้างคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน เป็นตัววัดกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีและเสริมสร้างผลการดำเนินงาน

ที่ดีให้กับบริษัท

2.1.3.1 คณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการ เนื่องจากเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นในการกำกับดูแลกิจการและตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กิจการและรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น (พิชาน พิษยะปรีชา, 2556) ได้แก่ การแต่งตั้งฝ่ายบริหารให้ดำเนินงานตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้กำหนดกลยุทธ์ เป้าหมาย นโยบายร่วมกับฝ่ายจัดการและมีการควบคุมดูแล ตรวจสอบ จัดหาข้อมูล รวมถึงการให้คำปรึกษา ฝ่ายบริหาร คณะกรรมการควรมีการจัดระบบแบ่งแยกกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่าง ฝ่ายคณะกรรมการ และฝ่ายบริหารให้ชัดเจน มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ และดูแลให้บริษัทมีระบบงานที่ให้ความเชื่อมั่นได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ของบริษัทได้ดำเนินไปในลักษณะที่ถูกต้องตามกฎหมายและจริยธรรมมีการเปิดเผย และสื่อสารข้อมูลบริษัทแก่บุคคลภายนอก นอกจากนี้ คณะกรรมการควรมีวิสัยทัศน์ มีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่เหมาะสมและหลากหลาย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) จึงควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการชุดย่อยเพื่อรับผิดชอบงานอย่างเฉพาะเจาะจงจากคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนคณะกรรมการสรรหา เป็นต้น ในบางบริษัทมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงเพื่อสนับสนุนการกำกับดูแลกิจการและจัดการความเสี่ยงของกิจการให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งการจัดการความเสี่ยงนั้นยังคงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการทั้งหมด โดยการที่คณะกรรมการสนับสนุนให้การจัดการความเสี่ยงเป็นสิ่งที่ถูกกำหนด เป็นส่วนหนึ่งในนโยบายของบริษัทจะทำให้เกิดการจัดการความเสี่ยงภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เพราะเมื่อคณะกรรมการมีการให้ความสนใจในเรื่องของการจัดการความเสี่ยงจึงมีการตรวจสอบและประเมินผู้บริหารทำให้ผู้บริหารได้รับอิทธิพลจากการจัดการความเสี่ยงนั้น ซึ่งมีผลต่อผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นและทำให้กิจการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ นอกจากนี้ ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการของบริษัทส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่ม อุตสาหกรรมธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยปัจจัยสัดส่วนของจำนวนผู้ถือหุ้นส่งผลต่อผลการดำเนินงานในด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนราคา ตลาดต่อราคาบัญชี (ฉมาการ ปุประระ และคณะ, 2559)

คณะกรรมการบริษัทนั้นเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นโดยมีความรับผิดชอบในการกระทำเพื่อประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นและความรับผิดชอบนี้เป็นไปตามกระบวนการ

ทางกฎหมายซึ่งมอบอำนาจแก่คณะกรรมการบริษัทในการชี้้นำการทำงานของบริษัทโดยมีอำนาจที่จะทำโทษ และให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่บริหารหรือฝ่ายจัดการตลอดจนปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น (Takao and Cheryl, 2004) ดังนั้น คณะกรรมการบริษัทจึงอยู่ระหว่างผู้ถือหุ้นและฝ่ายจัดการการแยกการเป็นเจ้าของออกจากการควบคุมและการจัดการนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวการและตัวแทนตามแนวคิดทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ของ Jensen and Meckling (1976) ที่กล่าวว่า ทุกคนในองค์กรย่อมมีแรงผลักดันที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นจะพยายามหาหนทางสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าหนทางนั้นเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับตนเองด้วยการตัดสินใจเลือกลงทุนของผู้ลงทุนทุกประเภทจะเกิดขึ้นส่วนหนึ่งนั้นมาจากความเชื่อมั่นในคณะกรรมการบริษัทซึ่งมักเป็นคนของกลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่และจะสนใจเพียงผลตอบแทนในระยะสั้นมากกว่าที่ประสงค์จะเข้าบริหารจัดการบริษัท (Fernandes, 2007) ดังนั้น จึงไม่ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบและ ประสิทธิภาพของคณะกรรมการและทีมผู้บริหารเพื่อเอื้ออำนวยให้คณะกรรมการบริษัทได้รับประโยชน์ที่สมควรได้โดยชอบเพื่อตนเองมากกว่าประโยชน์สูงสุดที่ผู้ถือหุ้นรายย่อยควรจะได้รับในระยะยาว เช่น คณะกรรมการบริษัทร่วมมือกับกลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ที่มีเสียงข้างมากพอที่จะควบคุมกิจการ การใช้อำนาจ บริหารจัดการบริษัทในลักษณะที่เป็นการเอาเปรียบบริษัทและผู้ถือหุ้นข้างน้อยอันเป็นเหตุแห่งความ ล้มเหลวที่เกิดขึ้นได้ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้คณะกรรมการของทุกบริษัทจะมีความมุ่งหมายเดียวกันที่จะสร้างหรือเพิ่มมูลค่าสูงสุดให้กับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ต้องสร้างผลประโยชน์ที่ดีและเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กร ดังนั้น จึงต้องมีความสามารถในการตัดสินใจในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในสายตาของผู้มีส่วนได้เสีย (Freeman, 2007) การสร้างมูลค่าเพิ่มนั้นจะต้องเน้นไปในแนวทางการสร้างกำไรและเพิ่มมูลค่าให้กับกิจการ ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างคณะกรรมการบริษัทกับผลดำเนินงานที่ดีจะเป็นเครื่องหมายแสดงถึงโอกาสที่สมส่วนกันที่เกิดขึ้นระหว่างผู้บริหารของบริษัทและนักลงทุนที่จะสามารถลดความกังวลของนักลงทุนที่แสดงถึงการให้ความสำคัญต่อนักลงทุนให้เชื่อมั่นว่าผู้บริหารได้คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น

คณะกรรมการบริษัทเป็นบุคคลที่ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบความถูกต้องและเหมาะสมของข้อมูลทางบัญชีโดยคณะกรรมการต้องเป็นกลไกสำคัญของการกำกับดูแลกิจการเพราะคณะกรรมการเป็นกลุ่มบุคคลที่ผู้ถือหุ้นแต่งตั้งขึ้นมาให้ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของบริษัทและยังต้องกำกับควบคุมดูแลให้เป็นตามนโยบายที่กำหนดไว้อย่างมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลรวมทั้งต้องก่อให้เกิดประโยชน์ที่ดีที่สุดแก่ผู้ถือหุ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2017) การศึกษานี้นำเสนอมุมมองความสัมพันธ์ของคณะกรรมการกับระดับความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting Conservatism) ซึ่งถือเป็นหนึ่งในตัววัดคุณภาพกำไรและเป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการอย่างมีประสิทธิภาพ (Gao and Wagenhofer, 2016) นอกจากนี้การศึกษาของ Watts (2007) พบว่า กิจการขนาดใหญ่ต้องเผชิญกับกระบวนการทางการเมือง (Political Process) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกิจการและทำให้เกิดต้นทุนทางการเมือง (Political Costs) มากกว่ากิจการขนาดเล็ก เช่น กิจการขนาดใหญ่อาจถูกหน่วยงานกำกับดูแลเชื่อว่ากำลังกระทำการที่เข้าข่ายเอาเปรียบต่อสาธารณชน หน่วยงานกำกับดูแลจึงใช้อำนาจตรวจสอบข้อเท็จจริงว่ากิจการกระทำการเช่นนั้นจริงหรือไม่หรือกิจการมีผลกำไรสูงเกินความเป็นจริงหรือไม่ ดังนั้น กิจการขนาดใหญ่มีแนวโน้มใช้วิธีการทางบัญชีที่ทำให้กิจการรับรู้ผลกำไรในงวดปัจจุบันลดลงเพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญกับแรงกดดันทางการเมืองที่อาจส่งผลกระทบต่อกิจการ Cahan (1992); Han and Wang (1998) พบว่า แรงจูงใจจากการถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานกำกับดูแลเป็นสาเหตุทำให้เกิดความระมัดระวังทางบัญชี นอกจากนี้ความสัมพันธ์ทางการเมืองที่เกิดจากคนที่ดำรงตำแหน่งกรรมการของบริษัทในปัจจุบันหรืออดีตจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางหรือเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นหรือเป็นทหารจะทำให้บริษัทได้รับความสะดวกในการให้สินเชื่อทางการเงินและข้อยกเว้นทางภาษี (Xiao and Zhu, 2017) นอกจากนี้ คณะกรรมการบริษัทนั้นยังเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นโดยมีความรับผิดชอบในการกระทำเพื่อประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นและความรับผิดชอบนี้เป็นไปตามกระบวนการทางกฎหมายซึ่งมอบอำนาจแก่คณะกรรมการบริษัทในการชี้้นำการทำงานของบริษัทมีอำนาจที่จะทำโทษ และให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่บริหารหรือฝ่ายจัดการ ตลอดจนปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น (Takao and Cheryl, 2004) ดังนั้น คณะกรรมการบริษัทจึงอยู่ระหว่างผู้ถือหุ้นและฝ่ายจัดการการแยกการเป็นเจ้าของออกจากการควบคุมและการจัดการนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวการและตัวแทนตามแนวคิดทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ของ Jensen and Meckling, (1976) ที่กล่าวว่าทุกคนในองค์กรย่อมมีแรงผลักดันที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น จะพยายามหาหนทางสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าหนทางนั้นเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับตนเองด้วยการตัดสินใจเลือกลงทุนของผู้ลงทุนทุกประเภทจะเกิดขึ้นส่วนหนึ่งนั้นมาจากความเชื่อมั่นในคณะกรรมการบริษัท ซึ่งมักเป็นคนของกลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่และจะสนใจเพียงผลตอบแทนในระยะสั้นมากกว่าที่ประสงค์จะเข้าบริหารจัดการบริษัท (Fernandes, Ana M, 2007) ดังนั้น จึงไม่ให้ความสำคัญกับการ

ตรวจสอบและประสิทธิภาพของคณะกรรมการและทีมผู้บริหาร เอื้ออำนวยให้คณะกรรมการบริษัทได้รับประโยชน์ที่สมควรได้โดยชอบเพื่อตนเองมากกว่าประโยชน์สูงสุดที่ผู้ถือหุ้นรายย่อยควรจะได้รับในระยะยาว เช่น คณะกรรมการบริษัทร่วมมือกับกลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ที่มีเสียงข้างมากพอที่จะควบคุมกิจการใช้อำนาจบริหารจัดการบริษัทในลักษณะที่เป็นการเอาเปรียบ บริษัทและผู้ถือหุ้นข้างน้อยอันเป็นเหตุแห่งความล้มเหลวที่เกิดขึ้นได้ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

การแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการบริหาร โดยหน้าที่ในการอนุมัติและการสอดส่องดูแลเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทสำหรับหน้าที่ในการริเริ่มและการนำไปปฏิบัติเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร (Fama and Jensen, 1998) ดังนั้น คณะกรรมการบริษัทจึงมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบคณะกรรมการบริหารเพื่อให้ปฏิบัติงานตามที่รับมอบหมายโดยคณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทรวมทั้งต้องมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการซึ่งคณะกรรมการควรมีขนาดที่เหมาะสมและประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ประสบการณ์และความสามารถที่เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาด ประเภท และความซับซ้อนของธุรกิจ โดยคณะกรรมการบริษัทที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมดูแลการดำเนินงานของผู้บริหารเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของบริษัทอีกทั้งมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น คณะกรรมการบริษัทจึงเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนช่วยในการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยเฉพาะควรเน้นไปที่บทบาทหน้าที่และโครงสร้างของคณะกรรมการซึ่งคณะกรรมการควรประกอบด้วย กรรมการที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจอย่างเพียงพอ รวมทั้งมีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่จะสามารถสร้างกลไกการถ่วงดุลอำนาจภายในได้อย่างเหมาะสม คณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและกำกับควบคุมดูแลให้ข้อเสนอแนะในการประกอบธุรกิจรวมทั้งตรวจสอบการทำงานของฝ่ายจัดการให้เป็นตามนโยบายที่กำหนดไว้ซึ่งให้แนวทางการปฏิบัติโดยคณะกรรมการควรดำเนินงานและควบคุมดูแลการบริหารงานของฝ่ายจัดการเพื่อประโยชน์ผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุนทุกฝ่ายด้วยความเป็นธรรมไม่เอาเปรียบน้อง โกงหรือค้ำฉวยผลประโยชน์ของตัวเองหรือผู้ถือหุ้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน เชื่อถือได้ทันเวลาและสม่ำเสมอเพื่อให้ผู้ลงทุนภายนอกสามารถประเมินผลการดำเนินงานและ

ความเสี่ยงได้ และมีหน้าที่รับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นในการที่เสนอรายงานต่อผู้ถือหุ้นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งความ รับผิดชอบดังกล่าวต้องอาศัยกฎเกณฑ์และข้อกำหนดที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามคณะกรรมการบริษัทควรปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ด้วยความตั้งใจและมีจริยธรรม ในการดำเนินธุรกิจรวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

การศึกษาของ Liang and Li (1999) ได้ศึกษาโครงสร้างคณะกรรมการบริษัทเอกชนใน เอเชียใต้เสนอบทบาท ได้แก่ 1. กำกับดูแลกลยุทธ์ 2. ให้คำปรึกษา 3. มีส่วนร่วม อย่างแข็งขันในการดำเนินงาน 4. มอบหมายและ การแบ่งงานที่ชัดเจน 5. มาจากการแต่งตั้ง พบว่า ความสามารถในการ บริหารงานของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานเช่นเดียวกับ Cravens and Wallace (2001) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของนักลงทุนที่มีต่อการกำกับดูแลกิจการเป็น แบบที่เรียกกันว่า “One-tier Board หรือ Unitary Board” ประกอบด้วย 1. กรรมการที่เป็นผู้บริหาร คือ 2. กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร คือ กรรมการอื่นที่ไม่มีลักษณะเป็นกรรมการที่เป็นผู้บริหาร 3. กรรมการอิสระ คือ กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารและมีคุณสมบัติเป็นอิสระตามที่กฎหมายกำหนด 4) กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารไม่เป็นกรรมการอิสระเสมอไป เช่น ผู้ถือหุ้นที่มีนัยสำคัญญาติของ กรรมการหรือผู้บริหารและคู่ค้ารายสำคัญ สามารถทำหน้าที่กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารแต่ขาด คุณสมบัติการเป็นกรรมการอิสระกรรมการมีบทบาทสำคัญในการวางกรอบนโยบายและการ ติดตามดูแลการทำงานของฝ่ายจัดการการมีโครงสร้างคณะกรรมการที่เหมาะสมจะช่วยให้ คณะกรรมการทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นครอบคลุมถึงความเหมาะสมของ ขนาดของคณะกรรมการองค์ประกอบของคณะกรรมการและบทบาทของคณะกรรมการเพื่อ ช่วยแบ่งเบาภาระของ คณะกรรมการในเรื่องที่สำคัญ ๆ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2560)

จากการศึกษาในอดีตจะเห็นได้ว่าความสำคัญของคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทาง การเมืองจะส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting Conservatism) ที่เป็นตัววัดคุณภาพ ของข้อมูลทางบัญชี ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ส่งผล ต่อความระมัดระวังทางบัญชี

2.1.3.2 คณะกรรมการตรวจสอบ

กลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีประการหนึ่งคือ การจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ที่ทำหน้าที่ได้อย่างอิสระ ซึ่งในอดีตคณะกรรมการตรวจสอบมุ่งสอบทาน รายงานทางการเงินแต่ปัจจุบันครอบคลุมภารกิจที่กว้างขวางขึ้น ได้แก่ การกำกับดูแลการบริหาร ความเสี่ยงและการสอบทานข้อมูลอื่น ๆ ด้วย แนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ

ที่ออกโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้อธิบายหน้าที่สำคัญ ประการหนึ่งของคณะกรรมการตรวจสอบ คือ การสอบทานรายงานทางการเงินของบริษัทเพื่อให้แสดงไว้อย่างมีคุณภาพมากที่สุด มีความถูกต้อง เพียงพอ ครบถ้วน และเชื่อถือได้จึงแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องโดยตรงระหว่างคณะกรรมการ ตรวจสอบและข้อมูลทางการเงิน นอกจากนี้ในกลุ่มมือคณะกรรมการตรวจสอบปี พ.ศ. 2553 ยังมีการระบุคุณสมบัติเฉพาะ เพิ่มเติมสำหรับคณะกรรมการตรวจสอบว่า ต้องเป็นกรรมการที่เป็นอิสระและมีสมาชิกจำนวนอย่างน้อย 3 คน โดยจำนวน ดังกล่าวขึ้นอยู่กับขอบเขตความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพในปฏิบัติงาน และคณะกรรมการตรวจสอบต้องมีความชำนาญ ที่เหมาะสมตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจึงกำหนดให้อย่างน้อย 1 คน ที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชี หรือการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการรายงานทางการเงิน นอกจากนี้ยังมี การกำหนดจำนวนครั้งการประชุมในแต่ละปีของคณะกรรมการตรวจสอบว่า ให้ขึ้นอยู่กับขนาดของธุรกิจ แต่การประชุมควรมี อย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง จะเห็นว่าข้อกำหนดเหล่านี้ช่วยให้คณะกรรมการ ตรวจสอบปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ข้อมูลทางการเงินของกิจการมีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูล (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564) นอกจากนี้ Fama (1980) and Fama and Jensen (1983) กล่าวว่า การกำกับดูแลกิจการมีความสำคัญในการติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารรวมทั้งการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการอันส่งผลให้เกิดการลดต้นทุนจากการใช้ ตัวแทน (Agency Cost) Fama and Jensen (1983) พบว่า ผู้ถือหุ้นมอบหมายความรับผิดชอบให้คณะกรรมการมีอำนาจควบคุมกิจการ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าคณะกรรมการมอบหมายอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้บริหารระดับสูงแล้ว คณะกรรมการยังเป็นผู้ที่มีอำนาจที่แท้จริงในการควบคุมผู้บริหารระดับสูงรวมทั้งเป็นผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่มีความสำคัญของกิจการ นอกจากนี้คณะกรรมการมีความรับผิดชอบในการสร้างระบบการควบคุม ที่เหมาะสมขึ้นภายในกิจการและมีหน้าที่ตรวจสอบให้ผู้บริหารต้องปฏิบัติตามระบบการควบคุมที่ กำหนดไว้ Brown and Verhoeven (2011) ยังกล่าวว่า คณะกรรมการนั้นเป็นผู้รับผิดชอบกำหนดวัตถุประสงค์ ติดตามดูแล และควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการ ดังนั้นคณะกรรมการจึงเป็นกลไกสำคัญที่มีส่วนผลักดันให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีสามารถบังเกิดผลในทางปฏิบัติอันส่งผลต่อการสร้างมูลค่าของกิจการให้สูงขึ้นและกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินมีคุณภาพ

คณะกรรมการตรวจสอบ คือ กรรมการบริษัทที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัท เป็นคณะกรรมการชุดย่อยที่ชื่อว่า คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) เพื่อทำหน้าที่สอบทานรายงานทางการเงิน ระบบควบคุมภายใน รวมทั้งให้มีการเปิดเผยข้อมูลรายการเกี่ยวโยงให้ครบถ้วน ฯลฯ โดยต้องมีคุณสมบัติความเป็นอิสระ ตามเกณฑ์ขั้นต่ำตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ฯ อีกนัยหนึ่งก็คือ กรรมการตรวจสอบต้องเป็นกรรมการอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564) วัตถุประสงค์ของแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบได้ถูกกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ให้สะท้อนถึงความสำคัญของบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบกรรมการ ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสามารถช่วยให้บุคคลดังกล่าวบรรลุถึง ความรับผิดชอบทางกฎหมายและบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564) จากงานวิจัยในอดีต พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเมื่อวัดจากความถี่ในการประชุม ได้แก่ ขนาด และความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ (Sharma et.al, 2009) และขนาดของบริษัทและความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท (Kang et.al, 2010) ในประเทศไทย Tengamnuay (2005) และ Tengamnuay and Stapleton (2008) พบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติในหลายเรื่องเช่น เรื่องของเครื่องมือ และผลกระทบของคณะกรรมการตรวจสอบ การตรวจสอบภายใน และการกำกับดูแลกิจการที่ดีในประเทศไทย คณะกรรมการตรวจสอบเป็นกลไกในการสร้างความโปร่งใสในรายการธุรกิจซึ่งอาจมาจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับผู้ถือหุ้นใหญ่ผู้ลงทุนและถ้าคณะกรรมการตรวจสอบมีไม่สามารปฏิบัติงานได้ตามที่ตลาดหลักทรัพย์ฯกำหนด แสดงว่าคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตลาดหลักทรัพย์ฯกำหนด

นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบจะได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการให้รับผิดชอบสอบทานรายงานทางการเงินนอกเหนือจากภารกิจดังกล่าว Carcello and Neal (2002), Klien (2002) กล่าวว่า คณะกรรมการตรวจสอบต้องปฏิบัติภารกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เช่น การสอบทานระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน การปฏิบัติงานร่วมกับผู้สอบบัญชีภายนอก เป็นต้น และคณะกรรมการตรวจสอบต้องนำเสนอผลงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาหรือตัดสินใจในอนุมัติอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ Agrawal and Chadha (2005) ยังให้การสนับสนุนเพื่อให้บริษัทปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างมี ประสิทธิภาพในการสอบทานข้อมูลทางการเงินที่เสนอแก่ผู้ถือหุ้นและผู้เกี่ยวข้องอื่น และสอบทานระบบการบริหารความเสี่ยงระบบการควบคุมภายใน ระบบการตรวจสอบภายในรวมถึงสื่อสารกับผู้สอบบัญชีของบริษัทเพื่อให้บริษัทปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ส่วน Lin and Hwang (2010) แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการตรวจสอบต้องจัดสรรเวลาให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำกับดูแลกระบวนการรายงานทางการเงินของกิจการ คณะกรรมการตรวจสอบที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังสามารถทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของการรายงานทางการเงิน Carcello and Neal (2000) ชี้ให้เห็นว่าบริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบต่อคณะกรรมการทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นมีโอกาสน้อยที่จะได้รับความเห็นที่ก่อให้เกิดความกังวลต่อผู้สอบบัญชีต่ำ อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบกระจุกตัวสูง ผู้บริหารมักเป็นผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมักมาจากการที่ผู้บริหารเสนอให้คณะกรรมการบริษัทแต่งตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการตรวจสอบจึงมีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร นอกจากนี้การศึกษาของ Vafeas, 2005 ยังพบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อค่าธรรมเนียมการตรวจสอบ เพราะการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองภายในบริษัทสามารถเพิ่มความเลื่อมใสให้บริษัท ดังนั้นในการตรวจสอบรายงานทางการเงินของผู้สอบบัญชีจึงต้องใช้ความระมัดระวังทางบัญชีที่เพิ่มขึ้น และส่งผลต่อการตรวจสอบบัญชีที่เพิ่มขึ้น

ดังนั้น คณะกรรมการตรวจสอบจึงมีความสำคัญต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพราะหากแนวทางการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบมีความโปร่งใสปราศจากความสัมพันธ์ทางการเมืองก็จะทำให้การดำเนินธุรกิจมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีและสะท้อนถึงข้อมูลทางการเงินบัญชีที่มีคุณภาพผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชี

2.1.3.3 คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (Remuneration Committee) หมายถึง คณะกรรมการชุดย่อยที่คณะกรรมการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่พิจารณาค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารระดับสูงให้เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ รวมถึงเพื่อทำหน้าที่สรรหากรรมการและผู้บริหารระดับสูงที่เหมาะสมก่อนการเสนอชื่อให้คณะกรรมการหรือประชุมผู้ถือหุ้นแต่งตั้งนอกจากนี้ คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนยังเป็นคณะกรรมการหนึ่งที่มี

อิทธิพลในบริษัทขององค์ประกอบของคณะกรรมการชุดนี้มีความแตกต่างกันเล็กน้อยในต่างประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย บารห์เรน และสิงคโปร์ กรรมการส่วนใหญ่จะเป็นอิสระโดยประมวลกฎหมายอื่น ๆ กำหนดให้กรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนไม่เป็นผู้บริหาร เช่น ในสิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์ มอริเชียส และมาเลเซีย ในขณะที่หลักจรรยาบรรณอื่น ๆ กำหนดให้คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนควรประกอบด้วยกรรมการอิสระทั้งหมด เช่น ในประเทศไทย ในขณะที่ข้อกำหนดอื่น ๆ ของกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนส่วนใหญ่ไม่ควรเป็นผู้บริหาร เช่น ประเทศไชปรัส เกี่ยวกับตำแหน่งประธาน หลักเกณฑ์ (Mujeeb at all. 2018)

ประเทศไทยคณะกรรมการสรรหา คือ คณะกรรมการชุดย่อยของบริษัทจดทะเบียนที่ตลาดหลักทรัพย์ โดยมีหน้าที่ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัทในการคัดเลือกผู้ที่มีเหมาะสมจะดำรงตำแหน่งกรรมการ เพื่อความโปร่งใสในการสรรหากรรมการ พัฒนาความรู้ความสามารถของกรรมการให้ตอบสนองต่อความจำเป็นของธุรกิจ และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ถือหุ้นถึงตัวบุคคลที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งว่ามีคุณสมบัติและศักยภาพเพื่อดูแลผลประโยชน์ของบริษัทซึ่งคณะกรรมการสรรหามีบทบาทที่สำคัญ คือ พิจารณาหลักเกณฑ์และกระบวนการในการสรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อดำรงตำแหน่งกรรมการและผู้บริหารระดับสูง รวมทั้งคัดเลือกบุคคลตามกระบวนการสรรหาที่ได้กำหนดไว้ เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้เป็นผู้แต่งตั้งกรรมการต่อไป จัดทำแผนพัฒนาการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่กรรมการและความรู้เกี่ยวกับธุรกิจของกิจการ ให้แก่คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัทอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพของคณะกรรมการ และผู้บริหารของบริษัท จัดทำแผนการพัฒนากรรมการผู้จัดการและผู้บริหารระดับสูง เพื่อเตรียมพร้อมบุคคลที่มีศักยภาพให้สามารถสืบทอดตำแหน่งงานในกรณีที่กรรมการผู้จัดการหรือผู้บริหารระดับสูง เกษียณ ลาออก หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564)

ดังนั้น คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนจะได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัท เพื่อส่งเสริมหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยรับผิดชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์และนโยบายในการสรรหา และกำหนดค่าตอบแทนกรรมการบริษัท และกรรมการชุดย่อย รวมทั้งสรรหา คัดเลือก และเสนอบุคคลที่เหมาะสมให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท และวิธีการกำหนดค่าตอบแทนอย่างมีหลักเกณฑ์และโปร่งใส ซึ่งการรายงานคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนจะต้องรายงานขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริษัท

2.1.4 ความสัมพันธ์ทางการเมือง

การเข้าสู่การเมืองของนักธุรกิจในประเทศไทยนั้น มีเหตุผลสำคัญที่นักธุรกิจมุ่งเข้าสู่การเมือง คือ การเมืองเป็นเครื่องที่ช่วยในการปกป้องและแสวงหาผลประโยชน์ในธุรกิจ นักธุรกิจที่ดำรงตำแหน่งส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันในเรื่องนี้ค่อนข้างสูง คือเห็นว่า นักธุรกิจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่ออาศัยตำแหน่งทางการเมืองเป็นเครื่องมือช่วยป้องกันและเป็นที่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ธุรกิจของตน ซึ่งการเมืองสามารถผลักดันให้นักธุรกิจได้รับผลประโยชน์โดยทำกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินการได้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น การเมืองกับธุรกิจต่างฝ่ายก็ต่างสนับสนุนซึ่งกันและกันระบบการเมืองและธุรกิจทั้งสองนี้จะต้องคอยเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้นักธุรกิจต้องเรียนรู้และทราบนโยบายของรัฐบาลในการดำเนินธุรกิจ การที่จะเข้าไปมีบทบาทการเมืองในฐานะผู้นำโดยมีแรงจูงใจเพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนเองนั้นนับเป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลมาก เนื่องจากธุรกิจขนาดใหญ่จำเป็นต้องอาศัยอิทธิพลทางการเมืองเป็นเครื่องมือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของตนในกรณีที่ประเทศนั้นมีการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดีแล้ว ความจำเป็นที่จะต้องอาศัยอิทธิพลทางการเมืองก็มีน้อยกรณีที่ธุรกิจขนาดใหญ่จำเป็นต้องพึ่งอิทธิพลทางการเมืองนั้น จะทำให้เกิดการรวบอำนาจทางเศรษฐกิจมากขึ้น กล่าวคือ ทั้งธุรกิจและนักการเมืองหรือข้าราชการ หรือทหาร ก็จะร่วมมือกันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือสร้างอำนาจผูกขาดให้แก่กลุ่มของตน การแสวงหาผลประโยชน์ในลักษณะที่กล่าวมานั้น ผู้ที่จะได้รับความเดือดร้อนมากที่สุดก็คือผู้ที่ต่อรองในทางเศรษฐกิจต่ำที่สุด ซึ่งได้แก่ประชาชนทั่วไปนั่นเองอาจกล่าวได้ว่าจุดประสงค์หลัก ๆ ของนักธุรกิจที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ก็เพราะหวังที่จะได้ประโยชน์เพื่อนำไปใช้กับธุรกิจ เพื่อขยายธุรกิจของตน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ด้วยกันทั้งสิ้น เช่นในกรณีที่นักธุรกิจประกอบธุรกิจรับเหมาทำถนน เมื่อมีงบในการช่วยเหลือฟื้นฟูชุมชนออกมาซึ่งในกรณีนั้นมุ่งไปที่การซ่อมแซมถนนหนทางอย่างไรเสียเมื่อเรามีธุรกิจในการรับเหมาทำถนนเราก็ย่อมได้โครงการนี้มาทำธุรกิจของเรา เช่นนี้เองที่อาจจะเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ในทางธุรกิจจากการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง (ทิวากร แก้วมณี, 2558)

รัฐบาลมีความพยายามในการเพิ่มการมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้กลุ่มบางกลุ่มที่ได้รับความนิยมนทางการเมืองได้เข้าสู่ตลาดทุน (Ahmad et al., 2006) บริษัทที่มี

กรรมการเป็นนักการเมือง หรือรัฐบาลที่เป็นเจ้าของสามารถรับวงเงินสินเชื่อที่ง่ายจากธนาคารและบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองถูกมองว่ามีการกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอ และปัญหาองค์กรที่มากขึ้นเพราะธุรกิจเหล่านี้พึ่งพารัฐบาลเป็นอย่างมาก นอกจากนี้รัฐบาลยังช่วยดูแลในขณะที่บริษัทประสบปัญหาทางการเงิน การศึกษาของ Johnson and Mitton (2003) พบว่า บริษัทที่มีแรงจูงใจในการรายงานผลกำไรที่เพิ่มขึ้น และประสบทางการเงินน้อยลงเพราะได้รับการคุ้มครองและดูแลจากรัฐบาลและทำให้ใช้หลักความระมัดระวังทางการเงินน้อยลง

ประเทศไทยจำแนกกลุ่มทุนออกเป็น 2 ประเภทคือ กลุ่มนายทุนไทย และกลุ่มนายทุนต่างชาติ ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้จะพยายามที่เข้ามามีส่วนผลักดันรัฐให้กำหนดนโยบายอันเป็นผลประโยชน์ออกมาสนองตอบต่อตนเองหรือพวกพ้องของตน โดยกลุ่มทุนไทยนี้จะแสดงพฤติกรรมเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้เกิดแก่กลุ่มของตนเองใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ประการแรกคือการเป็นผู้ให้การสนับสนุนพรรคการเมืองทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยอาศัยกลไกภายในพรรคการเมืองให้สร้างนโยบายต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่ม และประการที่สอง คือ การที่กลุ่มนายทุนผันตัวเองเข้ามาเป็นนักการเมืองเพื่อผลักดันนโยบายที่เป็นผลประโยชน์ ทั้งนี้หากพิจารณาให้ดีก็จะพบว่า ลักษณะของกลุ่มนายทุนไทยแบบแรกนั้นมีรากฐานที่กระทำมานานแล้ว ดังที่เรียกว่าเป็นระบบจ่ายค่าน้ำร้อนน้ำชาให้แก่ข้าราชการหรือเจ้าขุนมูลนายในอดีตเพียงแต่พฤติกรรมในลักษณะนี้ดูมีความชอบธรรมน้อยกว่ารูปแบบการจ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองที่มีฐานรองรับจากกฎหมายรัฐธรรมนูญในแง่ที่พรรคสามารถรับเงินสนับสนุนจากผู้บริจาคได้ อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของนายทุนได้เกิดการปรับเปลี่ยนมากขึ้น โดยใช้กลยุทธ์การผลักดันนโยบายทางตรงมากขึ้น โดยผันตนเองหรือตัวแทนของกลุ่มนายทุนเข้ากระทำการเองดังจะพบว่าในช่วงเกือบ 3 ทศวรรษที่ผ่านมาสมาชิกพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยมาจากกลุ่มทุนได้ลงเล่นการเมืองด้วยตนเองมีจำนวนมากขึ้น มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยที่มีภาพในเบื้องหลังเป็นนักธุรกิจชั้นนำของประเทศมาก่อนกลุ่มชนกิจการเมืองเกิดขึ้นในประเทศไทย ด้วยความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างอำนาจการเมืองและอำนาจเศรษฐกิจที่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน จากปัจจัยทางสังคมของไทยที่มีระบบรวมศูนย์อำนาจของทั้งสองอำนาจให้เป็นของชนชั้นปกครอง ทั้งสองกลุ่มมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยกลุ่มผู้ปกครองหรือชนชั้นนำทางการเมืองต้องการแสวงหาความมั่งคั่ง ซึ่งต้องอาศัยกลุ่มพ่อค่านักธุรกิจมาช่วยทำการค้าให้กับตน ขณะที่กลุ่มพ่อค่านักธุรกิจต้องการอำนาจทางการเมืองเพื่อช่วยคุ้มครองหรืออภิสิทธิ์ในการทางการค้าของตนด้วย ความสัมพันธ์ดังกล่าวสะท้อนออกมาในรูปของการให้สัมปทานผูกขาดในโครงการสาธารณูปโภคพื้นฐาน และ

ในอีกทางหนึ่งเกิดพันธมิตรระหว่างพรรคหรือกลุ่มนักการเมืองสายธุรกิจกับข้าราชการทางการเมือง (บุญสม เกษะประดิษฐ์, 2555) และเป็นเวลานานที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับจากผู้จัดทำดัชนีทั่วโลกว่าเป็นประเทศที่มีความเสียหายสูง โดยมีการจัดอันดับดัชนีการประเมินจากทั้งภาครัฐและการเมืองซึ่งดัชนีเหล่านี้บ่งบอกถึงความโปร่งใสของกระบวนการทางการเมืองของประเทศไทยในระดับต่ำ (ศุภคนัย ศุภผลศิริ, 2552) นอกจากนี้ Bunkanawittha at all, (2008) ยังพบว่าบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกคณะรัฐมนตรี และเป็นเจ้าของโดยครอบครัวของสมาชิกคณะรัฐมนตรี นั้นเป็นบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองและได้รับส่วนแบ่งการตลาดที่สูงขึ้นผลตอบแทนที่ผิดปกติ และนโยบายสาธารณะที่ดี

2.1.3.1 ลักษณะบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง

จากงานวิจัยในอดีตได้ให้มุมมองว่า ความสัมพันธ์ทางการเมือง หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ซ่อนอยู่ระหว่างผู้บริหารระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของราชการศึกษาของ Fisman (2001) มีมุมมองว่าความสัมพันธ์ทางการเมือง คือ ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับประธานาธิบดี นอกจากนี้ Johnson and Mitton (2003) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ทางการเมือง คือ ความใกล้ชิดกันระหว่างผู้ที่มีอำนาจควบคุมในบริษัทกับนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี ส่วน Faccio (2006) มีมุมมองว่าความสัมพันธ์ทางการเมือง คือ หนึ่งในผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท (ผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม ถือหุ้นร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง) หรือ หนึ่งในเจ้าหน้าที่ระดับสูงของบริษัทเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือเป็นผู้บริหารสูงสุดของรัฐ หรือหนึ่งในเจ้าหน้าที่ระดับสูงของบริษัทเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับนักการเมืองชั้นนำ หรือพรรคการเมืองชั้นนำ ในขณะที่ Fan at all (2007) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองเกิดจากคนที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร หรือ กรรมการของบริษัทในปัจจุบันหรืออดีตเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางหรือเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้การศึกษาของ Faccio (2006) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองขององค์กรทั่วโลก กล่าวว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นเป็นเรื่องปกติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ถูกมองว่ามีความเสียหายสูง และความสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นเรื่องธรรมดาในประเทศที่มีกฎระเบียบที่เข้มงวดมากขึ้น และมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ทางการเมือง ความสัมพันธ์ทางการเมืองจะผ่านทางสมาชิกสภา รัฐมนตรี หรือประมุขแห่งรัฐ และเจ้าหน้าที่ระดับสูง (ตำแหน่งคณะกรรมการบริหาร) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (ถือหุ้นอย่างน้อย 10% ของผู้ถือหุ้น) ของบริษัท นอกจากนี้ยังศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงกับนักการเมืองซึ่งพบว่ามี

ความสัมพันธ์ทางการเมืองในสัดส่วน 2.68% ของบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด แต่สำหรับประเทศไทย นั้นความสัมพันธ์ทางการเมืองมีมากกว่า 10% ของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งคิดเป็นมูลค่าตลาดมากกว่า 20% ตัวแปรต่าง ๆ นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ทางการเมืองในเชิงบวกที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน

อย่างไรก็ตาม นประเทศที่มีกฎหมายที่เข้มงวดแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นจะน้อยกว่าประเทศที่มีกฎหมายที่อ่อนแอ การศึกษาของ Polsiri and Jiraporn (2012) ยังพบว่า ส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีความสัมพันธ์ทางการเมืองซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากการที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในครอบครัว หรือ สมาชิกในครอบครัวเกิดจากการสมรสเป็นสมาชิกใน คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา และ Faccio and Parsley (2006) ได้แนะนำแนวทางที่แตกต่างในการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองซึ่งเขากล่าวว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นขึ้นอยู่กับที่มาทางภูมิศาสตร์ และการศึกษา ส่วน Gao and Mao (2002) กล่าวว่าลักษณะทาง เศรษฐกิจกฎหมายและกฎระเบียบของชาติมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของข้อมูลในตลาดทุน พฤติกรรมการลงทุนในตลาดหุ้น การประกาศผลประกอบการของประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และจีน สอดคล้องกับการซื้อขายภายในของหุ้นในประเทศไทยของบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง นอกจากนี้ความสัมพันธ์ทางการเมืองอาจมีความสำคัญต่อธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งบริษัทดำเนินงานภายใต้การบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอและถูกควบคุม โดยการถือหุ้นและเป็นธุรกิจของครอบครัวโดยในประเทศไทย พบว่า บริษัทส่วนใหญ่ถือหุ้นโดย ครอบครัว นอกจากนี้ Bunkanwanicha and Wiwattanakantang (2006) ยังพบว่า การถือหุ้นของบริษัทในประเทศที่มีโครงสร้างผู้ถือหุ้นของบริษัทแบบกระจุกตัวในกลุ่มครอบครัวมักจะพยายามที่จะมีอิทธิพลต่ออำนาจของรัฐ ซึ่งสามารถที่จะปรับเปลี่ยนหรือนโยบายที่ตอบสนองต่อธุรกิจได้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ทางการเมือง คือ ความสัมพันธ์ของบุคคลที่ดำรง ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการรัฐสภา ฝ่ายการเมือง ข้าราชการการเมืองอื่น และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรวมถึงผู้ที่รวมสายโลหิตเป็น บุคคลที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน และอดีต ที่มีตำแหน่งในคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

2.1.3.2 ความสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในประเทศไทย

การระบุความสัมพันธ์ทางการเมืองสามารถระบุได้โดยพิจารณาจากชื่อสกุลของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง และความสัมพันธ์ทางการเมืองพิจารณาจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและ

ครอบครัวที่กำหนดโดยนามสกุลของกลุ่มธุรกิจในประเทศไทย หากความสัมพันธ์นั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัท และจะต้องอยู่ในองค์ประกอบหลัก ดังนี้ (Faccio, 2006)

1. คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัท เป็นสมาชิกของครอบครัวใด ครอบครัวหนึ่งหรือมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และครอบครัวโดยสายเลือด

2. ครอบครัวของคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัท มีความสัมพันธ์ทางการเมืองกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ความสัมพันธ์นั้นเกิดจากการแต่งงานระหว่างสองครอบครัว (หรือญาติผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ความสัมพันธ์นั้นเกิดจากการแต่งงานระหว่างสองครอบครัว, หรือในกลุ่มเครือญาติเดียวกัน)

3. สมาชิกในครอบครัวของคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัท เป็นที่รู้จักกันว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือครอบครัวของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

โดยความสัมพันธ์นั้นจะมีความเชื่อมโยงกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 (มาตรา 4) ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้แบ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนี้

1. นายกรัฐมนตรี
2. รัฐมนตรี
3. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
4. สมาชิกวุฒิสภา
5. ข้าราชการการเมืองอื่น
6. ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง
7. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร
8. ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลนคร
9. ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น บริษัทที่มีโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ โดยมีโครงสร้างคณะกรรมการที่มีความใกล้ชิดกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งวัดจากความสัมพันธ์กับตำแหน่งทางการเมือง

ได้แก่ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่น เช่น กระทรวง กรม และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน อดีต และความสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยพิจารณาจาก ชื่อสกุลของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน ถือว่ามีความสัมพันธ์ทางการเมือง

2.1.3.3 บริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง

บริษัทที่จัดอยู่ในประเภทที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง เมื่อคณะกรรมการบริษัทผู้บริหารระดับสูงของบริษัท และผู้ถือหุ้นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารระดับสูงของธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB) ไม่มีชื่อสกุลเดียวกับกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นอกจากนี้ครอบครัวของคณะกรรมการ ผู้บริหารระดับสูงของบริษัท และผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์ที่เกิดจากการแต่งงานระหว่างสองครอบครัวของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเครือญาติผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือครอบครัวของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถือว่าไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง เป็นผลให้การศึกษาครั้งนี้ระบุว่าเป็น บริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง

2.1.5 ความระมัดระวังทางบัญชี

การศึกษาในต่างประเทศเกี่ยวกับความระมัดระวังของกำไรทางบัญชี และได้มีการให้ความหมายของหลักการดังกล่าวไว้อย่างหลากหลายเช่น Belkaoui (1985) กล่าวว่าเงื่อนไขของการใช้หลักความระมัดระวัง คือ จะแสดงมูลค่าของสินทรัพย์และรายได้ที่ต่ำที่สุดและแสดงมูลค่าของหนี้สินและค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุด นอกจากนี้ Basu (1997) ยังระบุว่าหลักความระมัดระวังจะทำให้ความต้องการในการพิสูจน์ตรวจสอบการรับรู้รายการเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายมีความไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือในการรับรู้ข่าวดีของบริษัทเป็นรายการกำไรนั้น จะต้องมีการพิสูจน์ตรวจสอบที่สูงกว่าการรับรู้ข่าวร้ายของบริษัทเป็นรายการขาดทุน เป็นต้น นอกจากนี้ Watts (2003) ยังกล่าวว่า ความระมัดระวังทางบัญชีเป็นความแตกต่างในการพิสูจน์ความน่าเชื่อถือในการรับรู้รายการกำไรทางบัญชีและขาดทุนทางบัญชีระดับ ความระมัดระวังทางบัญชีและขาดทุนทางบัญชี นั่นคือ หากมีระดับความแตกต่างที่สูงก็แสดงว่ากิจการดังกล่าวมีระดับความระมัดระวังทางบัญชีที่สูงเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ความระมัดระวังทางบัญชีจะช่วยลดความพยายาม ของผู้บริหารในการบันทึกรายการสินทรัพย์สูงเกินไป และการสะสมกำไรเพื่อจ่ายค่าตอบแทนแก่ตนเองแทนที่จะใช้ความพยายามในส่วนนั้น

ลงทุนในโครงการที่ให้ผลตอบแทนที่เป็นบวก อีกทั้งหลัก ความระมัดระวังยังช่วยส่งสัญญาณอย่าง ทันเวลาหากกิจการลงทุนในโครงการที่มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ เป็นลบและจัดการรับมือได้อย่างทัน ถ่วงทีอีกด้วย จะเห็นได้ว่าความระมัดระวังทางบัญชีมีช่วยให้งบ การเงินมีประโยชน์ขึ้นโดยการลด ความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างผู้จัดการและผู้มีส่วนได้ส่วน เสียอื่น (Ahmed and Duellman, 2007)

การศึกษาของ Garcia Lara et al. (2009) ได้ศึกษาความระมัดระวังที่มีเงื่อนไข หรือ ความระมัดระวังทางบัญชีที่ปฏิบัติตามข่าวสารที่ได้รับพบว่า การกำกับดูแลกิจการส่งผลให้เกิด ความระมัดระวังทางบัญชี และในกิจการที่มีการกำกับดูแลกิจการที่แข็งแกร่งจะมีความระมัดระวัง ทางบัญชีมากกว่ากิจการที่มีการกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอ นอกจากนี้ความระมัดระวังทางบัญชี ช่วยลดความเสี่ยงจากการฟ้องร้องโดยผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย Kellogg (1984) and St. Pierre and Anderson (1984) พบว่าการฟ้องร้องต่อผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่เกิดจากการที่กิจการบันทึก รายการสินทรัพย์สุทธิ และรายการกำไรสูงไป

หลักความระมัดระวังทางบัญชีเป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในกรณีที่เกิดการอยู่ในสภาวะที่มีความ เสี่ยงหรืออยู่ในสภาพที่ไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ากิจการได้คำนึงถึง ความไม่แน่นอนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันต่อเวลาในแม่บทการบัญชี (Accounting Framework) ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน ได้กล่าวถึงความระมัดระวัง ไว้ว่า หมายถึง การใช้ดุลยพินิจที่จำเป็นในการประมาณการภายใต้ความไม่แน่นอน เพื่อไม่ให้ สินทรัพย์หรือรายได้แสดงจำนวนสูงเกินไป และหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายแสดงจำนวนต่ำเกินไป การศึกษาพบว่าในมาตรฐานการบัญชีไทย ต่างก็มีการประยุกต์หลักความระมัดระวังเป็นแนวทาง ปฏิบัติในการรับรู้และวัดค่าทางบัญชีหลายฉบับ เช่น มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 2 เรื่อง สินค้า คงเหลือ ย่อหน้าที่ 9 สินค้าคงเหลือต้องวัดมูลค่าด้วยราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ แล้วแต่ มูลค่าใดจะต่ำกว่า มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ ย่อหน้าที่ 9 ณ วันสิ้น แต่ละรอบระยะเวลารายงาน กิจการต้องประเมินว่ามีข้อบ่งชี้ที่ทำให้สินทรัพย์อาจเกิดการด้อยค่า หรือไม่ หากกิจการพบว่ามีข้อบ่งชี้ดังกล่าว กิจการต้องประมาณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของ สินทรัพย์นั้น และในย่อหน้า 59 กิจการต้องบันทึกลดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนหากมูลค่าที่คาดว่าจะ ได้รับคืนต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์นั้น ส่วนที่ลดลงคือผลขาดทุนจากการด้อยค่าและ ในย่อหน้า 60 กิจการต้องรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าในกำไรหรือขาดทุนทันทีเป็นต้น

ดังนั้น กล่าวได้ว่าเป็นการใช้ดุลยพินิจในการประมาณการภายใต้ความไม่แน่นอนเพื่อไม่ให้สินทรัพย์หรือรายได้แสดงจำนวนสูงเกินไป และไม่แสดงรายการหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายต่ำเกินไป หรือการบันทึกสินทรัพย์และกำไรด้วยจำนวนเงินที่คาดว่าจะได้รับ และบันทึกหนี้สินด้วยจำนวนเงินสูงสุดที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ความระมัดระวังทางบัญชีเป็นคุณลักษณะของข้อมูลที่จะรับรู้ความเสี่ยง ในทางร้ายต่อกิจการเร็วกว่าโอกาสที่กิจการจะสร้างรายได้ ซึ่งอาจจะเป็นการบิดเบือนฐานะและความสามารถในการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการได้

2.1.4.1 แนวความคิดที่ใช้วัดระดับความระมัดระวังทางบัญชี

ความระมัดระวังทางบัญชีเป็นหนึ่งในคุณลักษณะของการจัดทำรายงานทางการเงินมาเป็นเวลานาน โดยเมื่อกิจการประสบกับความไม่แน่นอนจะต้องใช้ดุลยพินิจที่ในการประมาณการภายใต้ความไม่แน่นอนเพื่อมิให้สินทรัพย์ หรือรายได้แสดงจำนวนสูงเกินไปและหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายแสดงจำนวนต่ำเกินไป ความระมัดระวังทางบัญชี มีคุณลักษณะที่สำคัญสองประการของความระมัดระวังทางบัญชี คือ ความไม่เท่าเทียมกันของการรับรู้รายการกำไรและรายการขาดทุน และความระมัดระวังทางบัญชีส่งผลให้เกิดการรายงานมูลค่าสินทรัพย์สุทธิในมูลค่าที่ต่ำกว่าราคาตลาดในระยะยาว (Givoly Hayn, and Natarajan 2007; Roychowdhury and Watts 2007) ซึ่งเกิดจากความแตกต่างในการพิสูจน์ความน่าเชื่อถือในการรับรู้รายการกำไรทางบัญชีและขาดทุนทางบัญชี รวมถึงสินทรัพย์และหนี้สิน Watts (2003)

1. ประเภทของความระมัดระวังทางบัญชี

ความระมัดระวังของกำไรทางบัญชีนี้ สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ ความระมัดระวังแบบมีเงื่อนไข (Conditional Conservatism) และความระมัดระวังแบบไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Conservatism) โดยที่ ความระมัดระวังแบบมีเงื่อนไข คือ ความระมัดระวังที่ปฏิบัติตามข่าวสารที่ได้รับ เช่น การตีราคาราคาสินค้าคงเหลือตามราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับแล้วแต่ราคาจะต่ำกว่า การด้อยค่าค่าความนิยม การประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์ ความไม่เท่าเทียมกันในการรับรู้ประมาณการหนี้สิน และสินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้น ขณะที่ ความระมัดระวังแบบไม่มีเงื่อนไข คือ ความระมัดระวังที่มีการปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยไม่มีข่าวสารที่เกิดขึ้นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การคิดค่าเสื่อมราคาในอัตราเร่ง การตัดค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาเป็นค่าใช้จ่าย การตัดค่าโฆษณาเป็นค่าใช้จ่าย การตั้งสำรองค่าเผื่อต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Beaver and Ryan 2005) ซึ่งจะเห็นได้ว่าความระมัดระวังทางบัญชีทั้งสองประเภทรูปแบบนั้นส่งผลให้เกิดการเอนเอียงในการรับรู้ มูลค่าตามบัญชี ในทิศทาง เดียวกันแต่แตกต่างกันในรูปแบบของการ

เกิดขึ้นของความระมัดระวังทางบัญชีผ่านนโยบายการบัญชี โดยตัวอย่างของความระมัดระวังทางบัญชี ทั้งสองประเภทที่ปรากฏอยู่ในหลักการบัญชีและมาตรฐานรายงานทางการเงิน (Ruch and Taylor, 2014) ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ตัวอย่างของความระมัดระวังทางบัญชี ในหลักการบัญชีและมาตรฐานรายงานทางการเงิน (ณญาดา สุขอนันตรธรรม, 2557)

ประเภท	ตัวอย่าง
Conditional	การด้อยค่าค่าความนิยม
Conservatism	การประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์ถาวร การตีราคาสินค้าคงเหลือตามราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า ความไม่เท่าเทียมกันในการรับรู้ประมาณการหนี้สินและสินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้น
Unconditional	การคิดค่าเสื่อมราคาในอัตราเร่ง
Conservatism	การตัดค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาเป็นค่าใช้จ่าย การตัดค่าโฆษณาเป็นค่าใช้จ่าย การตั้งสำรองค่าเผื่อต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ ค่าเผื่อการประกันสินค้า

2. การวัดความระมัดระวังทางบัญชี

ความระมัดระวังทางบัญชีถือเป็นการประชุมที่มีอิทธิพลและยาวนานในการบัญชี Watts (2003) แสดงให้เห็นถึงความระมัดระวังทางบัญชีที่สามารถตรวจสอบได้สำหรับกำไรและขาดทุนซึ่งส่งผลให้เกิดผลประกอบการที่ทันเวลาไม่สมดุลเมื่อเทียบการรับรู้ข่าวดีเทียบกับการรับรู้ข่าวร้ายในงบกำไรขาดทุน ความระมัดระวังทางบัญชีถูกมองว่าเป็นหลักการรับรู้ที่พึงประสงค์ เพราะมันจำกัดความสามารถของกรรมการในการปกปิดข่าวร้ายและเร่งการประกาศข่าวดีในงบการเงิน ข้อกำหนดการตรวจสอบความแตกต่างเหล่านี้มีอยู่ในความระมัดระวังทางบัญชีซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายของบริษัทซึ่งโดยปกติจะเป็นผลมาจากความไม่สมดุลของข้อมูล (García and Penalva,

2014) ซึ่งความระมัดระวังทางบัญชีมีอิทธิพลต่อการการใช้ดุลพินิจของกรรมการในการพยากรณ์กำไร การศึกษาของ Hui et al, (2009) พบว่า ความระมัดระวังทางบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนของกรรมการและยังพบว่าการลดลงของข้อมูลที่ไม่สมดุลซึ่งเกิดจากการรับรู้ค่าใช้จ่ายก่อนกำหนดเนื่องจากการขาดทุนทำให้ความระมัดระวังทางบัญชีทำหน้าที่แทนการเปิดเผยการคาดการณ์ของฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ Li (2007) ยังชี้ให้เห็นว่าการแสดงผลกำไรส่งผลต่อคุณภาพกำไรและทำให้ความระมัดระวังทางบัญชีลดลง

สำหรับความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting Conservatism) กับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจถือว่าเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาเพราะกิจการอาจอาศัยการจัดการกำไรเพื่อให้ข้อมูลในงบการเงินแสดงผลตามที่ตนเองต้องการซึ่งจะทำให้คุณภาพกำไรของกิจการลดลง ดังนั้น กิจการต้องจัดทางบการเงินโดยคำนึงถึงความระมัดระวังทางบัญชี โดยกิจการจะไม่รับรู้กำไรหรือสินทรัพย์ที่สูงเกินไปเมื่อยังไม่มีความแน่นอน ทั้งนี้ความระมัดระวังยังเป็นลักษณะพื้นฐานที่แสดงถึงคุณภาพของงบการเงิน (Song, 2015 and Xu and Lu, 2008) และคุณภาพกำไรแต่การศึกษาในอดีตมิได้ให้ข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนว่าตัวชี้วัดใดแม่นยำที่สุดและเป็นเรื่องยากในการทำความเข้าใจถึงตัวชี้วัดดังกล่าว (Givoly, Hayn, and Katz, 2010) นอกจากนี้การศึกษาของ Sloan, 1996 ยังพบว่า กระแสเงินสดสามารถอธิบายกำไรของกิจการได้ดีกว่ารายการคงค้างซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากิจการที่มีรายการคงค้างสูงส่งผลให้กิจการมีคุณภาพกำไรต่ำนอกจากนั้นอาจพิจารณาถึงการรายงานกำไรที่มีคุณภาพเมื่อตัวเลขกำไรของกิจการมีเสถียรภาพ (Penman and Zhang, 2002) เป็นต้น

จากการศึกษาในอดีต พบว่า ได้มีผู้วิจัยที่สนใจศึกษาถึงตัววัดความระมัดระวังของกำไรทางบัญชีอยู่หลายงานวิจัย Watts (2003) อธิบายว่า ความระมัดระวังทางบัญชี เป็นกลไกหนึ่งที่ใช้ช่วยให้การจัดทำรายงานทางการเงินได้ข้อมูลทางบัญชีที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และข้อมูลดังกล่าวนี้จะช่วยให้การดำเนินตามข้อตกลงสัญญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การถือปฏิบัติการจัดทำงบการเงินตามความระมัดระวังทางบัญชี เป็นแนวปฏิบัติ ทางบัญชี ที่ป้องกันการรับรู้รายการข่าวดีที่ยังไม่ผ่านการพิสูจน์ได้อย่างน่าเชื่อถือในงบการเงิน และทำให้เชื่อมั่นได้ว่าผู้บริหารกิจการจะยึดมั่นในการรับรู้ข่าวร้ายอย่างทันท่วงที ในรายงานทางการเงิน โดยได้สรุปแนวคิดที่ใช้ในการวัดระดับความระมัดระวังของกำไรทางบัญชีไว้ 3 รูปแบบ คือ แนวคิดเกี่ยวกับสินทรัพย์สุทธิ แนวคิดเกี่ยวกับกำไรและเกณฑ์คงค้าง และแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและผลตอบแทนหลักทรัพย์ ซึ่งพอจะสรุปแนวคิดทั้ง 3 ได้โดยสังเขป ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสินทรัพย์สุทธิ เป็นแนวคิดในการวัดระดับความระมัดระวังทางด้านงบแสดงฐานะทางการเงิน ซึ่งอธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าตลาดของสินทรัพย์สุทธิที่เกิดขึ้นแต่ละงวด จะไม่ถูกนำมาบันทึกทางบัญชีทั้งหมด เนื่องจากภายใต้หลักความระมัดระวังทำให้เมื่อมูลค่าของสินทรัพย์สุทธิเพิ่มขึ้นจะยังไม่บันทึกการดังกล่าว จนกว่าจะมีความแน่นอนหรือสามารถพิสูจน์ได้ชัดเจน แต่ในกรณีที่มูลค่าของสินทรัพย์สุทธิลดลงจะบันทึกการทันที ดังนั้นจึงทำให้มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์สุทธิต่ำเกินจริงเมื่อเทียบกับมูลค่าตลาด Beaver and Ryan (2000) จึงได้ใช้อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีต่อมูลค่าตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้นมาใช้ในการวัดระดับความระมัดระวังทางบัญชี

2. แนวคิดเกี่ยวกับกำไรและเกณฑ์คงค้าง เป็นแนวคิดในการวัดระดับความระมัดระวังทางบัญชีทางด้านงบกำไรขาดทุน ซึ่งอธิบายว่าหลักความระมัดระวังจะทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการรับรู้กำไรและขาดทุน โดยจะไม่ให้รับรู้กำไรในงวดปัจจุบัน หากมีความไม่แน่นอนโดยจะให้รับรู้ในงวดต่อไปที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น ในขณะที่การรับรู้ขาดทุน จะรับรู้ทันทีในงวดปัจจุบัน แม้จะมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้น ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างการรับรู้กำไรและขาดทุนทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในรายการคงค้าง โดยรายการคงค้างที่ทำให้เกิดผลขาดทุนได้เต็มจำนวนในงวดที่เกิดขึ้น ขณะที่รายการคงค้างที่ทำให้เกิดผลกำไรจะยังไม่รับรู้ทั้งจำนวนในงวดปัจจุบันเพียงงวดเดียว ทำให้รายการคงค้างในแต่ละงวดมีแนวโน้มที่จะแสดงยอดเป็นลบ กล่าวคือ เมื่อมีการใช้ความระมัดระวังทางบัญชีจะทำให้กำไรสุทธิต่ำกว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงาน แนวคิดนี้จึงใช้รายการคงค้างหรือผลต่างที่กำไรสุทธิจะต่ำกว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานมาใช้ในการวัดระดับความระมัดระวังทางบัญชี

3. แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและผลตอบแทนหลักทรัพย์ ซึ่งตามแนวคิดนี้ได้อธิบายว่าหลักความระมัดระวังจะทำให้การรับรู้รายการขาดทุนเร็วกว่าการรับรู้รายการกำไร โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและผลตอบแทนหลักทรัพย์ ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่ทันต่อเวลาในการสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าของสินทรัพย์สุทธิว่ามีผลกำไรหรือขาดทุนเกิดขึ้นในมูลค่าของสินทรัพย์สุทธิ กรณีเกิดรายการขาดทุน รายการขาดทุนทางบัญชีและข้อมูลผลตอบแทนหลักทรัพย์จะสะท้อนถึงผลขาดทุนอย่างทันทั่วถึง แต่หากเกิดรายการกำไร กำไรทางบัญชีจะไม่ได้รายงานอย่างทันทั่วถึง ในขณะที่ ข้อมูลผลตอบแทนหลักทรัพย์จะสะท้อนถึงกำไรอย่างทันทั่วถึง ดังนั้น ตามแนวคิดนี้จึงคาดว่าหากมีการใช้ความระมัดระวังทางบัญชี ผลตอบแทนหลักทรัพย์จะมีความสัมพันธ์กับการรายงานผลขาดทุนมากกว่าการรายงานผลกำไรในงบการเงิน

สำหรับกำไรทางบัญชีนั้นรายการทางเศรษฐกิจที่เป็นข่าวดีกับข่าวร้ายจะมีความไม่เท่าเทียมกันในการบันทึกบัญชี คือ กรณีที่ผู้บริหารได้รับรู้ข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เป็นไปได้ว่าจะส่งผลให้กระแสเงินสดในอนาคตของกิจการลดลงหลักความระมัดระวังกำหนดให้ผู้บริหารต้องรับรู้สิ่งที่คาดการณ์เชิงลบนั้นในงบกำไรขาดทุนทันที (เช่น การด้อยค่าของสินทรัพย์) แต่ถ้าผู้บริหารรับรู้ข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เป็นไปได้ว่าจะส่งผลให้ กระแสเงินสดของกิจการเพิ่มขึ้น (เช่น บริษัทคาดว่ามีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่จะชนะคดีที่บริษัทฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายกรณี ที่ลูกค้านละเมิดสัญญา) หลักความระมัดระวังกำหนดให้ผู้บริหารจะลบลอการรับรู้กำไรไปยังงวดซึ่งรายการนั้นได้ เพิ่มกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการที่มีความแน่นอนมากกว่า ดังนั้น จะพบว่าข่าวร้ายจะสะท้อนอย่างทันทีทั้งในกำไรและผลตอบแทน ในขณะที่ข่าวดีจะสะท้อนทันทีเฉพาะในผลตอบแทนแต่จะถูกชะลอการรับรู้ ในกำไร ผลก็คือความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและผลตอบแทนที่เป็นลบจะมีระดับที่สูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและผลตอบแทนที่เป็นบวก จากแนวคิดนี้ Basu (1997) ใช้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ของกิจการ (Firm's Stock Return) เป็นตัววัดข่าว โดยให้อัตราผลตอบแทนเป็นตัวแทนของข่าวดีจากการเปลี่ยนแปลง ในราคาหลักทรัพย์ของกิจการ ซึ่งราคาหลักทรัพย์เปลี่ยนแปลงไปเสมอเมื่อข่าวที่เกี่ยวข้องกับ หลักทรัพย์ทั้งข่าวดีและข่าวร้ายเปลี่ยนแปลงไปตัวแบบในการวิจัยครั้งนี้เรียกว่าตัวแบบส่วนกลับสมการถดถอยของกำไรทางบัญชีต่อผลตอบแทน

อาจกล่าวได้ว่า ความระมัดระวัง คือ ความไม่เท่าเทียมกันของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและอัตราผลตอบแทนที่เป็นลบกับกำไรและอัตราผลตอบแทนที่เป็นบวก ดังนั้น หากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการใช้หลักความระมัดระวังในการบันทึกบัญชีแล้วนั้น อัตราผลตอบแทนที่เป็นลบก็จะมีนัยสำคัญเป็นบวกซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและอัตราผลตอบแทนที่เป็นลบจะมีระดับที่สูงกว่า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้อัตราผลตอบแทนเป็นตัวแทนของข่าวเพราะว่าอัตราผลตอบแทนนั้นวัดมาจากการเปลี่ยนแปลงในราคาหลักทรัพย์ของกิจการซึ่งการที่ราคาหลักทรัพย์เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นก็เป็ผลมาจากข่าวสารทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นข่าวร้าย (Bad new) และข่าวดี (Good new) ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินราคาของหลักทรัพย์

2.2 ความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชี

นโยบายการเงินมีความสำคัญต่อรัฐบาลในการแทรกแซงและปรับเศรษฐกิจมหภาคเหมือน นโยบายการเงินเปลี่ยนจากหลวมเป็นตึงผู้ประกอบการต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมทาง

เศรษฐกิจมหภาคที่แตกต่างกัน ดังนั้นพฤติกรรมของรัฐ เจ้าหนี้และผู้ถือหุ้นจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ (Gertler and Gilchrist, 1994) ผลกระทบของนโยบายการเงินที่มีต่อองค์กรขนาดเล็กนั้นสะท้อนให้เห็นในการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของข้อมูลในช่วงเวลาของการกระชับทางการเงินระดับของความไม่แน่นอนของข้อมูลในอนาคต จากการศึกษาของ Beaudry et al. (2001) พบว่าในปี 1980 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงินบ่อยครั้งนำไปสู่ความแปรปรวนรวมของการลงทุนของบริษัทจดทะเบียนที่มีขนาดเล็กในปี 1970 อย่างมีนัยสำคัญ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการลงทุนขององค์กรมีแนวโน้มที่จะเหมือนกันเมื่อเผชิญกับความไม่แน่นอนเนื่องจากนโยบายการเงิน

ความสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นที่แพร่หลายในประเทศกำลังพัฒนาและช่วงเปลี่ยนผ่าน รัฐบาล Berkman et al. (2010) กล่าวว่า บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองสามารถเป็นเกราะป้องกันกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ได้กำหนดขึ้นโดยผู้ถือหุ้น และในการจัดหาเงินทุนจะลดลงอย่างมาก สำหรับบริษัทที่ความสัมพันธ์ทางการเมืองกับการเมือง นอกจากนี้การศึกษาของ Li and Wang (2008) ยังพบว่า การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในต่างประเทศของผู้ประกอบการบริษัทเอกชนมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของบริษัท และช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าถึงสินเชื่อธนาคารได้ง่ายขึ้น และมีความมั่นใจในระบบกฎหมายมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามการศึกษาของ Fan et al., 2007 พบว่าบริษัทเอกชนในประเทศจีนบางส่วนที่มีผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางการเมืองประสบปัญหาเรื่องหุ้น และการรายงานผลทางบัญชีในช่วงหลังการเสนอขายหุ้นได้แย่กว่าบริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง นอกจากนี้บริษัทเอกชนที่รัฐเป็นเจ้าของมีคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะมีสิทธิประโยชน์อื่น ๆ และสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ดีกว่าบริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง อย่างไรก็ตามความระมัดระวังทางบัญชีและความสัมพันธ์ทางการเมืองอาจใช้ทดแทนสัญญาหนี้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเจ้าหนี้ต้องการให้ลูกหนี้ใช้ความระมัดระวังในการรายงานทางการเงินโดยการรายงานผลการดำเนินงานเกินจริงเพื่อให้การรับรู้ข่าวดีได้ทันที่ (Watts, 2003) และเพื่อผลประโยชน์ของผู้บริหารและผู้ถือหุ้นในการได้รับค่าตอบแทน หรือโบนัสที่เพิ่มขึ้น

การเชื่อมโยงทางการเมืองได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีความลึกซึ้งและผลกระทบทางเศรษฐกิจสำหรับการปฏิบัติทางบัญชีและการกำกับดูแลกิจการ จากการศึกษาของ Faccio (2006) ที่ศึกษาถึงผลกระทบที่ความสัมพันธ์ทางการเมืองขององค์กรมีต่อการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบบัญชีและรูปแบบการเลือกผู้สอบบัญชีของผู้ตรวจสอบ โดยการศึกษามุ่งเน้นไปที่การศึกษาการถูกตรวจสอบของบริษัทต่อการความสัมพันธ์ทางการเมืองขององค์กร ซึ่งการศึกษาในหลายประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองพบปัญหาในองค์กรที่รุนแรงและมี

แนวโน้มที่จะรับรู้ว่ามีความเสี่ยงต่อการตรวจสอบที่สูงขึ้น ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนีและฝรั่งเศส ผลประโยชน์จากค่าเช่าทางเศรษฐกิจ หรือค่าตอบแทนของปัจจัยการผลิตในส่วนที่เกินกว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสของการใช้ปัจจัยนั้นก็ถูกนำเสนอผ่านลักษณะทางการบัญชีและการดำเนินงานทางการตลาดของบริษัทต่าง ๆ Cooper, Gulen and Ovtchinnikov (2008) พบว่า มาตรการทางกฎหมายเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญกับผลตอบแทนในอนาคตและประโยชน์ของความสัมพันธ์ทางการเมือง ซึ่งจะพบได้ทั่วไปในประเทศกลุ่มเอเชีย องค์การธุรกิจมักจะดำเนินงานด้วยการสนับสนุนบางอย่างจากเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง นอกจากนี้ Fisman (2001) and Johnson et al. (2002) ยังแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองกับผู้นำทางการเมืองที่สำคัญที่สุดมีส่วนช่วยให้บริษัทมีคุณค่า อย่างไรก็ตามการศึกษานี้พบมากขึ้นเมื่ออำนาจของนักการเมืองที่มีความสัมพันธ์กันลดลง โดยในประเทศจีนได้มีการวิจารณ์เรื่องวัฒนธรรมกวนซีของสังคมชาวจีนที่เป็นสายสัมพันธ์กวนซี ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมและประเพณีในอีกรูปแบบหนึ่งของชาวจีนที่สืบทอดกันมา อย่างยาวนานในภูมิภาคโลกตะวันออกอัน ลึกลับและซับซ้อน เป็นต้น Cheung, Lau and Stuaraitis (2008) พบว่า บริษัทที่ควบคุมโดยรัฐบาลกลางจะได้รับประโยชน์จากการทำธุรกรรมต่าง ๆ จากรัฐบาล นอกจากนี้ James et. al., (2013) กล่าวว่า ในอุตสาหกรรมที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของภาครัฐที่เข้มงวดมากขึ้นความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นค่อนข้างมีความสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fan and Zhang (2007) พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองเกิดจากคนที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารบริษัทหรือคณะกรรมการของบริษัท ใน ปัจจุบันหรืออดีตเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางหรือเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นหรือเป็นทหาร

นอกจากนี้งานวิจัยของ Roe (2003) ยังพบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบการกำกับดูแลกิจการเพราะความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นมีบทบาทสำคัญต่อความเป็นเจ้าของบริษัท รวมถึงบทบาทที่อาจส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเติบโตและการสร้างกำไรของกิจการ ส่วน Fan et al. (2007) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของบริษัทก่อนเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของผู้บริหารระดับสูง หรือผู้บริหารของบริษัท พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างผลการดำเนินงานของบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของผู้บริหารบริษัท ในขณะที่ Chaney, Faccio and Parsley (2011) ได้ศึกษาถึงคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของบริษัท พบว่า บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองกับรัฐบาล มีคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีน้อยกว่าบริษัทที่ไม่มี ความสัมพันธ์ทางการเมือง นอกจากนี้ North, (1990) and Gul , (2006) ยังพบว่าความสัมพันธ์ทาง

การเมืองทำให้ต้นทุนตัวแทนสูงขึ้นและความโปร่งใสลดลง นอกจากนี้ Leuz and Gee, (2006) ยังกล่าวว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองคือการที่กิจการมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้บริหารระดับสูงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางการเมืองถือเป็นโครงสร้างของผู้ถือหุ้นประเภทหนึ่ง การที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจึงอาจนำไปสู่ปัญหาตัวแทน และความสัมพันธ์ทางการเมืองในประเทศไทยส่วนใหญ่คือความสัมพันธ์ทางครอบครัวเกิดขึ้นเมื่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นสมาชิกในครอบครัวหรือคู่สมรสเป็นสมาชิก ในคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภา (Polsiri and Jiraporn ,2012)

อย่างไรก็ตาม บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองยังได้รับการสนับสนุนทางการเงินของรัฐบาลเช่น เงินช่วยเหลือส่วนเกินหรือองค์กรที่ขับเคลื่อนโดยรัฐบาล เมื่อประสบปัญหาทางการเงิน (Chen et al, 2013) การศึกษาก่อนหน้านี้ได้แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่เชื่อมโยงทางการเมืองมีข้อได้เปรียบหลายประการมากกว่าบริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองในแง่ของหนี้สิน การศึกษาของ Houston et al, (2014) พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองช่วยลดต้นทุนการกู้ยืมได้อย่างมาก และลดต้นทุนการตรวจสอบ รวมถึงความเสี่ยงด้านเครดิตที่ธนาคารต้องเผชิญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Luo and Ying (2014) พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของบริษัทในประเทศจีนช่วยให้ได้รับวงเงินสินเชื่อจากธนาคารอย่างง่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากธนาคารของรัฐ ส่วน Du and Zhou (2010) พบว่า องค์กรของรัฐในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรหรือบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะใช้บริษัทตรวจสอบบัญชีขนาดเล็กซึ่งอาจทำให้ลดคุณภาพของการตรวจสอบลง นอกจากนี้บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองมีโอกาสสูงที่จะได้รับความคิดเห็นจากการตรวจสอบอย่างไม่มีเงื่อนไข อย่างไรก็ตามมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการเมืองยังมีความไม่สอดคล้องกันในการศึกษาของ Bilss and Gul (2012) พบว่าผู้ถือหุ้นในประเทศมาเลเซียจะคิดดอกเบี้ยกิจการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองสูงกว่ากิจการที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง และมีคุณภาพกำไรทางบัญชีต่ำกว่ากิจการที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ในขณะที่การศึกษาของ Li and Zhang , (2010) พบว่า การมีความสัมพันธ์ทางการเมืองของกิจการจะส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการที่มากขึ้น

บริบทของประเทศไทยความสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นอีกคุณลักษณะของประเทศที่น่าสนใจ โดยเฉพาะสถานการณ์ทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ รวมถึงเศรษฐกิจ สังคมภายในประเทศเกิดความไม่สงบ มีความขัดแย้งทางการเมือง มีปัญหาทางเศรษฐกิจ การทุจริตคอร์รัปชัน และปัญหาสังคม เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง และเกิดการรวมกลุ่มชุมนุมเพื่อกดดันการ

แก้ปัญหาของรัฐบาลจนกลายเป็นสถานการณ์ ความวุ่นวายจนเกิดการจับจ้องและการจับผิดของประชาชนและสื่อทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้กิจกรรมทางการเมืองของนายทุนไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยปรากฏเด่นชัดอีกครั้งในร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 โดยนายทุนเจ้าของธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ กลาง เล็ก จำนวนมากเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง และรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ซึ่งอาจถือเป็นเป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดฉบับหนึ่งของไทย เหตุผลสำคัญของกระแสสนับสนุนประชาธิปไตยในช่วงนี้คือ นายทุนไทยมองว่าวิกฤตเศรษฐกิจ 2540 ที่ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งมาจากการคอร์รัปชัน และความไร้ประสิทธิภาพของนักการเมืองกลุ่มนายทุนท้องถิ่น (อภิชาติ สถิตนิรามัย, 2556)

อาจกล่าวได้ว่าหากคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนมีสายสัมพันธ์ทางการเมืองอาจเป็นเสมือนช่องทางลัดสำหรับการทำธุรกิจ บทบาททางการเมืองของนายทุนใหม่มีทั้งการเป็นที่ปรึกษาพรรคการเมือง ผู้สนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง หรือแม้กระทั่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) โดยตรง อย่างไรก็ตาม นายทุนไทยมิได้มีความเห็นด้วยไปทั้งหมด นักการเมืองนายทุนท้องถิ่นกลับคัดค้านการปฏิรูปการเมืองโดยมีผลทำให้บทบาทและอำนาจทางการเมืองของนายทุนท้องถิ่นลดลง เช่น การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อเอื้อให้นายทุนขนาดใหญ่ระดับประเทศเข้าสู่ตลาดการเมืองได้ง่ายขึ้น ในขณะที่นายทุนท้องถิ่นมีอำนาจต่อรองลดลงสาเหตุที่นายทุนไทยแต่ละกลุ่มมีบทบาททางการเมืองและแรงสนับสนุนต่อการพัฒนาประชาธิปไตยแตกต่างกันในเหตุการณ์เดียวกันเป็นเพราะนายทุนไทยไม่ได้รวมตัวกันเป็นชนชั้นที่เข้มแข็ง กล่าวคือ นายทุนแต่ละกลุ่มมีผลประโยชน์ทางธุรกิจแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการทำให้เป็นอุตสาหกรรมของไทยเกิดขึ้นหลายระลอกไม่ได้เป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจพร้อมกันเหมือนอย่างประเทศในยุโรป

ดังนั้น อิทธิพลทางการเมืองจึงถูกแบ่งโดยสัดส่วนของคณะกรรมการที่มีสายสัมพันธ์ทางการเมืองและสัดส่วนของกรรมการกลุ่ม ความสัมพันธ์กับผู้นำทางการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจของบริษัทอย่างไร (Pfeffer and Salancik, 1978) นอกจากนี้การศึกษาของ Shleifer and Vishny (1994) ศึกษาบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองมีแนวโน้มรายงานผลการดำเนินงานทางการเงินโดยใช้ทฤษฎีข่าวดีหรือข่าวร้ายและพบอิทธิพลเชิงลบของความสัมพันธ์ทางการเมืองต่อคุณภาพการตรวจสอบและการรายงานนั้น ในขณะที่ Gul's (2006) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองในประเทศมาเลเซียและการศึกษาข้ามประเทศของ พบว่า มีค่าธรรมเนียมการตรวจสอบที่

สูงขึ้นสำหรับบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง เนื่องจากมีโอกาสมากในการรายงานกำไรที่เกินจริง และยังพบว่าบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองมีคุณภาพของการรายงานที่ไม่ดี ในขณะที่ How et al. (2014) ยังพบว่า คณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นมีแนวโน้มที่จะใช้ดุลยพินิจในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินมากขึ้น และรับรู้ข่าวดีหรือกำไรมากกว่าข่าวร้ายหรือขาดทุนส่งผลกระทบต่อการเงินและใช้หลักความระมัดระวังทางบัญชีที่ลดลง

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการบริษัทเป็นกลไกของการกำกับดูแลกิจการที่มีความสำคัญในการติดตามการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารตลอดจนปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ (Fama and Jensen, 1983) จากการศึกษาของ Mathew, Ibrahim and Ibrahim (2016); Yermack (1996) พบว่าประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับคุณภาพของการติดตามกำกับดูแลและการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท แต่หากขนาดของคณะกรรมการมีขนาดใหญ่ขึ้นก็อาจทำให้ผลการดำเนินงานแย่ลง เนื่องจากเมื่อมีจำนวนคนมากขึ้นอาจทำให้การสื่อสารหรือการทำงานร่วมกันยากขึ้นและกำกับดูแลการทำงานของผู้บริหารได้ไม่ดีเท่าที่ควร ตลอดจนคณะกรรมการบริษัทควรมีขนาดเหมาะสมไม่เล็กเกินไปจนขาดความหลากหลายทางความคิด และขาดความคล่องตัวในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564) นอกจากนี้การศึกษาของ Agrawal and hadha, (2005) พบว่าหากบริษัทมีส่วนของกรรมการอิสระมากขึ้นก็อาจส่งผลให้โอกาสการเกิดทุจริตลดลงได้ สอดคล้องกับ Efend, Srivastava, and Swanson, (2007); Farber, (2005) พบว่า กิจการที่มีการทุจริตโดยส่วนมากมักจะมีบุคลากรที่ดำรงประธานเจ้าหน้าที่บริหารควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทรวมอยู่ด้วยแต่หน้าที่ทั้งตำแหน่งมีความแตกต่างกัน โดยกรรมการจะกำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่วนประธานเจ้าหน้าที่บริหารจะรับนโยบายจากคณะกรรมการมาบริหารหรือควบคุมการทำงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการบริษัทกำหนด ซึ่งหากสองตำแหน่งนี้เป็นหน้าที่ของบุคคลคนเดียวก็อาจทำให้ขาดอิสระในการทำงานหรือการตัดสินใจได้

การคัดเลือกคณะกรรมการตรวจสอบนั้นมาจากการคัดเลือกของคณะกรรมการบริษัท โดยเลือกให้เข้ามาทำหน้าที่ในคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อเป็นผู้เสนอความเห็นและให้ความเห็น

รวมไปถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ และรายงานทางการเงินของบริษัทต่อคณะกรรมการบริษัท ตลอดจนผู้บริหารของบริษัท (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564) จากการศึกษาของ Haiyan and Ansah (2018) ได้ศึกษาเรื่อง คณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบและประสิทธิภาพในการดำเนินงานในประเทศกรีซ โดยศึกษาถึงคณะกรรมการบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า คณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับคณะกรรมการตรวจสอบตามทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรและยังพบว่า บริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทขนาดเล็กและบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทอิสระมากจะมีแนวโน้มที่จะดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อดำเนินการในบริษัท โดยชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการบริษัทมีบทบาทมากในการให้คำปรึกษาและติดตามการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ Singh and Gaur, 2009; Khosa, (2017) พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ โดยจะส่งผลให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ Takao and Cheryl (2004) พบว่า คณะกรรมการบริษัทที่กลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นมีความรับผิดชอบในการกระทำเพื่อประโยชน์ของเจ้าของและคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กันกับคณะกรรมการตรวจสอบก็จะส่งผลถึงการกำกับดูแลกิจการที่ดีขึ้น ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญของบริษัทที่จดทะเบียนเข้าตลาดหลักทรัพย์ฯ เพราะการกำกับดูแลกิจการที่ดีย่อมส่งผลให้การดำเนินงานของกิจการดีตามไปด้วย

นอกจากนี้องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ในการกำกับดูแลกิจการ ที่คาดว่าจะช่วยลดปัญหาในการทุจริตหรือการตกแต่งกำไรเป็นผลดีต่อความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินและช่วยให้กำไรมีคุณภาพสูงขึ้นได้ เนื่องจากลักษณะของบริษัทจดทะเบียนที่มีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก รูปแบบการบริหารงานจึงจำเป็นต้องอาศัยตัวแทนในการบริหารงาน การศึกษาของ Jensen and Meckling (1976) ยังพบว่าการแยกกันระหว่างเจ้าของเงินทุนกับการบริหารงานเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาจากตัวแทนขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาในเรื่องของการที่ผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและฝ่ายบริหารไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้บริหารจะพยายามหาหนทางสร้างมูลค่าสูงสุดให้แก่กิจการหรือผู้ถือหุ้นต่อเมื่อพิจารณาแล้วว่าสิ่งนั้นเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้กับตนเองในเวลาเดียวกัน Alchian and Demsetz (1972) ยังกล่าวอีกว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีแรงผลักดันในการทำทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อความต้องการของผู้ถือหุ้นและผู้บริหารไม่ตรงกันจึงก่อให้เกิดปัญหาที่เกิดจากตัวแทนขึ้น กล่าวคือ ผู้ถือหุ้น ต้องการให้การทำงานและการตัดสินใจต่าง ๆ ของผู้บริหารเป็นไป

เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้ถือหุ้น ในขณะที่ผู้บริหารอาจมีความต้องการที่แตกต่างไป ซึ่งความต้องการของผู้บริหารนั้นอาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ถือหุ้น โดยผู้บริหารมักมีแรงจูงใจในการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองด้วยการตกแต่งกำไร เพื่อให้กิจการแสดงผลการดำเนินงานไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ เนื่องจากผลตอบแทนและระยะเวลาการจ้างผู้บริหารคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งของกิจการต่าง ๆ มักขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของกิจการ

การศึกษาของ Teoh et al. (1998) พบว่า การมีความรู้ความชำนาญทางการเงินหรือการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท จำนวนกรรมการบริษัท และจำนวนครั้งในการประชุมคณะกรรมการบริษัท และคณะกรรมการตรวจสอบที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้กิจการมีคุณภาพกำไรที่ดีขึ้นมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับรายการคงค้างซึ่งใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร นอกจากนี้ Anderson, Deli and Gillan (2003) ศึกษาความสัมพันธ์ของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบและการจัดการกำไร ผลการศึกษาพบว่าความเป็นอิสระของ คณะกรรมการบริษัทและจำนวนครั้งในการประชุมคณะกรรมการบริษัทที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการแยกบุคคลในตำแหน่งประธานกรรมการบริษัทออกจากกรรมการผู้จัดการ ส่งผลให้การตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ที่มีต่อการประกาศกำไรเพิ่มขึ้น แสดงถึงคุณภาพกำไรที่เพิ่มขึ้น

อาจกล่าวได้ว่าเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวแทน ผู้ถือหุ้นในฐานะเจ้าของกิจการจำเป็นต้องคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและดูแลผลประโยชน์แทนกลุ่มบุคคลที่ได้รับคัดเลือกเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าวคือ คณะกรรมการบริษัท (Hermalin and Weisbach, 1991; John and Senbet, 1998) โดยคณะกรรมการบริษัทได้รับความคาดหวังว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการและควบคุมการบริหารงานของผู้บริหารให้เป็นไปตามเป้าหมายของกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อกิจการและผู้ถือหุ้น (Fama and Jensen, 1983) เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทมีประสิทธิภาพมากขึ้น คณะกรรมการบริษัทสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญที่เหมาะสมเป็นคณะอนุกรรมการ โยมีบทบาทหน้าที่เฉพาะในการศึกษาเรื่องสำคัญที่เกิดขึ้นเป็นประจำหรือเรื่องที่ต้องการดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนคณะกรรมการบริษัทบางส่วนได้ตามความจำเป็น โดยคณะกรรมการบริษัทยังคงมีหน้าที่ติดตามการดำเนินงานของผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นไปตามเป้าหมายและขอบเขตที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564) และตามหลักการกำกับดูแลกิจการได้

กำหนดให้คณะกรรมการบริษัทต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบขึ้น โดยให้มีความรับผิดชอบเฉพาะเรื่องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานทางการเงินและการควบคุมภายใน เพื่อสร้างหลักประกันเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน เนื่องจากการสอบทานรายงานทางการเงินจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ดังนั้น คณะกรรมการตรวจสอบจึงถือได้ว่าเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการคาดหวังว่าสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกในการกำกับดูแลการบริหารงานของผู้บริหาร และดูแลควบคุมภายในรวมถึงการจัดทำงบการเงินให้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้

ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองและมีความสัมพันธ์กับ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองเช่นเดียวกันก็จะเพิ่มความสัมพันธ์ที่เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกันเพื่อให้ง่ายต่อการบริหาร การทำงาน และการตัดสินใจ

จากการทบทวนงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นลักษณะของควมมีอิทธิพลของ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการ ตรวจสอบ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดจากการผลงานวิจัยในอดีตมาพัฒนาสมมติฐานการวิจัย ให้สอดคล้อง กับบริบทที่ศึกษา ดังนี้

H1: ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกกับ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

2.3.2 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของ คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

คณะกรรมการบริษัทมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมดูแลการดำเนินงานของ ผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการให้บรรลุตาม เป้าหมายของบริษัท คณะกรรมการจึงเป็นบุคคลสำคัญที่มี ส่วนช่วยในการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นไปตามหลักการกำกับดูแล กิจการที่ดีในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับบทบาท หน้าที่และโครงสร้างของคณะกรรมการ ซึ่งในปัจจุบัน โครงสร้างการถือหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยเป็นแบบกระจุกตัวและพบมากในประเทศแถบเอเชียมี ลักษณะที่รวมกันอยู่ระหว่างความเป็นเจ้าของอำนาจการควบคุมกิจการ (Shleifer and Vishny, 1997) นอกจากนี้ Ball et al. (2003) ยังพบว่าการคัดเลือกคณะกรรมการบริษัทก็จะมาจากการคัดเลือกของ ผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของกิจการหรือบริษัท ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2021) กล่าวว่า คณะกรรมการสรรหาและ พิจารณาค่าตอบแทนนั้น ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัทเพื่อส่งเสริมหลักการกำกับดูแล

กิจการที่ดีโดยรับผิดชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์และนโยบายในการสรรหา และกำหนดค่าตอบแทนกรรมการบริษัท และกรรมการชุดย่อย รวมทั้งสรรหา คัดเลือก และเสนอบุคคลที่เหมาะสมให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท และวิธีการกำหนดค่าตอบแทนอย่างมีหลักเกณฑ์และโปร่งใส ตลอดจนปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายและนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัท สอดคล้องกับ Pankaj (2015) ได้ศึกษาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการและบรรษัทภิบาล แนวทางปฏิบัติของบริษัทอินเดีย พบว่า คณะกรรมการชุดย่อยมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการและแนวทางการเปิดเผยข้อมูลบริษัท รวมถึงคณะกรรมการชุดย่อยเป็นปัจจัยพื้นฐานในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการหลักสามชุด คือ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน และคณะกรรมการสรรหา คณะกรรมการดังกล่าวที่มีการติดตามและควบคุมที่เหมาะสมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการและส่งผลให้การกำกับดูแลกิจการที่ดีและมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น นอกจากนี้ Puteri Alfarisa and Iman Harymawan (2018) ยังได้ศึกษาการจ่ายค่าตอบแทนกรรมการของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนที่เป็นอิสระในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า กรรมการอิสระในอัตราส่วนที่มากจะจ่ายค่าตอบแทนกรรมการน้อย เนื่องจากการกำกับดูแลพฤติกรรมลวยโอกาสของผู้บริหารอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ Mintah (2016) ได้ศึกษาคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนที่มีผลต่อการจ่ายค่าตอบแทนของคณะกรรมการ แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความสำคัญในการกำหนดค่าตอบแทนผู้บริหารและผลการปฏิบัติงานของบริษัท โดยที่ Sun, J, Cahana, S. F., and Emanuel, D. (2009) ยังพบว่า คณะกรรมการสรรหาและกำหนดค่าตอบแทนเป็นที่ให้ความสนใจของนักการเมืองและหน่วยงานกำกับดูแลเนื่องจากมีบทบาทสำคัญในกำหนดค่าตอบแทนของผู้ถือหุ้น และแสดงให้เห็นว่าความสำเร็จขององค์กรว่าขึ้นอยู่กับความสามารถของกรรมการบริษัทตามทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรซึ่งกล่าวถึงความอยู่รอดและในการควบคุมการหมุนเวียนของทรัพยากรในองค์กร

ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อคณะกรรมการบริษัทตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายเป็นการแบ่งเบาภาระให้คณะกรรมการบริษัทถือเป็นเพิ่มประสิทธิภาพต่อการบริหารงานและส่งผลต่อการปฏิบัติการกิจเพื่อประโยชน์ของบริษัท เป็นต้น

จากการทบทวนงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นลักษณะของควมมีอิทธิพลของคณะกรรมการบริษัท ต่อคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดจากการผลงานวิจัยในอดีตมาพัฒนาสมมติฐานการวิจัย ให้สอดคล้องกับบริบทที่ศึกษา ดังนี้

H2: ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีอิทธิพลเชิงบวกกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

2.3.3 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความระมัดระวังทางบัญชี

ความสัมพันธ์ทางการเมืองขององค์กรนั้นแพร่หลายไปทั่วโลกและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีความลึกซึ้งกับผลกระทบทางเศรษฐกิจสำหรับการปฏิบัติทางบัญชีและการกำกับดูแลกิจการ (Fisman 2001) ความสัมพันธ์ทางการเมืองจะเกิดขึ้นจากคนที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารบริษัทหรือคณะกรรมการของบริษัทในปัจจุบันหรืออดีตเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางหรือเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นหรือเป็นทหาร (Fan, Wong and Zhang, 2007) ความสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบการกำกับดูแลกิจการ เพราะความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นมีบทบาทสำคัญต่อความเป็นเจ้าของบริษัท และรวมถึงบทบาทที่อาจส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเติบโตและการสร้างกำไรของกิจการ การศึกษาของ How et al. (2014) ยังพบว่า บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นมักจะใช้ดุลยพินิจในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินมากขึ้นเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยความระมัดระวังทางการบัญชีจะมีผลเกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวร้ายและข่าวดีให้ทันเวลา ดังนั้นเมื่อมีการรับรู้ข่าวดีกำไรหรือสินทรัพย์ที่สูงเกินไปจะทำให้มีความระมัดระวังทางบัญชีมีต่ำลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cheung, Lau และ Stuaraitis (2008) พบว่า บริษัทที่ควบคุมโดยรัฐบาลกลางจะได้รับประโยชน์จากการทำธุรกรรมต่าง ๆ จากรัฐบาล ในขณะที่ศศิประภา สมัครเขตการพล และพัทธนันท์ เพชรเชิดชู (2561) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการทุจริตโดยผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า สัดส่วนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหารมีมากขึ้นจะส่งผลให้โอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารเพิ่มขึ้นส่งผลต่อหลักความระมัดระวังทางบัญชีที่ลดลง สอดคล้องกับ กาญจนา ประกอบแสง และพัทธนันท์ เพชรเชิดชู (2562) ได้ศึกษากลไกการกำกับดูแลกิจการความสัมพันธ์ทางการเมืองกับคุณภาพกำไร พบว่า คณะกรรมการที่เคยดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรี เป็นอดีตข้าราชการ ทหาร ตำรวจ รวมถึงปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งอยู่ อาจเกิดความขัดแย้งไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อตอบสนองต่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น โดยการละเลยการตรวจสอบสอดส่องการทำงานของ

ผู้บริหารส่งผลให้ผู้บริหารจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานตามที่ผู้บริหารคาดหวังคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อคุณภาพกำไรซึ่งส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่ลดลง

นอกจากนี้ คลยา ไชยวงศ์ และอรุณี ยศบุตร (2561) ยังพบว่า ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลบริษัทในประเทศไทย พบว่าในปี 2557 มีบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองร้อยละ 47 ซึ่งมากกว่าในปี 2558 พบว่ามีบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองเพียงร้อยละ 30 โดยสาเหตุมาจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลของประเทศไทย ในทางกลับกันการศึกษาของ Jensen (1993) ได้ศึกษาลักษณะของคณะกรรมการบริษัทที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีแบบมีเงื่อนไขในประเทศสเปน พบว่า คณะกรรมการบริษัทที่มีความเข้มแข็งจะใช้ความระมัดระวังทางบัญชีเป็นกลไกการกำกับดูแลในระดับที่ดีกว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทที่อ่อนแอ สอดคล้องกับ Xu-Dong (2018) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการในประเทศจีน พบว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองจะเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่นเงินกู้จากธนาคารและเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล และกล่าวว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทไม่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี โดยให้เหตุผลว่าความเชื่อมโยงทางการเมืองอาจทำให้ความระมัดระวังทางบัญชีมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีแรงจูงใจในการปกปิดผลประโยชน์ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ทางการเมือง และหลีกเลี่ยงการดำเนินและการพิจารณาจากสาธารณะ

จากการทบทวนงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ข้อค้นพบจากงานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่พบว่า หากมีความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทจะส่งผลให้ความระมัดระวังทางบัญชีลดลง ผู้วิจัยจึงพัฒนาสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H3: ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีอิทธิพลเชิงลบกับความระมัดระวังทางบัญชี

2.4.4 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกับความระมัดระวังทางบัญชี

ความสัมพันธ์ทางการเมืองมีอิทธิพลต่อคณะกรรมการตรวจสอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลมีอำนาจบีบบังคับในบริษัทและบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศรวมไปถึงความขัดแย้งของหน่วยงานของบริษัทระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่กับฝ่ายจัดการตลอดจนความสัมพันธ์ทางการเมืองในการจัดหาทรัพยากรภายนอกให้กับบริษัทส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมการตรวจสอบแผนการตรวจสอบ และกระบวนการประเมินรวมไปถึงการให้ความเห็นในรายงานการเงิน Jamil, 2020 ได้ศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่

มีความเกี่ยวข้องทางการเมืองและการวัดความเชื่อมโยงทางการเมือง คือ 1) ความสัมพันธ์ทางการเมืองหรือความเชื่อมโยงระหว่างบริษัทกับนักการเมืองหรือบุคคลที่มีอำนาจในหน่วยงานของรัฐหรือกระทรวง 2) การปรากฏตัวของนักการเมือง 3) หุ่นบริษัทที่รัฐบาลเจ้าของ พบว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทมากในด้านการกำหนดค่าธรรมเนียมการตรวจสอบและกระบวนการประเมินของผู้ตรวจสอบบัญชี การศึกษาของ Bedard, Chtourou and Courteau (2004) ได้ศึกษาความรู้ความชำนาญของ คณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระ และกิจกรรมในการบริหารจัดการกำไร พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีสมาชิกอย่างน้อย 1 คน เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญทางด้านบัญชีการเงิน และคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระทั้งคณะส่งผลให้มีคุณภาพกำไรที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ Badri and Sartika Putri, 2020 ยังศึกษาถึงอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบที่ส่งผลต่อรายงานทางการเงินและภาษี พบว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองทำให้บริษัทต่าง ๆ มีการหลีกเลี่ยงภาษีส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่ลดลง ในขณะที่ How et al. (2014) ยังพบว่า คณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นมีแนวโน้มที่จะใช้ดุลยพินิจในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินมากขึ้นและเผยแพร่ต่อสาธารณชนส่งผลต่อความระมัดระวังทางการบัญชีลดลง ในทางตรงกันข้าม Khan and Watts (2009) ยังพบว่าบริษัทในประเทศมาเลเซียจะรับรู้ข่าวร้ายได้รวดเร็วกว่าข่าวดีทำให้ความระมัดระวังทางบัญชีสูงขึ้น สอดคล้องกับ Robert M. Bushman (2005) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการรายงานทางการเงินกับความระมัดระวังทางบัญชี พบว่า บริษัทในประเทศที่มีกฎหมายที่เข้มแข็งสะท้อนข่าวร้าย (Bad news) ได้เร็วกว่าบริษัทในประเทศที่มีระบบกฎหมายที่อ่อนแอนำไปสู่ความระมัดระวังทางบัญชีที่มากขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ข้อค้นพบจากงานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่พบว่า หากมีความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบจะส่งผลให้ความระมัดระวังทางบัญชีลดลง ผู้วิจัยจึงพัฒนาสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H: 4 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงลบกับความระมัดระวังทางบัญชี

2.4.5 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนกับความระมัดระวังทางบัญชี

โครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยเป็นแบบกระจุกตัว และในประเทศแถบเอเชียส่วนใหญ่มีลักษณะร่วมกันระหว่างความเป็นเจ้าของกับอำนาจการควบคุมกิจการ (Shleifer and Vishny, 1997) รวมถึงการคัดเลือกคณะกรรมการบริษัทจะมาจากการคัดเลือกของผู้ถือหุ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของกิจการหรือบริษัท (Ball et al., 2003) นอกจากนี้คณะกรรมการบริษัทได้แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนเป็นคณะกรรมการชุดย่อย รับผิดชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์และนโยบายในการสรรหา และกำหนดค่าตอบแทนกรรมการบริษัท และกรรมการชุดย่อย และยังทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท เพื่อให้มีหลักเกณฑ์และเกิดความโปร่งใสในการสรรหาคณะกรรมการ รวมถึงให้คำชี้แจงตอบคำถามเกี่ยวกับค่าตอบแทนของคณะกรรมการเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2562)

การศึกษาของ Ahmad Abu Zraiq (2018) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการสรรหาและกำหนดค่าตอบแทนและผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทในประเทศจอร์แดนในตลาดใหม่ของจอร์แดน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคณะกรรมการสรรหาและกำหนดค่าตอบแทนกับการตกแต่งกำไรซึ่งอาจส่งผลให้ความระมัดระวังทางบัญชีต่ำลง สอดคล้องกับ Badri and Sartika Putri (2020) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองจะส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชี พบว่า เมื่อคณะกรรมการมีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่ต่ำลง เนื่องจากจะใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์ทางการเมืองในใช้ดุลพินิจเพื่อตกแต่งกำไรและรับรู้ผลกำไรหรือข่าวดีก่อนข่าวร้ายเพื่อเพิ่มผลตอบแทนและ โบนัสของคณะกรรมการและผู้ถือหุ้น ในประเทศไทยก่อนหน้านี้จะพบว่า สายสัมพันธ์ทางการเมืองสร้างข้อได้เปรียบทางธุรกิจจริง และมีโอกาสสูงที่รัฐบาลจะเข้ามาอ้อมเมื่อธุรกิจแย่

ในทางตรงกันข้ามปัจจุบันมีการผลักดันเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ตั้งแต่ปลายปี 2557 โดยเป็นรัฐบาลที่ถูกเพิ่งเล็งและจับจ้องจากสาธารณะในการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการในธุรกิจหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดลยา ไชยวงศ์ และ อรุณี ยศบุตร (2561) ได้ศึกษาผลกระทบของความสัมพันธ์ทางการเมืองที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการ พบว่า บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกำกับดูแลกิจการซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยในอดีต โดยให้เหตุผลว่าบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่ง

ประเทศไทยในปี 2558 มีบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองลดลงเพียงร้อยละ 30 โดยอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยเมื่อเทียบกับปี 2556 ซึ่งปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลของประเทศไทย และการใช้กฎหมายไทยในการกำกับดูแลกิจการเพื่อมิให้รัฐบาลเข้าไปแทรกแซงกิจการ นอกจากนี้ Xu-Dong Ji, 2018; Sohn ; Zhou (2017) ยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลชุดใหม่อาจมีผลเกี่ยวเนื่องทำให้เพิ่มความระมัดระวังทางบัญชี เนื่องจากมีการโดนจับจ้องจากสื่อและประชาชน โดยเฉพาะกลัวการถูกตรวจสอบของบริษัท จึงต้องเพิ่มความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้นกว่าบริษัทที่คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง

จากการทบทวนงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ข้อค้นพบจากงานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่พบว่า หากมีความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน จะส่งผลให้ความระมัดระวังทางบัญชีลดลง ผู้วิจัยจึงพัฒนาสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

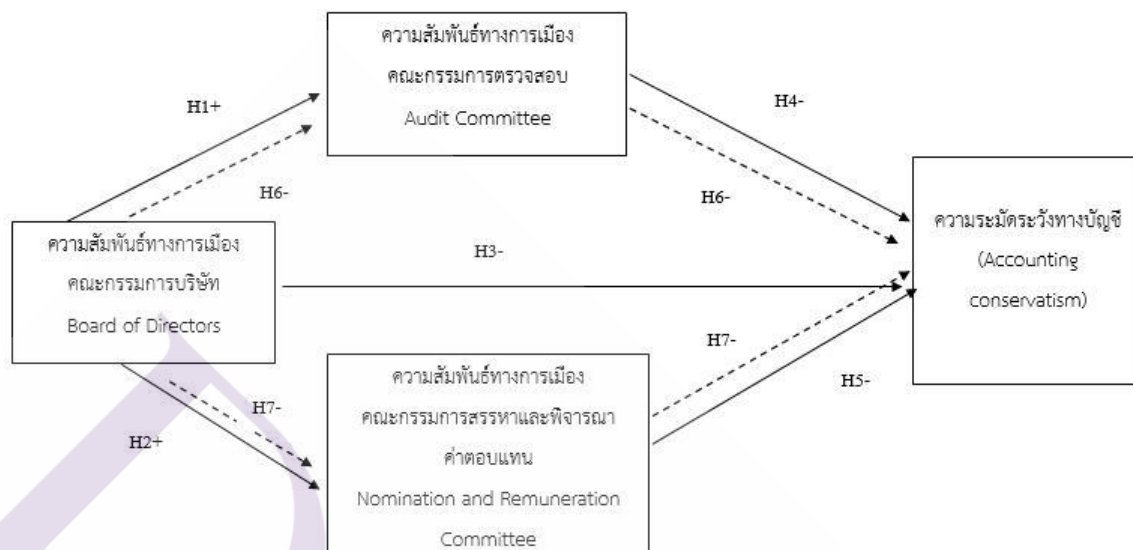
H5: ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีอิทธิพลเชิงลบกับความระมัดระวังทางบัญชี

จากการทบทวนงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบและความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ทางการเมืองของบริษัทยังส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสมมติฐานเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์และความมีอิทธิพลดังกล่าว ดังนี้

H6: ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการ มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

H7: ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการ มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

2.4 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิด

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยออกตามลำดับดังนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 ตัวแปรในการศึกษา
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อต้องการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับความรู้พื้นฐานในการวิจัยและพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งการวิจัยนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความสัมพันธ์ทางการเมือง กับความระมัดระวังทางบัญชี

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มรายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี SET 100

โดยสามารถรวบรวมได้จากงบการเงินและรายงานประจำปีซึ่งเปิดเผยไว้ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่สรุปและอธิบายเนื้อหาสาระสำคัญให้มีความครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และสมมติฐานของการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนด

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยตามที่ได้ทำการวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย โดยนำเสนอผลการการวิจัยที่มีเหตุผลประกอบตามหลักการ

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นตอนการเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยการตีพิมพ์บทความวิชาการในวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านวิชาการด้านวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

3.2 ประชากรและตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ผู้วิจัยเลือกประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มรายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี SET 100 ที่ประกาศในระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยเก็บรวบรวมระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2562 รวม 5 ปี

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ กลุ่มรายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี SET 100 อยู่ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 สาเหตุที่เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่ม SET 100 เพราะบริษัทที่อยู่ในกลุ่มดังกล่าวมีความเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยที่มีมูลค่าซื้อขายสูงสุด 100 อันดับแรก ที่มีมูลค่าตามราคาตลาด (Market Capitalization) สูง การซื้อขายมีสภาพคล่องสูงอย่างสม่ำเสมอ และมีสัดส่วนผู้ถือหุ้นรายย่อยผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2562) นอกจากนี้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจะใช้ข้อมูลกลุ่มรายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี SET 100 ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและต้องมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ตลอดช่วงปีที่ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตัดกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลที่นอกเหนือจากเกณฑ์ ตามลำดับดังนี้

3.2.2.1 บริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย เนื่องจากธุรกิจเหล่านี้มีผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ จึงทำให้

ภาครัฐมีระบบการกำกับดูแลที่เข้มงวด หรือการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน และที่สำคัญยังมีกฎเกณฑ์หรือข้อจำกัดที่มีความแตกต่างไปจากธุรกิจอื่น ๆ ค่อนข้างมาก หากการนำข้อมูลของกลุ่มธุรกิจดังกล่าวมารวมด้วยอาจทำให้ผลการศึกษาเบี่ยงเบนได้

3.2.2.2 บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และ กองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	รวม
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่จัดอยู่ใน SET100	100	100	100	100	100	500
หัก บริษัทในกลุ่มธุรกิจธนาคารเงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย	14	14	14	14	14	70
หัก บริษัทที่มีผลตอบแทนหุ้นย้อนหลังไม่ถึง 10 ปี	19	19	19	19	19	95
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย	67	67	67	67	67	335

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ตั้งแต่ปี 2558-2562 โดยแหล่งที่เก็บข้อมูลดังนี้

3.3.1 ข้อมูลจากรายงานประจำปี (Annual Report) บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.3.2 แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.3.3 ผลการดำเนินงานเก็บจากฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.3.4 เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องเพื่อการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา

3.4 ตัวแปรในการศึกษา

3.4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบด้วย

1. ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท
2. ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ
3. ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

โดยวัดจากความสัมพันธ์กับตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรีคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาข้าราชการการเมืองอื่น เช่น กระทรวง กรมและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน อดีต และความสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยพิจารณาจาก ชื่อสกุลของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมือง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 ตารางดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index)

ความสัมพันธ์	ดัชนี
ไม่มีความสัมพันธ์	1
มีตำแหน่งทางการเมืองในอดีต	2
มีความสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	3
มีตำแหน่งทางการเมืองในปัจจุบัน	4

ตารางที่ 3.3 ตารางดัชนีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Position political index)

ตำแหน่งทางการเมือง	ดัชนี
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	1
ข้าราชการการเมืองอื่น เช่น อธิบดีกรม ผู้ตรวจตรวจเงินแผ่นดิน	2
สมาชิกวุฒิสภา	3
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	4
รัฐมนตรี	5
นายกรัฐมนตรี	6

โดยผู้วิจัยให้ดัชนีคะแนนสูงสุด คือ นายกรัฐมนตรี เนื่องจากมีอิทธิพลต่อธุรกิจมากที่สุดรองลงมา รัฐมนตรี ซึ่งประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.), สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว), ข้าราชการการเมืองอื่นประกอบด้วย กรมที่อยู่ในกระทรวงต่าง ๆ ได้แก่ อธิบดีกรม ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครตามลำดับ ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและเกี่ยวข้องกับธุรกิจในระดับประเทศ

หลังจากนั้นนำตารางดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมือง (Relationship index) และตารางดัชนีคะแนนตำแหน่งทางการเมือง (Position index) สร้างเป็นตารางเกณฑ์การให้คะแนนความสัมพันธ์ทางการเมือง ตามแนวคิด Farradane's Relational Indexing system (Farradane, 1980) ดังนี้

ตารางที่ 3.4 ดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมือง

ดัชนีตำแหน่งทางการเมือง Position index	สัดส่วนของคณะกรรมการการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง	Relationship index ดัชนีความสัมพันธ์			
		3 มีตำแหน่งทางการเมืองในปัจจุบัน	2 มีตำแหน่งทางการเมืองในอดีต	1 มี ความสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	0 ไม่มี ความสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
นายกรัฐมนตรี 6					
รัฐมนตรี 5					
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4					
สมาชิกวุฒิสภา 3	$4/13=0.30$		$0.30 \times 2 \times 7=3.69$		
ข้าราชการการเมืองอื่น 2					
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 1					

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการเมืองของ คณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน ตามชื่อสกุลของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อได้จำนวนคนตามที่วิเคราะห์แล้วนำมาหาค่าสัดส่วนของคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองโดยคำนวณจากคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองหารด้วยคณะกรรมการทั้งหมด จากนั้นนำสัดส่วนที่ได้ไปคำนวณตามตารางที่ 3.4

จากตารางที่ 3.4 หลังจากทำการรวมค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองของแต่ละบริษัทเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยจะนำดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ได้คำนวณหาระดับความสัมพันธ์ทางการเมืองตามแนวคิดของ Barako (2007) ได้กำหนดระดับของความสัมพันธ์ทางการเมือง ซึ่งสามารถสรุปเกณฑ์การวัดระดับได้ตามตารางที่ 3.5 ดังนี้

ตารางที่ 3.5 แสดงเกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ทางการเมือง

ดัชนีความสัมพันธ์	การแปลความหมาย	ระดับ
14.61 – 18.00	ความสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด	5
11.21 - 14.60	ความสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ในระดับมาก	4
7.81- 11.20	ความสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง	3
4.41 - 7.80	ความสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย	2
0.01- 4.40	ความสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด	1
0	ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง	0

3.4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

3.4.2.1 ความระมัดระวังทางบัญชี

กำไรทางบัญชีเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำคัญ 2 ประการคือ (1) กำไรของงวดปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากทรัพยากรที่มีอยู่ (2) ข้อมูลกำไรสำหรับงวดและงบการเงินที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้งบการเงินในการคาดคะเนผลกำไรในอนาคตซึ่งความสามารถในการทำกำไรของงวดปัจจุบันและกำไรที่ คาดการณ์ในอนาคตนี้เป็นข้อมูลที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้ถือหุ้นสามารถประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินปันผลที่ตนพึงได้รับในอนาคตได้ตั้งนั้น ราคาหุ้นของกิจการ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งจึงเป็นสิ่งสะท้อนถึงความคาดหวังในผลตอบแทน (คือเงินปันผล) ที่นักลงทุนคาดว่าจะได้รับนั่นเองดังนั้นกำไรทางบัญชีกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์จึงมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ว่าทั้งข่าวดี และข่าวร้ายจะสะท้อนในผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในตลาดทันทีตามหลักความมีประสิทธิภาพของตลาดในขณะที่กำไรทางบัญชีภายใต้หลักความระมัดระวังนั้นจะสะท้อน (รับรู้) ข่าวร้ายทันต่อเวลารวดเร็วกว่าข่าวดี

กล่าวได้ว่าข่าวดีคือข่าวสารที่ทำให้ผู้ลงทุนคาดการณ์แนวโน้มผลการดำเนินงานของบริษัทว่าจะดีเช่นสำหรับบริษัทก่อสร้างข่าวดีคือบริษัทชนะการประมูลงานก่อสร้างเส้นทางเชื่อมต่อของรถไฟฟ้าสายใหม่จากภาครัฐ เป็นต้น ในขณะที่ข่าวร้ายข่าวสารที่ทำให้ผู้ลงทุนคาดการณ์แนวโน้มผลการดำเนินงานของของบริษัทว่าจะเสื่อมลงเช่นสำหรับบริษัทก่อสร้างข่าวร้ายคือบริษัทไม่สามารถก่อสร้างรถไฟฟ้าได้ทันตามกำหนดทำให้ต้องเสียค่าปรับจำนวนมากเป็น

ต้นสำหรับกำไรทางบัญชีนั้นรายการทางเศรษฐกิจที่เป็นข่าวดีกับข่าวร้ายจะมีความไม่เท่าเทียมกันในการบันทึกบัญชี คือกรณีที่ผู้บริหารได้รับรู้ข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เป็นไปได้ว่าจะส่งผลให้กระแสเงินสดในอนาคตของกิจการลดลงหลักความระมัดระวังกำหนดให้ผู้บริหารต้องรับรู้สิ่งที่คาดการณ์เชิงลบนั้นในงบกำไรขาดทุนทันที (เช่นการด้อยค่าของสินทรัพย์) แต่ถ้าผู้บริหารบริหารรับรู้ข้อเท็จจริงและสถานการณ์ที่เป็นไปได้ว่าจะส่งผลให้กระแสเงินสดของกิจการเพิ่มขึ้นหลักความระมัดระวังกำหนดให้บริหารชะลอการรับรู้กำไรไปยังงวดซึ่งรายการนั้นได้เพิ่มกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการที่มีความแน่นอนมากกว่า

ดังนั้น จะพบว่าข่าวร้ายจะสะท้อนอย่างทันทีทั้งในกำไรและผลตอบแทนในขณะที่ข่าวดีจะสะท้อนทันทีเฉพาะในผลตอบแทนแต่จะถูกชะลอการรับรู้ในกำไรผลก็คือความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและผลตอบแทนที่เป็นลบจะมีระดับที่สูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและผลตอบแทนที่เป็นบวกจากแนวคิดนี้ ผู้วิจัยจึงวัดความระมัดระวังตามตัวของ Basu (1997)

$$NI = \beta_0 + \beta_1 D_{t,j} + \beta_2 R_{t,j} + \beta_3 D_{t,j} \times R_{t,j} + \epsilon_{it}$$

โดยที่

NI	= กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน iem ปีที่ t
β_0	= ค่าคงที่ของสมการถดถอย (Constant)
D_{jt}	= ตัวแปรหุ่นเป็น 1 ถ้า $R_{t,j} < 0$ และถ้า $R_{t,j} \geq 0$
$R_{t,j}$	= อัตราผลตอบแทนของหุ้น
ϵ_{it}	= ค่าความคลาดเคลื่อน

สำหรับการวิจัยนี้กำหนดให้ $R_{t,j}$ คือ อัตราผลตอบแทนของหุ้น วัดจากการซื้อหลักทรัพย์ของบริษัท I ตั้งแต่ 9 เดือนก่อนวันสิ้นปีถึง 3 เดือน หลังวันสิ้นปี D_{jt} คือ ตัวแปรหุ่น ถ้าค่า $R_{t,j}$ เป็นลบ ให้ค่าเท่ากับ 1 แทนข่าวร้าย Bad News ถ้าค่า $R_{t,j}$ เป็นบวก ให้ค่าเท่ากับ 0 แทนข่าวดี Good news

จากตัวแบบดังกล่าวผู้วิจัยกำหนดค่าความระมัดระวังทางบัญชีตามตัวของ Basu (1997) หรือที่เรียกว่า CONACC ซึ่งในงานวิจัยนี้เก็บข้อมูลย้อนหลัง 10 ปีเพื่อให้ได้ค่าความระมัดระวังทางบัญชี ในระดับแต่ละบริษัท (Firm-level)

โดยค่า CONACC สำหรับบริษัท A ในปี พ.ศ. 2558 คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ Bad News (β_3) หารด้วยค่าสัมประสิทธิ์รวม ($\beta_2 + \beta_3$) ที่ได้จากการทดสอบ Multiple Regression ของบริษัท A จะใช้ข้อมูลของบริษัท A ในช่วง 10 ปีจากปี พ.ศ. 2548 – 2558 ส่วนค่า CONACC ของบริษัท A ในปี พ.ศ. 2559 จะใช้เทคนิคเดิมแต่เปลี่ยนช่วงข้อมูล เป็นช่วงปี พ.ศ. 2549–2559 จะได้ค่าความระมัดระวัง ดังนี้

$$\text{CONACC} = \frac{\beta_3}{\beta_2 + \beta_3}$$

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ตัวแปร	คำอธิบาย	สมมติฐาน
POLBOD	ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท	H1 H2 H3 H6 H7
POLAC	ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ	H1 H4 H6
POLNC	ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหา	H2 H5 H7
	และพิจารณาค่าตอบแทน	
CONACC	ความระมัดระวังทางบัญชี	H3 H4 H5 H6 H7

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนและความระมัดระวังทางบัญชี ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการหาค่าทางสถิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายหรือบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะโดยทั่วไปของตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้จากรายงานประจำปี แบบแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) งบการเงิน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

เป็นการนำข้อมูลทฤษฎีของตัวแปรมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยเครื่องมือทางสถิติที่จะนำมาใช้ในการศึกษา คือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการหาค่าทางสถิติที่เกี่ยวข้องสามารถอธิบายได้ดังนี้

3.5.2.1 การวิเคราะห์การตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต

1.1 การตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล (Valid Data) เพื่อตรวจสอบข้อมูลตัวแปรสังเกตว่าครบถ้วนหรือไม่เพื่อป้องกันข้อมูลหาย (Missing Data) ก่อนนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.2 การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูล (Normality) เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลมีการแจกแจงปกติหรือไม่ ซึ่งเป็นข้อตกลงเบื้องต้นของการตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์

2.1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรสังเกต เพื่อตรวจสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรสังเกตต้องไม่เกิน 0.80 โดยสถิติที่ใช้ในส่วนสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผู้วิจัยนำมาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงหรือไม่สามารถระบุทิศทางของความสัมพันธ์และขนาดของความสัมพันธ์ว่ามีค่าอยู่ในระดับใด โดยพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แทนค่าความสัมพันธ์ที่มีค่าอยู่ระหว่าง +1 และ -1 โดยเครื่องหมายบวกและลบของค่าของ r มีความหมายแตกต่างกันค่าความสัมพันธ์จำแนกได้ 3 กลุ่ม คือ (กริช แรงสูงเนิน, 2554; Hair et al., 2006)

กลุ่มที่ 1 ค่า r มีค่าเข้าใกล้ +1 หมายถึง คู่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงมากในทิศทางเดียวกัน

กลุ่มที่ 2 ค่า r มีค่าเข้าใกล้ -1 หมายถึง คู่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงมากในทิศทางตรงกันข้าม

กลุ่มที่ 3 ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 0 หมายถึง คู่ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 3.6 แสดงระดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
0.90 – 10.00	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงมาก
0.70 – 0.90	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูง
0.50 – 0.70	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง
0.30 – 0.50	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ
0.00 – 0.30	มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำมาก

จากตารางที่ 3.6 แสดงระดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เพื่อบอกระดับความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรโดยการดูผลลัพธ์จากโปรแกรม AMOS ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิเคราะห์สมการ โครงสร้าง (SEM) จะต้องไม่ควรมากกว่า +0.80 (กรีซ แร่งสูงเนิน, 2554; Hair et al., 2006) นอกจากนี้ทำการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ในภาพรวม โดยดูจาก ค่า KMO > 0.5 และค่า Bartlett Test of Sphericity ต้องมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) เท่ากับ 0.000 จึงแสดงว่าข้อมูลตัวแปรชุดนี้เหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์หองค์ประกอบ

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลแบบจำลองสมการ โครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS version 18 ซึ่งการวิเคราะห์สมการ โครงสร้าง (SEM) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์สมมติฐาน ระหว่างตัวแปรแฝง (Latent Variable) หลาย ๆ ปัจจัยพร้อมกันส่วนโปรแกรม AMOS จะทำงานควบคู่กับข้อมูลที่ได้นับที่ไว้ในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ จึงเหมาะแก่การใช้งานเพื่อการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อพิสูจน์การยอมรับหรือปฏิเสธความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (กรีซ แร่งสูงเนิน, 2554)และในการวิเคราะห์สมการ โครงสร้าง (SEM) ผู้วิจัยได้กำหนดสมการ โครงสร้างไว้ก่อนล่วงหน้า จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 ซึ่งการวิเคราะห์สมการ โครงสร้างเป็นวิธีที่ผสมกันระหว่าง 2 วิธี ได้แก่ 1) การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และ 2) การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis: PA) (กรีซ แร่งสูงเนิน, 2554; เอกสารประกอบการอบรมเทคนิคการวิเคราะห์สมการ โครงสร้าง (SEM) ด้วย

โปรแกรม AMOS) ดังนั้นผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เป็นการวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรแฝง (Latent Variable) โดยการทดสอบสมมติฐานระหว่างตัวแปรแฝงทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และ ความระมัดระวังทางบัญชี

ขั้นตอนการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้างโดยใช้โปรแกรม AMOS โมเดลสมการ โครงสร้างประกอบด้วยตัวแปรแฝง (Latent Variables) เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถวัดค่าได้ โดยตรงแต่จะประมาณค่าได้จากตัวแปรสังเกต (Observed Variables) ของแต่ละตัวแปรแฝงโดยตัวแปรแฝงแทนด้วยสัญลักษณ์รูปวงรีและตัวแปรสังเกตแทนด้วยสัญลักษณ์ รูปสี่เหลี่ยมในการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้างโดยใช้โปรแกรม มีขั้นตอนหลัก ๆ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดและวาด โมเดลองค์ประกอบความสัมพันธ์ (Model Specification) ระหว่างตัวแปรสังเกต (Observed Variable) และตัวแปรแฝง (Latent Variable) ที่มีหลักการมาจากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 เพื่อบอกถึง โครงสร้างของโมเดลที่ต้องการศึกษา

ขั้นที่ 2 เชื่อมข้อมูลตัวแปรที่บันทึกในโปรแกรม SPSS ไว้ก่อนแล้วเข้าไปสู่ โปรแกรม AMOS Version 18 เพื่อให้ตัวแปรอิสระในโมเดลมีค่าตัวเลขเพื่อการวิเคราะห์

ขั้นที่ 3 เลือกสถิติที่ต้องการให้โปรแกรมวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ในการรายงานผลการวิเคราะห์ โดยเลือกสถิติที่ต้องวิเคราะห์จากหน้าจอ Analysis properties หัวข้อ Estimation (เลือก Maximum Likelihood), Bias (เลือก Unbiased), Output (เลือก Maximization History, Standardized Estimates, Squared Multiple Correlations, Sample Moments, Modification Indices และอื่นๆ)

ขั้นที่ 4 ดำเนินการให้โปรแกรม AMOS วิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เนื่องจากได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตกับตัวแปรแฝงไว้ก่อน

4.2 การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) จุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยมีขั้นตอน 2 ส่วน คือ

1. การประมาณค่าพารามิเตอร์

1.1 การกำหนดข้อมูลเฉพาะของโมเดล (Specification of The Model) เป็นการศึกษาว่าตัวแปรแฝงใดที่มีความสัมพันธ์ทางตรงทางอ้อมต่อผลการดำเนินงาน โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของ

โมเดลว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในโมเดลเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้น (Liner) เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก (Additive) และเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Cause Relationship) หรือความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive Model) ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Variables) และตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Variables)

1.2 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Identification of The Model) ผู้วิจัยใช้เงื่อนไขกฎที่ (T-Rule) คือ จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง (df เท่ากับหรือมากกว่า 0) หรือหากต้องการให้จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าน้อยกว่าจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่างควรมีตัวบ่งชี้หรือตัวแปรสังเกตจำนวน 3 ตัวแปรเป็นอย่างน้อย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

1.3 การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (Parameter Estimation form The Model) ผู้วิจัยใช้การประมาณค่าโดยวิธี Maximum Likelihood (ML) ซึ่งเป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุด วิธีนี้ใช้ฟังก์ชันความกลมกลืนที่ไม่ใช่ฟังก์ชันแบบเส้นตรงแต่ก็เป็นฟังก์ชันที่บอกความแตกต่างระหว่างเมทริกซ์ความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่คำนวณได้จากกลุ่มตัวอย่างอันเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์และเมทริกซ์ความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่ถูกสร้างขึ้นจากพารามิเตอร์ที่ประมาณค่าได้จากโมเดลที่เป็นสมมติฐานค่าประมาณของพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธี ML มีความคงเส้นคงวา (Consistency) มีประสิทธิภาพและความเป็นอิสระจากมาตรการแจกแจงกลุ่มของค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ได้วิธี ML เป็นแบบปกติและความแกร่งของค่าประมาณขึ้นอยู่กับขนาดของค่าพารามิเตอร์การใช้โปรแกรม AMOS นิยมเลือกใช้วิธีการประมาณการแบบ Maximum Likelihood (ML) เนื่องจากเป็นวิธีการที่พยายามทดสอบว่าชุดข้อมูลตัวแปรที่ได้จากการสังเกตนั้นสามารถนำมาสร้างเป็นโมเดลความสัมพันธ์ได้หรือไม่ โดยการหาค่าโดยการประมาณการเปรียบเทียบเมทริกซ์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ได้จากการคำนวณกับเมทริกซ์ที่ได้จากการสังเกตและจะมีการปรับค่าให้ใกล้เคียงกันมากที่สุดนอกจากนั้นวิธีการนี้ยังกำหนดให้ข้อมูลตัวอย่างที่เก็บได้ต้องมีการกระจายปกติหลายตัวแปร (Multivariate Normal Distribution) (Arbuckle, 2007 และ Kline, 2011 อ้างใน นุจรี พิเชฐกุล และพนารัตน์ ปานมณี; Cunningham, 2008 อ้างใน กริช แรงสูงเนิน, 2554) โดยการเลือกวิธี Maximum Likelihood (ML) ในการวิเคราะห์จะให้ค่าสถิติที่สำคัญ เช่น ค่าไคสแควร์ (X^2) ค่าพารามิเตอร์ของโมเดล ค่าน้ำหนักของตัวแปร ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของตัวแปรในโมเดล เป็นต้น การตรวจสอบความสอดคล้อง

กลมกลืนของโมเดล (Goodness of Fit Measures) เพื่อศึกษาภาพรวมของโมเดลว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ผู้วิจัยใช้ผลลัพธ์จากตารางสถิติ 3 กลุ่ม (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่ม Estimates เป็นกลุ่มที่รวบรวมค่าสถิติทั่วไปที่จะใช้ในการอธิบายค่าต่างๆ ของโมเดล โดยใช้ค่าสถิติค่าความสัมพันธ์และน้ำหนักความสัมพันธ์จากตาราง Regression Weight ที่ค่า p หากค่า $p < 0.05$ แสดงว่าความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่หากค่า $p > 0.05$ แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและตาราง Standardized Regression Weight เพื่อทราบค่าน้ำหนักความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรและระหว่างตัวแปร

กลุ่มที่ 2 กลุ่ม Modification Indices เป็นกลุ่มที่แสดงค่า M.I จากตาราง Covariances เพื่อปรับแต่งองค์ประกอบให้ผ่านเกณฑ์และสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยแนวทางการปรับแต่งองค์ประกอบจะดำเนินการจากคู่ที่โปรแกรมพบว่าค่าความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ละคู่ก่อน แล้วสังเคราะห์ใหม่ ถ้าองค์ประกอบยังไม่ผ่านเกณฑ์อีกจะปรับแต่งจากตัวแปรคู่ที่โปรแกรมพบว่าค่าคลาดเคลื่อนรองลงมาไปตามลำดับ ซึ่งวิธีการปรับแต่งองค์ประกอบในสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มี 3 วิธี ได้แก่

1. วิธีตัดตัวแปรบางตัวออกไป โดยเลือกตัดตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักตัวแปร (Factor Loading) น้อยออกไป
2. วิธียุบรวมตัวแปร โดยเลือกรวมตัวแปรในคู่ที่มีค่า M.I สูงๆ แล้วสร้างตัวแปรใหม่แทน
3. วิธีการเชื่อมเส้นลูกศร โดยเพิ่มเส้นลูกศรแบบสองหัวเชื่อมระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนคู่ที่มีค่า M.I มากที่สุด เพราะการเพิ่มเส้นลูกศรจะทำให้ค่าพารามิเตอร์เพิ่มและทำให้ค่า df ลดลง เมื่อค่า df ลดลงจะมีผลทำให้ค่าสถิติดีขึ้น

กลุ่มที่ 3 กลุ่ม Model Fit เป็นกลุ่มที่แสดงว่าค่าสถิติต่าง ๆ เพื่อพิจารณาว่าโมเดลผ่านเกณฑ์หรือไม่ และเป็นการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีทดสอบความเหมาะสมของโมเดล (Model Fit) และเพื่อชี้ว่าโมเดลนั้น ๆ มีความน่าเชื่อถือเพียงใด โดยใช้ค่าดัชนีทดสอบความเหมาะสมของโมเดลจากตาราง 3.7 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล ดังนี้ (Byrne, 2001; กริช แรงสูงเนิน, 2554 อ้างถึง Kline, 2005; ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555; เอกสาร ประกอบการอบรมเทคนิคการวิเคราะห์สมการ โครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ด้วยโปรแกรม AMOS โดย รศ.ดร.กัลยา

วานิชย์บัญชา เมื่อวันที่ 23-25 พฤศจิกายน 2554; เอกสารประกอบการอบรม “การวิเคราะห์สถิติด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)”

ตารางที่ 3.7 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล

สัญลักษณ์	ค่าสถิติ	วัตถุประสงค์	เกณฑ์	การพิจารณา
CMIN-p	Chi-square Probability Level	เพื่อตรวจสอบค่าความน่าจะเป็นของไคสแควร์ ซึ่งจะต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	$P > 0.05$	ค่า p ต้องมากกว่า 0.05 ค่า p ยิ่งมากยิ่งดี
CMIN/df	Relative Chi-square	ตรวจสอบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	< 3	ค่า CMIN/df ต้องน้อยกว่า 3 ค่า CMIN/df เข้าใกล้ 0 ยิ่งดี
GFI	Goodness of Fit Index	เพื่อวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบโดยมีค่าระหว่าง 0-1.00	> 0.90	ค่า GFI ต้องมากกว่า 0.90 ค่า GFI เข้าใกล้ 1 ยิ่งดี
AGFI	Adjusted Goodness Fit Index	เพื่อวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบโดยมีค่าระหว่าง 0-1.00	> 0.90	ค่า AGFI ต้องมากกว่า 0.90 ค่า AGFI เข้าใกล้ 1 ยิ่งดี
CFI	Comparative Fit Index	เพื่อวัดความสอดคล้องกลมกลืนโดยมีค่าระหว่าง 0-1.00	> 0.90	ค่า CFI ต้องมากกว่า 0.90 ค่า CFI เข้าใกล้ 1 ยิ่งดี

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

ตัวย่อ ลักษณะ	ค่าสถิติ	วัตถุประสงค์	เกณฑ์	การพิจารณา
RMSEA	Root Mean Square Error of Approximation	เพื่อบอกค่าความ คลาดเคลื่อนของตัว แบบในรูปของราก ของค่าเฉลี่ยกำลัง สองของความ คลาดเคลื่อน	< 0.08	ค่า RMSEA ต้องน้อยกว่า 0.08 ค่า RMSEA เข้าใกล้ 0 ยิ่งดี
SRMR	Standardized Root Mean Square Residual	เพื่อวัดความ สอดคล้องกลมกลืน ในรูปความ คลาดเคลื่อน	< 0.08	ค่า SRMR ต้องน้อยกว่า 0.08

จากตาราง 3.7 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ค่าดัชนี ทั้ง 7 รายการ ได้แก่ X^2 , X^2/df , GFI, AGFI, CFIRMSEA และ RMR มาทดสอบความสอดคล้อง กลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรายละเอียดดังนี้(Diamantopoulos, A. & Siguaw, J. A., 2000 ; Schumacker & Lomax, 2010)

1. การทดสอบค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square: X^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ถ้าค่าสถิติไคสแควร์มีค่าสูงมากและมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออีกนัยหนึ่ง คือโมเดลตามสมมติฐานยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยต้องดำเนินการปรับโมเดลต่อไปจนค่าสถิติไคสแควร์ที่ทดสอบไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) มากกว่า 0.05 จึงแสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (สุภมาส อังสุโชติ, 2554 ; Schumacker & Lomax, 2010)

2. Model and The Independent Model With The Saturated Model (X^2/df) ค่า X^2/df เป็นค่าไคสแควร์ (Chi-Square: X^2)หารด้วยค่า degrees of freedom โดยทั่วไปแล้วค่าที่ได้ที่น้อยกว่า 3 จะเป็นค่าที่ดีและค่าที่เข้าใกล้หรือเท่ากับ 0 จะเป็นค่าที่ดีที่สุด

3. การทดสอบดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ควรอยู่ระหว่าง 0-1 โดยค่า 1 หมายถึงค่าชี้วัดที่แสดงว่าโมเดลนั้นๆ มีความสอดคล้องกลมกลืนที่สุดแต่หากค่า GFI มีค่าดัชนีมากกว่า 0.90 เป็นระดับที่โมเดลควรถูกยอมรับ

4. การทดสอบดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness Fit Index: AGFI) ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 โดยค่า 1 หมายถึงค่าชี้วัดที่แสดงว่าโมเดลนั้นๆ มีความสอดคล้องกลมกลืนที่สุดแต่หากค่า AGFI มีค่าดัชนีมากกว่า 0.90 เป็นระดับที่โมเดลควรถูกยอมรับ

5. การทดสอบค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Comparative Fit Index: CFI) จะพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์โดยค่า CFI อยู่ระหว่าง 0 และ 1 และหากค่า CFI มีค่าดัชนีมากกว่า 0.90 เป็นระดับที่โมเดลควรถูกยอมรับ

6. การทดสอบค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าสถิติจากข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าไคสแควร์ว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความเที่ยงตรงนั้นไม่สอดคล้องกับความจริง RMSEA ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.05-0.08 หรือน้อยกว่า 0.08 ซึ่งแสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และค่าที่เข้าใกล้ 0 ถือว่าเป็นค่าที่ดีที่สุด

7. การทดสอบดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนในรูปความคลาดเคลื่อน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) คือรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน เป็นค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Residual) ซึ่งเป็นค่าความคลาดเคลื่อนหารด้วยค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่า (Estimated Standard Error) โดยควรจะมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงจะถือได้ว่าแบบจำลองสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Schumacker & Lomax, 2010)

สถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้น ใช้พิจารณาโมเดลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หากค่าสถิติที่คำนวณได้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดต้องปรับ โมเดลใหม่โดยอาศัยเหตุผลเชิงทฤษฎีและค่าดัชนีปรับแต่งโมเดล (Model

Modification Indices) ซึ่งเป็นค่าสถิติเฉพาะของพารามิเตอร์แต่ละตัวทำการปรับ โมเดลจนได้โมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีค่าสถิติตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 5 ผู้วิจัยทำการปรับโมเดลใหม่ (Re-specified Model) หากพบว่าผลการวิเคราะห์ แสดงถึงการไม่ยอมรับในโมเดลจะทำการปรับ โมเดลตามคำแนะนำของค่า M.I (Modification Indices) จากนั้นจึงทำการให้โปรแกรม AMOS วิเคราะห์ใหม่อีกครั้งจนกระทั่งผลการวิเคราะห์เป็นที่ยอมรับ

ขั้นที่ 6 แปลผลการวิเคราะห์สถิติที่ได้ เป็นการสรุปผลงานวิจัยตามค่าสถิติที่กำหนดไว้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย

3.6 บทสรุป

การศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนและความระมัดระวังทางบัญชี ของบริษัทที่จดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประชากร เครื่องมือ วิธีการรวบรวมข้อมูล และเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยเริ่มการทบทวนวรรณกรรม เก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงิน ทดสอบทางสถิติและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทที่ 4 จะกล่าวถึงผลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 3 ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นในการศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนโดยใช้การกำหนดค่าความระมัดระวังทางบัญชีตามตัวแบบ Basu (1997)

ในการศึกษานี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลรวมทั้งอธิบายความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชีเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทคณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี

4.2 การวิเคราะห์การตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ได้แก่

4.3.1 ศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

4.3.2 ศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

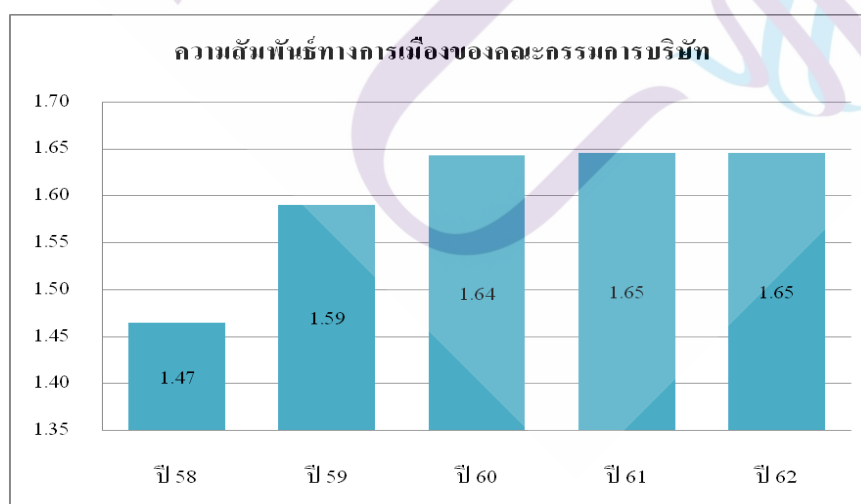
4.4 การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสรุปถึงลักษณะโดยทั่วไปในขั้นตอนของข้อมูล โดยการศึกษานี้ได้นำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนในรายงานประจำปี

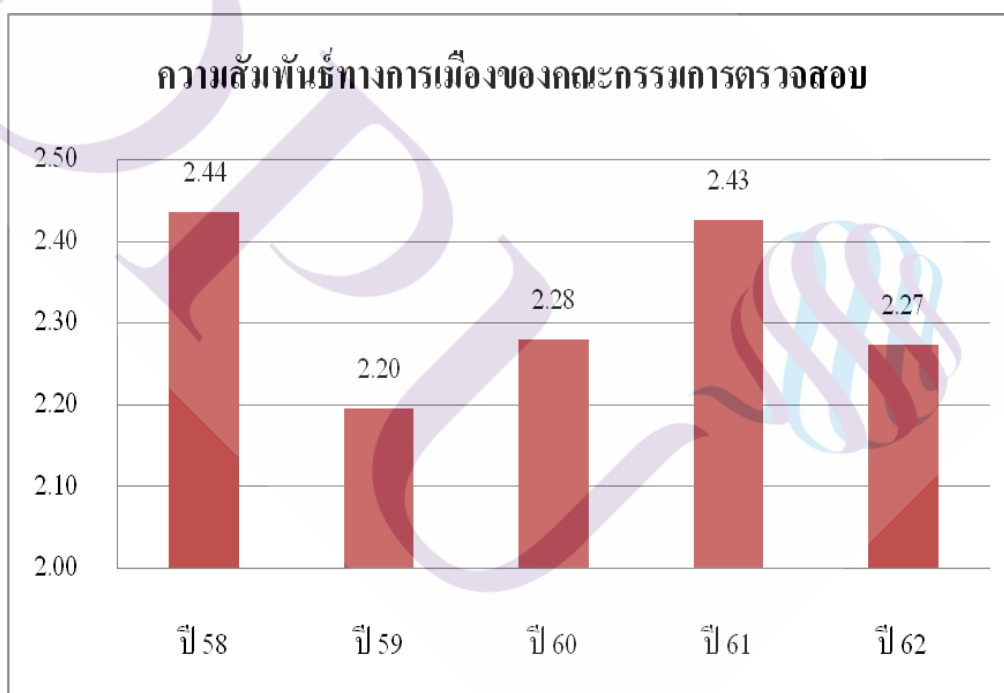
ในการศึกษานี้ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากรายงานประจำปี ตั้งแต่ปี 2558 – 2562 จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่ามีบริษัทที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 67 บริษัท ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาในครั้งนี้มีทั้งสิ้น 335 กลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการเมือง ในรายงานประจำปี ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทคณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายค่าเฉลี่ยได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index) ของคณะกรรมการบริษัท (Political connections of the Board of Directors)

จากภาพที่ 4.1 แสดงถึงข้อมูลค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index) ของคณะกรรมการบริษัทในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index) ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในปี 2558 โดยมีค่าคะแนนความสัมพันธ์ตำแหน่งทางการเมือง (Relationship index) เท่ากับ 1.47 คะแนนในปี 2559 เท่ากับ 1.59 คะแนน ในปี 2560 เท่ากับ 1.64 คะแนน ในปี 2561 เท่ากับ 1.64 คะแนน และในปี 2562 เท่ากับ 1.64 คะแนน

หลังจากทำการรวมค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองของแต่ละบริษัทในแต่ละปีเสร็จสิ้นแล้ว สามารถนำค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ได้คำนวณหาระดับความสัมพันธ์ทางการเมืองตามแนวคิดของ Barako (2007) ซึ่งจะเห็นได้ว่าระดับของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าดัชนีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.01- 4.40 ระดับความสัมพันธ์เท่ากับ 1

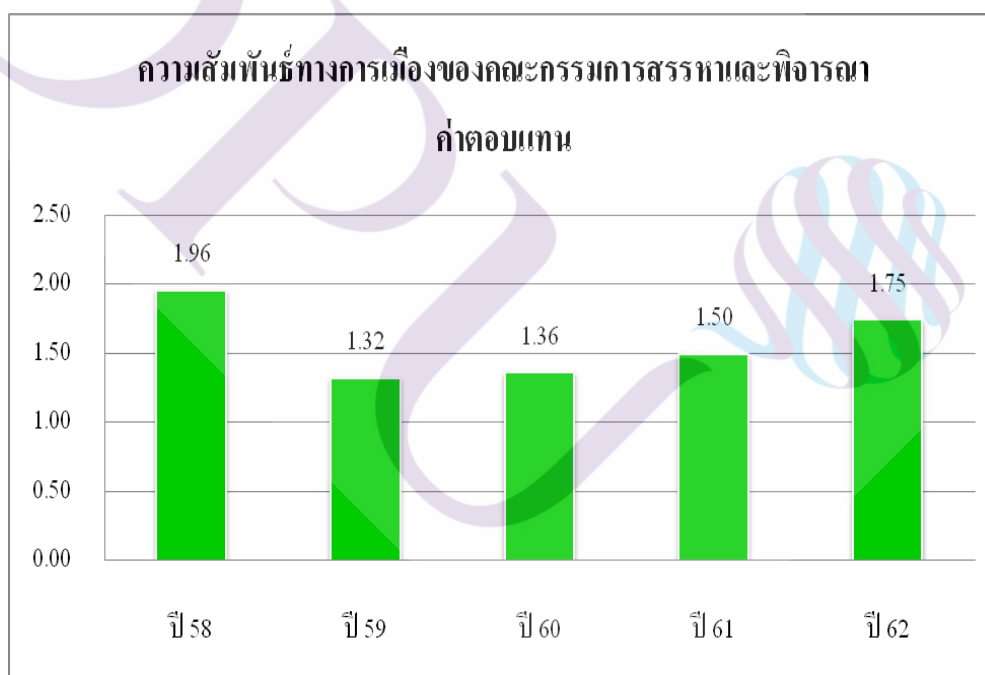

ภาพที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index) ของคณะกรรมการตรวจสอบ (Political connections of the Audit Committee)

จากภาพที่ 4.1 แสดงถึงข้อมูลค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์(Relationship index) ของคณะกรรมการตรวจสอบ (Political connections of the Audit Committee) ในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์(Relationship index) ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในปี 2558 โดยมีค่าคะแนนความสัมพันธ์ตำแหน่งทางการเมือง (Relationship index) เท่ากับ 2.44 คะแนน ในปี 2559 เท่ากับ 2.20 คะแนน ในปี 2560 เท่ากับ 2.28 คะแนน ในปี 2561 เท่ากับ 2.43 คะแนน และในปี 2562 เท่ากับ 2.27 คะแนน

หลังจากทำการรวมค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองของแต่ละบริษัทในแต่ละปีเสร็จสิ้นแล้ว สามารถนำค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ได้คำนวณหาระดับความสัมพันธ์ทางการเมืองตามแนวคิดของBarako (2007) ซึ่งจะเห็นได้ว่าระดับของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) มีความสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าดัชนีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.01- 4.40 ระดับความสัมพันธ์เท่ากับ 1

ภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์ (Relationship index) ของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทน (Political connections of the Nomination and Remuneration Committee)

จากภาพที่ 4.3 แสดงถึงข้อมูลค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์(Relationship index) ของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน(Political connections of the Nomination and Remuneration Committee)ในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์(Relationship index) ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในปี 2558 โดยมีค่าคะแนนความสัมพันธ์ตำแหน่งทางการเมือง (Relationship index) เท่ากับ 1.96 คะแนน ในปี 2559 เท่ากับ 1.32 คะแนน ในปี 2560 เท่ากับ 1.36 คะแนน ในปี 2561 เท่ากับ 1.50 คะแนน และในปี 2562 เท่ากับ 1.75 คะแนน

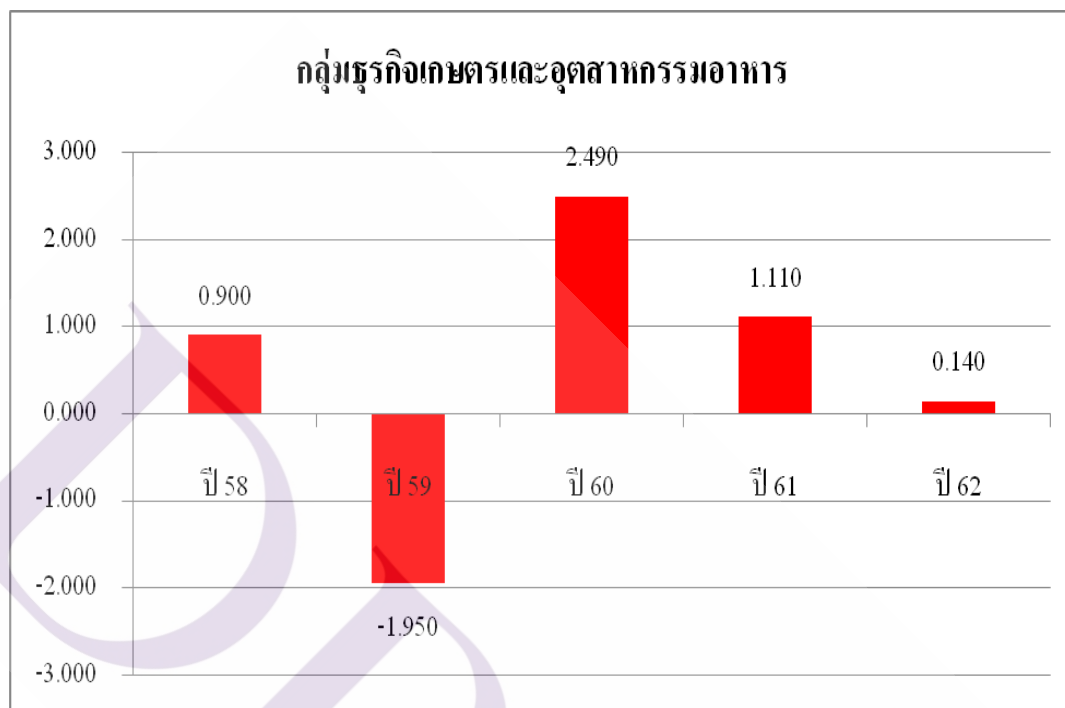
หลังจากทำการรวมค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองของแต่ละบริษัทในแต่ละปีเสร็จสิ้นแล้ว สามารถนำค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ได้คำนวณหาระดับความสัมพันธ์ทางการเมืองตามแนวคิดของ Barako (2007) ซึ่งจะเห็นได้ว่าระดับของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (Political connections of the Nomination and Remuneration Committee) มีความสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าดัชนีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.01- 4.40 ระดับความสัมพันธ์เท่ากับ 1

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี

ความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) เป็นผลจากคาดการณ์ในอนาคตนี้เป็นข้อมูลที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้ถือหุ้นสามารถประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินปันผลที่ตนพึงได้รับในอนาคตได้ดังนั้น ในงานวิจัยนี้เราจึงนำราคาหุ้นซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความคาดหวังในผลตอบแทน ถ้าไรทางบัญชีกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์จึงมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ว่าทั้งข่าวดี และข่าวร้ายจะสะท้อนในผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในตลาดทันทีตามหลักความมีประสิทธิภาพของตลาดในขณะที่ถ้าไรทางบัญชีภายใต้หลักความระมัดระวังนั้นจะสะท้อน(รับรู้) ข่าวร้ายทันต่อเวลารวดเร็วกว่าข่าวดี

ดังนั้น จะพบว่าข่าวร้ายจะสะท้อนอย่างทันทีทั้งในกำไรและผลตอบแทนในขณะที่ข่าวดีจะสะท้อนทันทีเฉพาะในผลตอบแทนแต่จะถูกชะลอการรับรู้ในกำไรผลก็คือความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและผลตอบแทนที่เป็นลบจะมีระดับที่สูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างกำไรและผลตอบแทนที่เป็นบวกจากแนวคิดนี้ ผู้วิจัยใช้ตัวแบบของ Basu (1997) หรือที่เรียกว่า ConAcc โดยค่า ConAcc สำหรับบริษัท A ในปี พ.ศ. 2558 คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ Bad News (β_3) หารด้วยค่าสัมประสิทธิ์รวม ($\beta_2 + \beta_3$) ที่ได้จากการทดสอบ Multiple Regression ซึ่งในงานวิจัยนี้เก็บข้อมูลย้อนหลัง 10 ปีเพื่อให้ได้ค่าความระมัดระวังทางบัญชี (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และอนุวัฒน์ ภักดิ์,

2561) ในระดับแต่ละบริษัท (Firm-level) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอธิบายค่า ConAcc ตามกลุ่มอุตสาหกรรม ได้ดังต่อไปนี้

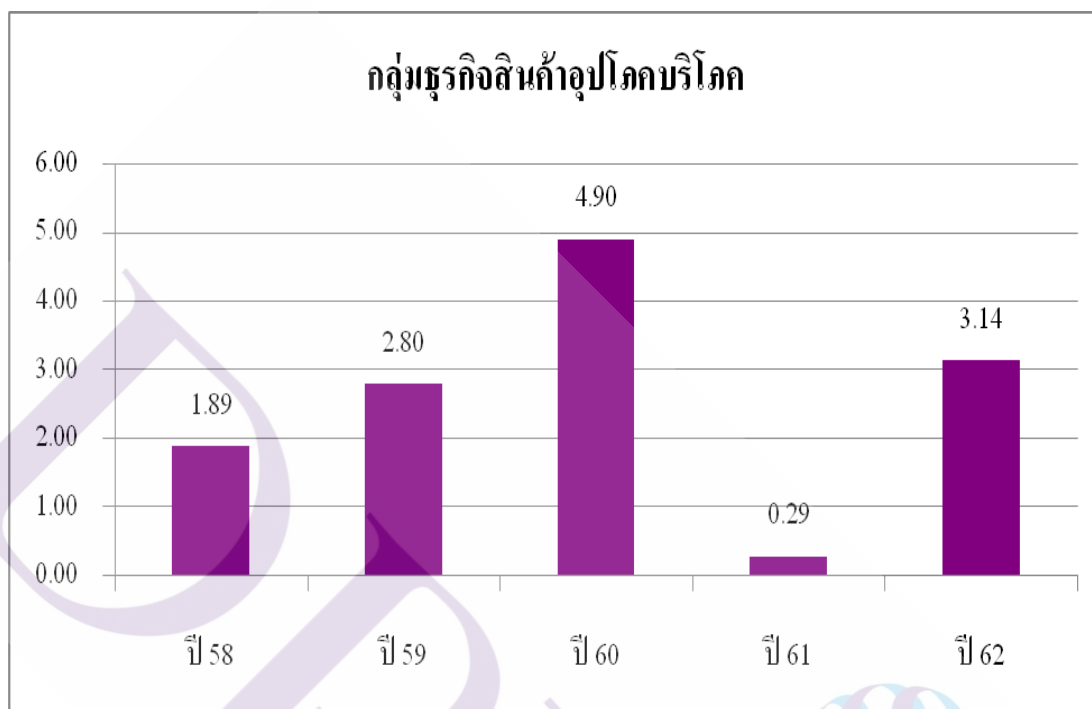

ภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

จากภาพที่ 4.4 แสดงถึงข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าของกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารจากอัตราผลตอบแทนของหุ้น โดยวัดจากกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน i ณ ปีที่ t และอัตราผลตอบแทนของหุ้นตั้งแต่ 9 เดือนก่อนวันสิ้นปีถึง 3 เดือน จากภาพจะมีค่า ConAcc ในปี 2558 เท่ากับ 0.90 ในปี 2559 เท่ากับ -1.95 ในปี 2560 เท่ากับ 2.49 ในปี 2561 เท่ากับ 1.11 และในปี 2562 เท่ากับ 0.14

จากตัวแบบของ Basu (1997) ถ้าค่าเป็นบวกจะมีความระมัดระวังทางบัญชี แต่ถ้าค่าติดลบ แสดงว่ามีความระมัดระวังทางบัญชีน้อย จะเห็นได้ว่าในปี 2558 ปี 2560 ปี 2561 และ ปี 2562 มีค่า Conacc เป็นบวกแสดงว่าในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีความระมัดระวังทาง

บัญชี และในปี 2559 มีค่า Conacc ตีกลับแสดงว่าในกลุ่มธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีความระมัดระวังทางบัญชีน้อย

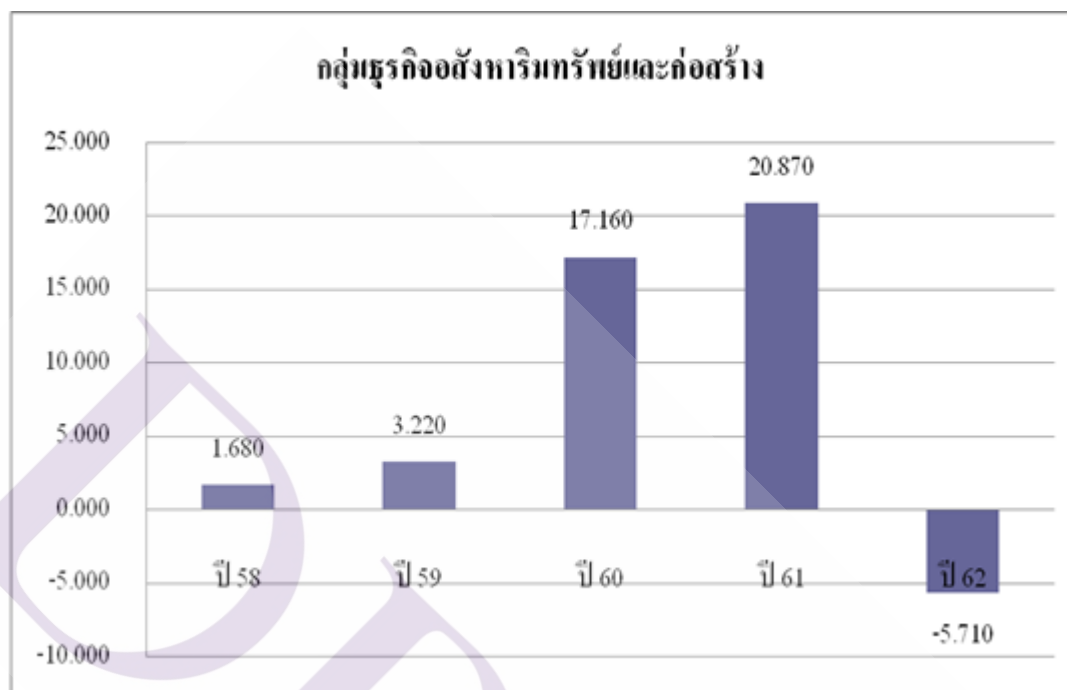

ภาพที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค

จากภาพที่ 4.5 แสดงถึงข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภคในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าของธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค จากอัตราผลตอบแทนของหุ้น โดยวัดจากกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน ณ ปีที่ t และอัตราผลตอบแทนของหุ้นตั้งแต่ 9 เดือนก่อนวันสิ้นปีถึง 3 เดือน จากภาพจะมีค่า ConAcc ในปี 2558 เท่ากับ 1.90 ในปี 2559 เท่ากับ 2.80 ในปี 2560 เท่ากับ 4.90 ในปี 2561 เท่ากับ 0.29 และในปี 2562 เท่ากับ 3.14

จากตัวแบบของ Basu (1997) ถ้าค่าเป็นบวกจะมีความระมัดระวังทางบัญชี แต่ถ้าค่าตีกลับ แสดงว่ามีความระมัดระวังทางบัญชีน้อย จะเห็นได้ว่าในปี 2558 ปี 2559 ปี 2560 ปี 2561 และ

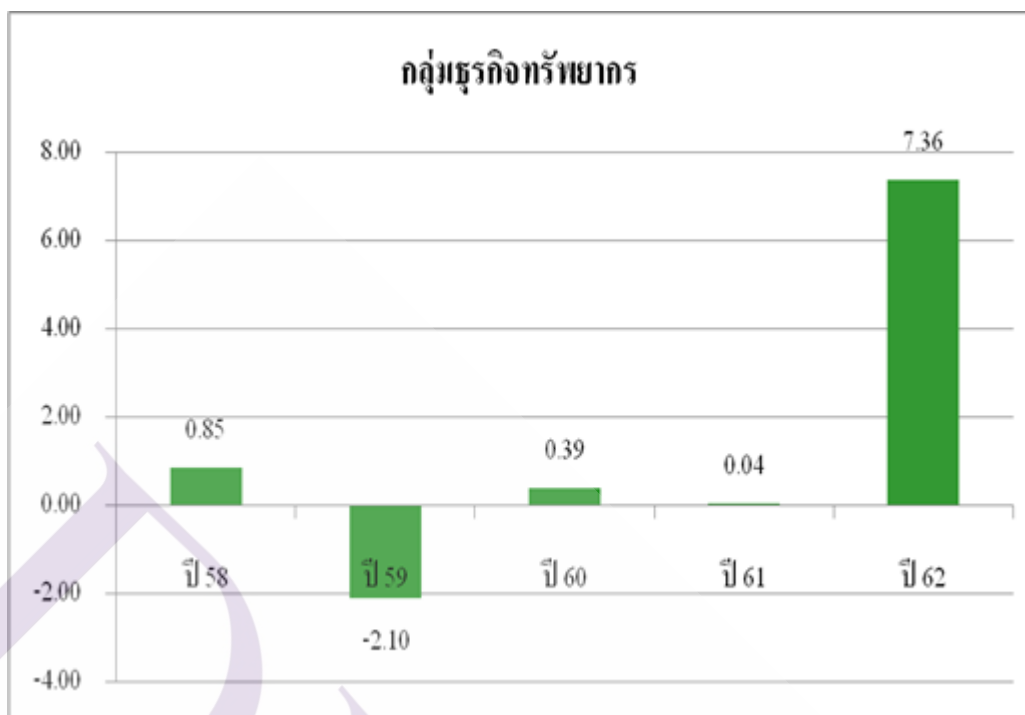
ปี 2562 มีค่า Conacc เป็นบวก แสดงว่าในกลุ่มธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภคมีความระมัดระวังทางบัญชี

ภาพที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

จากภาพที่ 4.6 แสดงถึงข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าของกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจากอัตราผลตอบแทนของหุ้น โดยวัดจากกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน ณ ปีที่ t และอัตราผลตอบแทนของหุ้นตั้งแต่ 9 เดือนก่อนวันสิ้นปีถึง 3 เดือน จากภาพจะมีค่า ConAcc ในปี 2558 เท่ากับ 1.67 ในปี 2559 เท่ากับ 3.23 ในปี 2560 เท่ากับ 17.16 ในปี 2561 เท่ากับ 20.87 และในปี 2562 เท่ากับ -5.71

จากตัวแบบของ Basu (1997) ถ้าค่าเป็นบวกจะมีความระมัดระวังทางบัญชี แต่ถ้าวัดติดลบ แสดงว่ามีความระมัดระวังทางบัญชีน้อย จะเห็นได้ว่าในปี 2558 ถึง 2561 มีค่า Conacc เป็นบวก แสดงว่าในปี 2558 ปี 2559 ปี 2560 ปี 2561 มีความระมัดระวังทางบัญชี ส่วนปี 2562 มีค่า Conacc ติดลบ แสดงว่ามีความระมัดระวังทางบัญชีน้อยในกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

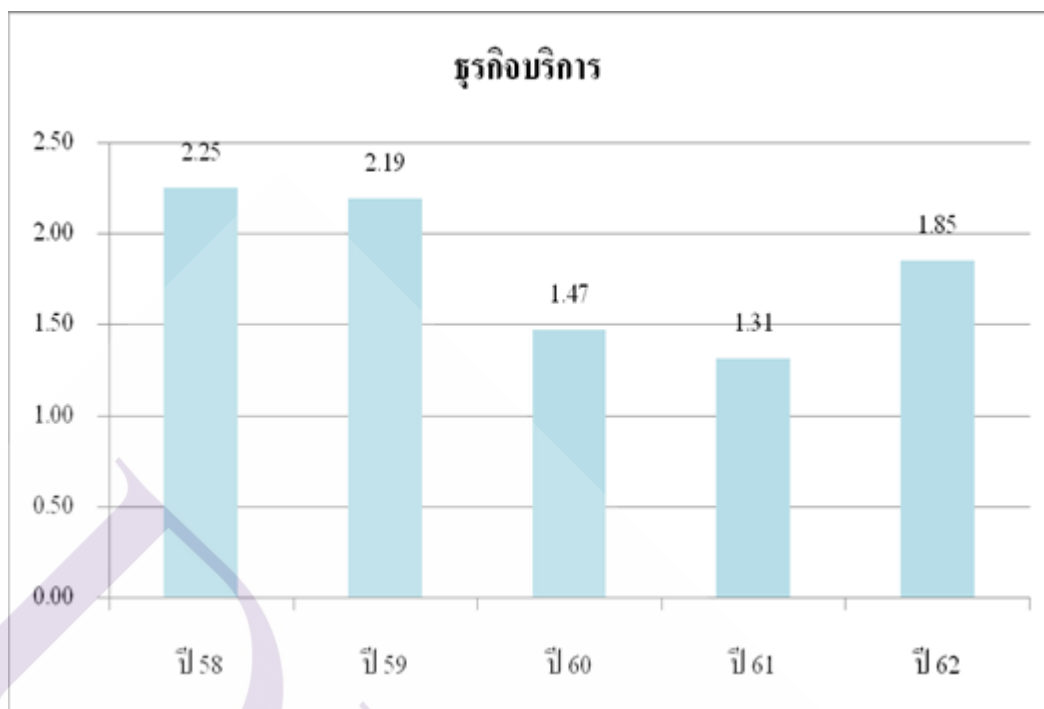

ภาพที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจทรัพยากร

จากภาพที่ 4.7 แสดงถึงข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจทรัพยากร ในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าของกลุ่มธุรกิจทรัพยากร จากอัตราผลตอบแทนของหุ้นโดยวัดจากกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน I ณ ปีที่ t และอัตราผลตอบแทนของหุ้นตั้งแต่ 9 เดือนก่อนวันสิ้นปีถึง 3 เดือน จากภาพจะมีค่า ConAcc ในปี 2558 เท่ากับ 0.84 ในปี 2559 เท่ากับ -2.10 ในปี 2560 เท่ากับ 0.39 ในปี 2561 เท่ากับ 0.04 และในปี 2562 เท่ากับ 7.36

จากตัวแบบของ Basu (1997) ถ้าค่าเป็นบวก จะมีความระมัดระวังทางบัญชี แต่ถ้าค่าติดลบ แสดงว่ามีความระมัดระวังทางบัญชีน้อย จะเห็นได้ว่าในปี 2558 ถึง 2561 มีค่า Conacc เป็นบวก แสดงว่าในปี 2558 ปี 2560 ปี 2562 และปี 2561 มีความระมัดระวังทางบัญชี ส่วนปี 2559 มีค่า Conacc ติดลบ แสดงว่ามีความระมัดระวังทางบัญชีน้อยในกลุ่มธุรกิจทรัพยากร

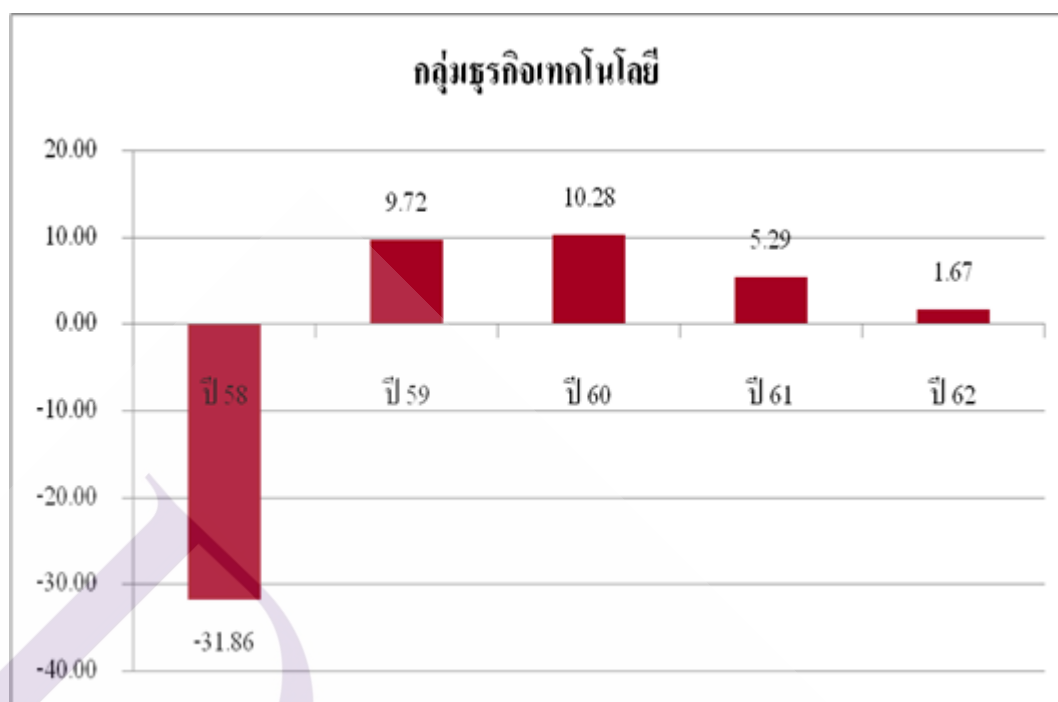

ภาพที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจบริการ

จากภาพที่ 4.8 แสดงถึงข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจบริการในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าของกลุ่มธุรกิจบริการจากอัตราผลตอบแทนของหุ้นโดยวัดจากกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน i ณ ปีที่ t และอัตราผลตอบแทนของหุ้นตั้งแต่ 9 เดือนก่อนวันสิ้นปีถึง 3 เดือน จากภาพจะมีค่า ConAcc ในปี 2558 เท่ากับ 2.25 ในปี 2559 เท่ากับ 2.19 ในปี 2560 เท่ากับ 1.47 ในปี 2561 เท่ากับ 1.31 และในปี 2562 เท่ากับ 1.84

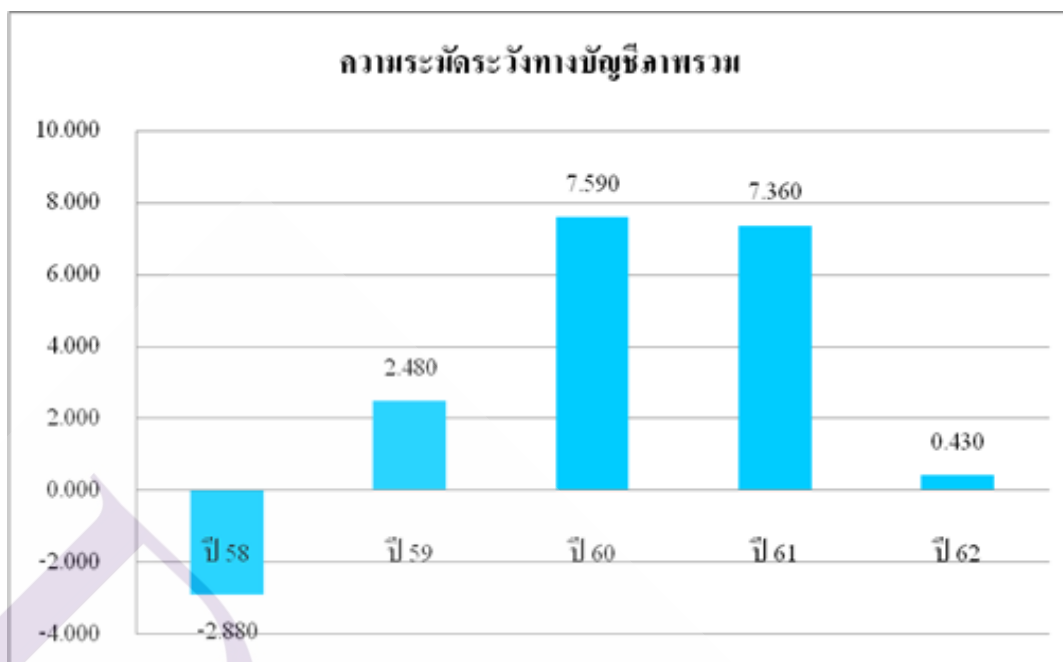
จากตัวแบบของ Basu (1997) ถ้าค่าเป็นบวกจะมีความระมัดระวังทางบัญชี แต่ถ้าค่าติดลบ แสดงว่ามีความระมัดระวังทางบัญชีน้อย จะเห็นได้ว่าในปี 2558 ปี 2559 ปี 2560 ปี 2561 และปี 2562 มีค่า Conacc ติดลบแสดงว่าในกลุ่มธุรกิจบริการมีความระมัดระวังทางบัญชี

ภาพที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยี

จากภาพที่ 4.9 แสดงถึงข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ของกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยี ในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าของกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยี จากอัตราผลตอบแทนของหุ้นโดยวัดจากกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน i ณ ปีที่ t และอัตราผลตอบแทนของหุ้นตั้งแต่ 9 เดือนก่อนวันสิ้นปีถึง 3 เดือน จากภาพจะมีค่า ConAcc ในปี 2558 เท่ากับ -31.86 ในปี 2559 เท่ากับ 9.72 ในปี 2560 เท่ากับ 10.28 ในปี 2561 เท่ากับ 5.29 และในปี 2562 เท่ากับ 1.67

จากตัวแบบของ Basu (1997) ถ้าค่าเป็นบวกจะมีความระมัดระวังทางบัญชี แต่ถ้าค่าติดลบแสดงว่ามีความระมัดระวังทางบัญชีน้อย จะเห็นได้ว่าในปี 2558 ถึง 2561 มีค่า Conacc เป็นบวก แสดงว่าในปี 2559 ปี 2560 ปี 2562 และปี 2561 มีความระมัดระวังทางบัญชี ส่วนปี 2558 มีค่า Conacc ติดลบ แสดงว่ามีความระมัดระวังทางบัญชีน้อยในกลุ่มธุรกิจเทคโนโลยี

ภาพที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ภาพรวม

จากภาพที่ 4.10 แสดงถึงข้อมูลค่าความระมัดระวังทางบัญชี (Accounting conservatism) ภาพรวม ในรายงานประจำปีในส่วนนี้เป็นวิเคราะห์ค่าในภาพรวม จากอัตราผลตอบแทนของหุ้นโดยวัดจากกำไรสุทธิจากการดำเนินงาน i ณ ปีที่ t และอัตราผลตอบแทนของหุ้นตั้งแต่ 9 เดือนก่อนวันสิ้นปีถึง 3 เดือน จากภาพจะมีค่า ConAcc ในปี 2558 เท่ากับ -2.88 ในปี 2559 เท่ากับ 2.48 ในปี 2560 เท่ากับ 7.59 ในปี 2561 เท่ากับ 7.36 และในปี 2562 เท่ากับ 0.43

ความระมัดระวังทางบัญชีตามตัวแบบ Basu 1997 โดยมีค่าความระมัดระวังทางบัญชีมากที่สุดในปี 2560 และ 2561 รองลงมาคือปี 2559 และ 2562 และมีค่าความระมัดระวังน้อยที่สุดในปี 2558 ซึ่งหมายความว่าค่าความระมัดระวังทางบัญชีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วง 4 ปีแรก คือปี 2558 ปี 2559 ปี 2560 และ 2561 แต่กลับมีค่าลดลงในปี 2562 ทั้งนี้ค่าความระมัดระวังทางบัญชียังแสดงค่าเป็นบวก อาจเนื่องมาจากกิจการได้รับรู้ข่าวร้าย (Bad new) ที่เป็นรายการขาดทุนทางบัญชีเร็วกว่าการรับรู้ข่าวดี (Good new) ที่เป็นกำไรทางบัญชีซึ่งส่งผลต่อค่าความระมัดระวังทางบัญชี

4.2 การวิเคราะห์การตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต

การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายหรือบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะโดยทั่วไปของตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้ และเพื่อทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modelling: SEM) โดยนำเสนอค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (POLNC) และความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) ซึ่งค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตที่วิเคราะห์ มีดังนี้

1. การตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล (Valid Data) เพื่อตรวจสอบข้อมูลตัวแปรสังเกตว่าครบถ้วนหรือไม่เพื่อป้องกันข้อมูลหาย (Missing Data) ก่อนนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติอื่นที่เกี่ยวข้องดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงความครบถ้วนของข้อมูล

ตัวแปร	กลุ่มตัวอย่าง					
	ข้อมูลที่สมบูรณ์		ข้อมูลที่ขาดหาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
POLBOD	335	100.00	0	0.00	335	100.00
POLAC	335	100.00	0	0.00	335	100.00
POLNC	335	100.00	0	0.00	335	100.00
CONACC	335	100.00	0	0.00	335	100.00

โดย POLBOD	หมายถึง	ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท
POLAC	หมายถึง	ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ
POLNC	หมายถึง	ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหา
และพิจารณาค่าตอบแทน		
CONACC	หมายถึง	ความระมัดระวังทางบัญชีจากแบบจำลองของ Basu (1997)

จากตารางที่ 4.1 แสดงความครบถ้วนของข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 กลุ่ม ตัวอย่างมีตัวแปรสังเกตจำนวน 4 ตัวแปร โดยการบันทึกข้อมูลตัวแปรสังเกตทั้ง 4 ตัวแปร มีความครบถ้วนและไม่พบข้อมูลขาดหาย (Missing Data) จึงสามารถนำข้อมูลชุดนี้ไปทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติอื่นต่อไป

2. การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูล (Normality) ของตัวแปรสังเกต เพื่อตรวจสอบการแจกแจงปกติ ซึ่งเป็นข้อตกลงเบื้องต้นของการตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง เนื่องจากการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรจะทำให้ทราบว่าลักษณะการแจกแจงของตัวแปรเป็นแบบใด โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การตรวจสอบด้วยการพิจารณาค่าเฉลี่ย (Mean: M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ค่าต่ำสุด (Minimum: MIN) ค่าสูงสุด (Maximum: MAX) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) เพื่อให้สามารถสรุปได้ว่าตัวแปรในการวิจัยแต่ละตัวมีการแจกแจงปกติหรือไม่ ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าความเบ้	ค่าความโด่ง
POLBOD	1.418	0.527	1.000	3.000	0.660	-0.881
POLAC	1.418	0.631	1.000	3.000	1.250	0.489
POLNC	1.448	0.702	1.000	3.000	1.272	0.236
CONACC	1.669	0.499	1.000	2.800	0.300	-0.876

จากตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง เป็นข้อมูลกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม รายชื่อหลักทรัพย์ที่ใช้คำนวณดัชนี SET 100 พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการ บริษัท(POLBOD) มีค่าเฉลี่ย 1.418 ค่าต่ำสุด 1.000 และค่าสูงสุด 3.000 ความสัมพันธ์ทางการเมือง ของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) มีค่าเฉลี่ย 1.418 ค่าต่ำสุด 1.000 และค่าสูงสุด 3.000 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (POLNC) มีค่าเฉลี่ย 1.448 ค่าต่ำสุด 1.000 และค่าสูงสุด 3.000 ความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) มีค่าเฉลี่ย 1.669 ค่าต่ำสุด 1.000 และค่าสูงสุด 2.800

เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Skewness) หรือความไม่สมมาตรของแจกแจงในภาพรวม พบว่า จากตัวแปรสังเกตจำนวน 4 ตัวแปร ทุกตัวแปร ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ทางการเมืองของ คณะกรรมการบริษัท (POLBOD) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (POLNC) และ ความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) มีการแจกแจงในลักษณะเบ้ขวา โดยค่าความ เบ้เป็นบวก ส่วนค่าความโด่ง (Kurtosis) หรือความสูงของการแจกแจงปกติในภาพรวม พบว่า ตัว แปรสังเกต โดยส่วนใหญ่มีค่าความโด่งมากกว่าปกติ นั่นคือ ค่าความโด่งที่คำนวณได้มากกว่าปกติ นั่นคือค่าความโด่งที่คำนวณได้มีค่าเป็นบวกซึ่งมากกว่า 0

ผู้วิจัยตรวจสอบการแจกแจงข้อมูล เพื่อตรวจสอบการแจกแจงปกติของตัวแปร โดย พิจารณาจากค่าความเบ้มีอยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 ที่แสดงถึงการแจกแจงปกติ (Kline, 2005 อ้างใน กริช แรงสูงเนิน, 2554) พบว่า ค่าความเบ้ของตัวแปรสังเกตมีค่าอยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 ทั้ง 4 ตัวแปรสังเกต ซึ่งแสดงว่าตัวแปรสังเกต 4 ตัวแปรนี้มีการแจกแจงปกติ

ดังนั้น ตัวแปรสังเกตจำนวน 4 ตัวแปร มีการแจกแจงปกติ จึงเหมาะสมกับการนำไป วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างต่อไป

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

4.3.1 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในงานวิจัยนี้ ได้ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก่อนการวิเคราะห์ (Path Analysis) ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามพร้อมทั้งตรวจสอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่มีตัวแปรอิสระตัวใดในการศึกษาครั้งนี้ที่มีความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นตรง (Multicollinearity) โดยหากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันแต่หากมีค่าเป็นลบแสดงว่ามีค่าความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าไม่มีตัวแปรอิสระตัวใดที่มีความสัมพันธ์ในระดับมากกว่า 0.80 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม แบ่งออกเป็น การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ(ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท) กับตัวแปรตาม (ความระมัดระวังทางบัญชี) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ(ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท) กับตัวแปรตาม (ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท) กับตัวแปรตาม (ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน)การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ) กับตัวแปรตาม (ความระมัดระวังทางบัญชี) และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน) กับตัวแปรตาม (ความระมัดระวังทางบัญชี) ดังต่อไปนี้

4.3.1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท)กับตัวแปรตาม (ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบและ ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน) และ ตัวแปรอิสระ(ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน)กับตัวแปรตาม (ความระมัดระวังทางบัญชี)รวมถึงตัวแปรอิสระอิสระ (ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท)กับตัวแปรตาม (ความระมัดระวังทางบัญชี)ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรายชื่อกลุ่มหลักทรัพย์ SET 100 โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (POLNC) และ ความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC)รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.3 และ 4.4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ทิศทางความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบความสัมพันธ์ของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนและ ความระมัดระวังทางบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

	POLBOD	POLAC	POLNC	CONACC
POLBOD				
Pearson Correlation	1.00			
Sig. (2-tailed)				
POLAC				
Pearson Correlation	0.652**	1.00		
Sig. (2-tailed)	0.000			
POLNC				
Pearson Correlation	0.306*	0.460**	1.00	
Sig. (2-tailed)	0.012	.000		
CONACC				
Pearson Correlation	0.569**	0.696**	0.628**	1.00
Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.4 สรุปทิศทางความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนกับความระมัดระวังทางบัญชีตามตัวแบบ Basu (1997)

ลำดับ ที่	ตัวแปรอิสระ	ทิศทางความสัมพันธ์		
		ความสัมพันธ์ทาง การเมืองของ คณะกรรมการ ตรวจสอบ	ความสัมพันธ์ทาง การเมืองของ คณะกรรมการ สรรหาและ พิจารณา ค่าตอบแทน	ความ ระมัดระวังทาง บัญชี
1	ความสัมพันธ์ทางการเมือง ของคณะกรรมการบริษัท	ทิศทางเดียวกัน (+)	ทิศทางเดียวกัน (+)	ทิศทางเดียวกัน (+)
2	ความสัมพันธ์ทางการเมือง ของคณะกรรมการ ตรวจสอบ	-	ทิศทางเดียวกัน (+)	ทิศทางเดียวกัน (+)
3	ความสัมพันธ์ทางการเมือง ของคณะกรรมการสรรหา และพิจารณาค่าตอบแทน	-	-	ทิศทางเดียวกัน (+)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สามารถอธิบายได้ตารางที่ 4.3 และ 4.4

จากตารางที่ 4.3 เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนและความระมัดระวังทางบัญชีซึ่งเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละคู่ พบว่า

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ($r = 0.652$)

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน ($r = 0.306$)

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความระมัดระวังทางบัญชีตามตัวแบบ Basu ($r = 0.569$)

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน ($r = 0.460$)

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความระมัดระวังทางบัญชีตามตัวแบบ Basu ($r = 0.696$)

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความระมัดระวังทางบัญชีตามตัวแบบ Basu ($r = 0.628$)

4.3.2 การทดสอบสมมติฐาน

ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อเป็นการทดสอบว่าตัวแปรในแต่ละคู่กันมีความสัมพันธ์กันจริงหรือไม่ โดยใช้ค่าทางสถิติในการทดสอบและกำหนดขอบเขตในการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานดังนี้

ถ้า $\text{sig.} > \alpha$ แสดงว่ายอมรับ H_0 (ตัวแปรคู่กัน ไม่มีความสัมพันธ์กัน)

ถ้า $\text{sig.} < \alpha$ แสดงว่าปฏิเสธ H_0 (ตัวแปรคู่กันมีความสัมพันธ์กัน)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรรายชื่อของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และความระมัดระวังทางบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแสดงในตารางที่ 4.5 – 4.23

สมมติฐานที่ 1 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_0 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

H_1 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตารางที่ 4.5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	Sig. (2-tailed)	ระดับนัยสำคัญ
POLBOD	1		
POLAC	0.652	0.000	0.05

จากตารางที่ 4.5 เป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละคู่ พบว่า

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบพบว่า $\text{sig} = 0.000 < 0.05$ แสดงว่าปฏิเสธ H_0 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 4.6 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ	มีความสัมพันธ์

สมมติฐานที่ 2 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

H_0 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

H_1 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

ตารางที่ 4.7 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	Sig. (2-tailed)	ระดับนัยสำคัญ
POLBOD	1		
POLNC	0.306	0.012	0.05

จากตารางที่ 4.7 เป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละคู่ พบว่า

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนพบว่า $\text{sig} = 0.012 < 0.05$ แสดงว่าแสดงว่าปฏิเสธ H_0 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน	มีความสัมพันธ์

สมมติฐานที่ 3 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชี

H_0 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชี

H_1 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชี

ตารางที่ 4.9 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความระมัดระวังทางบัญชี

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	Sig. (2-tailed)	ระดับนัยสำคัญ
POLBOD	1		
CONACC	0.569	0.000	0.05

จากตารางที่ 4.9 เป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความระมัดระวังทางบัญชีซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละคู่ พบว่า

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความระมัดระวังทางบัญชี พบว่า $\text{sig} = 0.000 < 0.05$ แสดงว่าแสดงว่าปฏิเสธ H_0 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 4.10 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความระมัดระวังทางบัญชี

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทกับความระมัดระวังทางบัญชี	มีความสัมพันธ์

สมมติฐานที่ 4 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชี

H_0 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชี

H_1 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชี

ตารางที่ 4.11 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกับความระมัดระวังทางบัญชี

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	Sig. (2-tailed)	ระดับนัยสำคัญ
POLAC	1		
CONACC	0.696	0.000	0.05

จากตารางที่ 4.11 เป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกับความระมัดระวังทางบัญชี ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละคู่ พบว่า

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกับความระมัดระวังทางบัญชี พบว่า $\text{sig} = 0.000 < 0.05$ แสดงว่าปฏิเสธ H_0 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของ

คณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกับความระมัดระวังทางบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 4.12 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกับความระมัดระวังทางบัญชี

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกับความระมัดระวังทางบัญชี	มีความสัมพันธ์

สมมติฐานที่ 5 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนไม่มีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชี

H_0 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนไม่มีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชี

H_1 : ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนมีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชี

ตารางที่ 4.13 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนกับความระมัดระวังทางบัญชี

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	Sig. (2-tailed)	ระดับนัยสำคัญ
POLNC	1		
CONACC	0.628	0.000	0.05

จากตารางที่ 4.13 เป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนกับความระมัดระวังทางบัญชีซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละคู่ พบว่า

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนกับความระมัดระวังทางบัญชีพบว่า $\text{sig} = 0.000 < 0.05$ แสดงว่าปฏิเสธ H_0 กล่าวคือ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์กับความระมัดระวังทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 4.14 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนกับความระมัดระวังทางบัญชี

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนกับความระมัดระวังทางบัญชี	มีความสัมพันธ์

4.4 การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ในการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน ด้วยค่าประมาณความควรจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates = ML) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามภาวะสันนิษฐานที่กำหนดและมีค่าสถิติที่สำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องความกลมกลืนของโมเดลตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับ ดังนี้

4.4.1 รูปแบบโมเดลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบเต็มรูปแบบ (Over identified mode) หรือการกำหนดโครงสร้างโมเดล (Model specification)

4.4.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Measures of the mode fit)

4.4.3 ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (Parameter estimation of the model) หรือผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ

4.4.4 ผลการคำนวณอิทธิพลทางตรง (Direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect) และผลรวมอิทธิพล (Total effect)

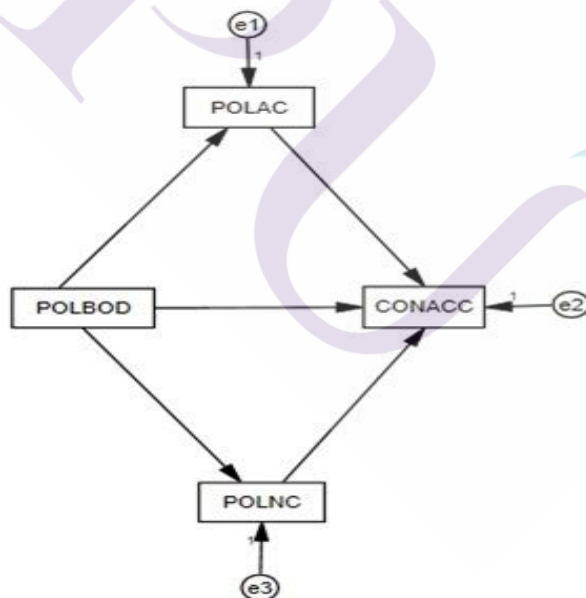
ซึ่งมีรายละเอียดของผลการวิจัยดังนี้

4.4.1 รูปแบบ โมเดลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบเต็มรูปแบบ (Over identified mode)

การกำหนดรูปแบบโมเดลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบเต็มรูปแบบ (Over identified model)

POLBOD	หมายถึง	ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท
POLAC	หมายถึง	ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ
POLNC	หมายถึง	ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหา และพิจารณาค่าตอบแทน
CONACC	หมายถึง	ความระมัดระวังทางบัญชี
ϵ	หมายถึง	ความคลาดเคลื่อน

ซึ่งจะได้รูปแบบ โมเดลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบเต็มรูปแบบ (Over identified mode) แสดงได้ดังภาพที่ 4.10

Chi-square = χ^2_{min} , Chi-square/df = χ^2_{min}/df , df = df , $p = p$. GFI = gfi , RMSEA = $rmsea$

ภาพที่ 4.11 รูปแบบ โมเดลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (Path analysis) ของตัวแปรการศึกษา

4.4.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Measures of the mode fit)

การตรวจสอบความสอดคล้องกันของโมเดลหรือตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรมีความสอดคล้องกันหรือไม่ ถ้าสอดคล้องกันก็สามารถนำมาวิเคราะห์ได้และถ้าตัวแปรไม่มีความสอดคล้องกันแล้ว ตัวแบบสมการ โครงสร้างจะไม่สามารถนำมาคำนวณได้ ผู้วิจัยต้องดำเนินการปรับโมเดลจนมีความสมบูรณ์เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือตามหลักของขบวนการวิจัยก่อน นั่นเอง ดังนั้น การพัฒนาโมเดลให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้น นิยม เรียกว่า “Model Fit” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

โมเดลตัวแบบเชิงประจักษ์กับตัวแทนทางทฤษฎี (โมเดลต้นแบบ) มีความสอดคล้องกัน ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินโมเดล ดังนี้

4.4.2.1 ค่า Chi-square Probability Level: CMIN-p เท่ากับ 0.892

4.4.2.2 Relative Chi-square: CMIN/df เท่ากับ 0.018

4.4.2.3 Goodness of Fit Index: GFI เท่ากับ 1.000

4.4.2.4 Adjusted Goodness Fit Index: AGFI เท่ากับ 1.000

4.4.2.5 Comparative Fit Index: CFI เท่ากับ 1.000

4.4.2.6 Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA เท่ากับ 0.000

จากผลการวิจัยที่ได้ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบทางทฤษฎี (โมเดลต้นแบบ) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกัน โดยขอแสดงข้อมูลตามตารางที่ 4.14 ดังนี้

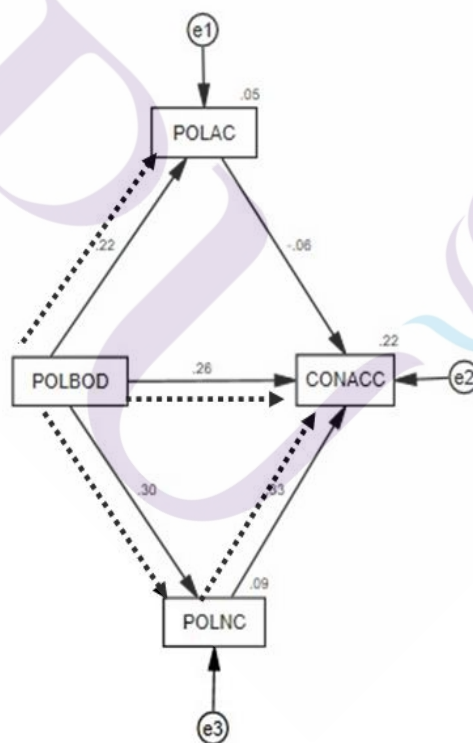
ตารางที่ 4.15 เกณฑ์และผลการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สัญลักษณ์	ค่าสถิติ	วัตถุประสงค์	เกณฑ์	ผลการวิจัย	ผลการพิจารณา
CMIN-p	Chi-square Probability Level	เพื่อตรวจสอบค่าความน่าจะเป็นของไคสแควร์ซึ่งจะต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ	$P > 0.05$	0.892	สอดคล้อง / ผ่านเกณฑ์
CMIN/df	Relative Chi-square	ตรวจสอบว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	< 3	0.018	สอดคล้อง / ผ่านเกณฑ์
GFI	Goodness of Fit index	เพื่อวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบโดยมีค่าระหว่าง 1-1.00	> 0.90	1.000	สอดคล้อง / ผ่านเกณฑ์
AGFI	Adjusted Goodness Fit Index	เพื่อวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบโดยมีค่าระหว่าง 0-1.00	> 0.90	1.000	สอดคล้อง / ผ่านเกณฑ์
CFI	Comparative Fit Index	เพื่อวัดความสอดคล้องกลมกลืน โดยมีค่าระหว่าง 0-1.00	> 0.90	1.000	สอดคล้อง / ผ่านเกณฑ์
RMSEA	Root Mean Square Error of Approximation	เพื่อบอกค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแบบในรูปของรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน โดยประมาณค่าระหว่าง 0-1.00	< 0.08	0.000	สอดคล้อง / ผ่านเกณฑ์

4.4.3 ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (Parameter estimation of the model) หรือผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ

ผลการวิเคราะห์เส้นทางของรูปแบบความสัมพันธ์แบบเต็มรูปของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (ตัวแปรแฝง) ซึ่งได้สร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น นำมาสร้างรูปแบบความสัมพันธ์แบบเต็มรูปแบบ (Over identified model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีเส้นทางเชื่อมระหว่างตัวแปรในทิศทางเดียวกันที่สามารถเชื่อมได้ไปสู่ตัวแปรตามที่เป็นตัวแปรภายในหรือตัวแปรแฝงทุกสมการโครงสร้าง ซึ่งได้แสดงค่าสถิติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Standardized Regression Weights) ค่า t-Value (Critical ratio : C.R.) ค่า p-Value และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (S.E.) ซึ่งได้ผลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวที่

4.12

ภาพที่ 4.12 แสดงผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดลหรือผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ไม่มีอิทธิพล $\longrightarrow$ มีอิทธิพล $\dashrightarrow$

จากรูปที่ 4.11 สามารถแสดงผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดลหรือผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ ซึ่งได้แสดงค่าสถิติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Standardized Regression Weights) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (S.E.) ค่า t - Value (Critical ratio: C.R.) และค่า p - Value แสดงดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการประมาณค่า Standardized Regression Weights

คู่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน				อิทธิพล (Effects)
	(Estimate)	S.E.	C.R.	P-Value	
POLAC <--- POLBOD	0.255	0.062	4.138	0.000	มี
POLNC <--- POLBOD	0.397	0.068	5.815	0.000	มี
CONACC <--- POLAC	-0.066	0.059	-1.127	0.260	ไม่มี
CONACC <--- POLNC	0.342	0.053	6.473	0.000	มี
CONACC <--- POLBOD	0.358	0.071	5.055	0.000	มี

หมายเหตุ. มีนัยสำคัญ *** < 0.05

ผลการวิเคราะห์สมการ โครงสร้างได้แสดงผลตามภาพที่ 4.12 และตารางที่ 4.15 ซึ่งแสดงถึงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานตัวแปรพร้อมทั้งสัญลักษณ์แสดงถึงระดับการมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า คู่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่

อิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกที่มีต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) เท่ากับ 0.22, อิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกที่มีต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณา ค่าตอบแทน (NC) เท่ากับ 0.30, อิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกที่มีต่อความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) เท่ากับ 0.26, อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (สมมติฐานการวิจัยที่ 1,2, 3)

อิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) ไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบที่มีต่อความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) เท่ากับ -0.06, อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (สมมติฐานการวิจัยที่ 4)

อิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLNC) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกที่มีต่อความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) เท่ากับ 0.33, อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (สมมติฐานการวิจัยที่ 5)

4.3.4 ผลการคำนวณอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) และผลรวมอิทธิพล (Total Effect)

จากโมเดลเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ผ่านการตกแต่งหรือปรับโมเดลแล้วพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีความสัมพันธ์ที่ดีที่สุดแล้ว จึงนำโมเดลความสัมพันธ์ดังกล่าวมาหาอิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) และ ผลรวมอิทธิพล (Total Effect: TE) ได้ แสดงในตารางที่ 4.17, 4.19 และ 4.19

ตารางที่ 4.17 แสดงผลการประมาณค่า Standardized Direct Effects

ตัวแปรตาม	ตัวแปรทำนาย		
	POLBOD	POLNC	POLAC
POLNC	0.303	0.000	0.000
POLAC	0.221	0.000	0.000
CONACC	0.262	0.328	-0.056

จากตารางที่ 4.17 เมื่อพิจารณาผลของอิทธิพลทางตรง พบว่า

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน โดยมีขนาดของอิทธิพลเท่ากับ 0.303, ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีขนาดของอิทธิพลเท่ากับ 0.221, ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความระมัดระวังทางบัญชี โดยมีขนาดของอิทธิพลเท่ากับ 0.262

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความระมัดระวังทางบัญชี โดยมีขนาดของอิทธิพลเท่ากับ 0.328

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อความระมัดระวังทางบัญชี โดยมีขนาดของอิทธิพลเท่ากับ -0.056

ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความระมัดระวังทางบัญชีมากที่สุด นั่นหมายความว่า เมื่อคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะทำให้บริษัทมีความระมัดระวังทางบัญชีเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการประมาณค่า Standardized Indirect Effects

ตัวแปรตาม	ตัวแปรทำนาย		
	POLBOD	POLNC	POLAC
POLNC	0.000	0.000	0.000
POLAC	0.000	0.000	0.000
CONACC	0.087	0.000	0.000

จากตารางที่ 4.18 เมื่อพิจารณาผลของอิทธิพลทางอ้อม พบว่า

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความระมัดระวังทางบัญชี โดยมีขนาดของอิทธิพลเท่ากับ 0.087

ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความระมัดระวังทางบัญชีมากที่สุด นั่นหมายความว่า เมื่อคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะทำให้บริษัทมีความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้น

หลังจากที่แสดงผลการประมาณค่า Standardized Direct Effects Standardized Indirect Effects เพื่อหาอิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) จึงนำไปสู่ผลรวมอิทธิพล (Total Effect: TE) จากตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการประมาณค่า Standardized Total Effects

ตัวแปรตาม	ตัวแปรทำนาย		
	POLBOD	POLNC	POLAC
POLNC	0.303	0.000	0.000
POLAC	0.221	0.000	0.000
CONACC	0.349	0.328	-0.056

ถ้าพิจารณาอิทธิพลรวมของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยพิจารณาจากขนาดของอิทธิพล พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลสูงที่สุด รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (POLNC) และ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) มีอิทธิพลน้อยที่สุดและเป็นอิทธิพลเชิงลบ

การทดสอบสมมติฐาน

จากการตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ 2 หัวข้อใหญ่ เมื่อพิสูจน์ตรวจสอบข้อมูลทางสถิติแล้ว ผลการวิจัยพบว่า

1. สมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐานของโมเดล เพื่อการทดสอบว่า โมเดลเส้นทางที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลจริงเชิงประจักษ์หรือไม่

H_0 : โมเดลเส้นทางตามทฤษฎี = โมเดลตามข้อมูลจริง

H_1 : โมเดลเส้นทางตามทฤษฎี $\neq$ โมเดลตามข้อมูลจริง

โดยการประเมินความสอดคล้องของตัวแบบ (Evaluation the Data-Model Fit) ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบเชิงประจักษ์กับตัวแบบทางทฤษฎี ก็คือ การใช้ค่า p-value ซึ่งต้องมีนัยสำคัญสถิติ (Significant: Sig) ที่มีค่ามากกว่า $p > 0.05$ ผลก็คือจะไม่ Sig ซึ่งความหมายว่า ไม่แตกต่างกันหรือมีความสอดคล้องกันนั่นเอง ซึ่งค่าที่คำนวณได้จากผลการวิจัย คือ มีค่าเท่ากับ $p > 0.892$ (ตารางที่ 4.14)

2. สมมติฐานข้อที่ 2 เป็นการทดสอบสมมติฐานของตัวแปร

2.1 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) ผ่าน ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) (อิทธิพลทางตรงและทางอ้อม)

2.2 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) ผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (POLNC) (อิทธิพลทางตรงและทางอ้อม)

จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (POLNC) และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) นอกจากนี้ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) ผ่าน ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (POLAC) และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท (POLBOD) มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (CONACC) ผ่าน ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (POLNC)

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปร	Estimate	S.E.	C.R.	P-Value	Label
POLAC <--- POLBOD	0.255	0.062	4.138	0.000	H1
POLNC <--- POLBOD	0.397	0.068	5.815	0.000	H2
CONACC <--- POLAC	-0.066	0.059	-1.127	0.260	H4 H6
CONACC <--- POLNC	0.342	0.053	6.473	0.000	H5 H7
CONACC <--- POLBOD	0.358	0.071	5.055	0.000	H3

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (P value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (P value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (P value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์และไม่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (P value มีค่าเท่ากับ 0.260 ซึ่งมีค่ามากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05) ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี (P value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05)

จากการศึกษา ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง

ประเทศไทย พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่าน ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณา
คำตอบแทน (P value มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

ส่วนความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ (P value มีค่าเท่ากับ 0.260 ซึ่งมีค่ามากกว่าสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ที่ตั้งกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอผลการทดสอบตามสมมติฐานการวิจัย ดังต่อไปนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยขนาดของมีอิทธิพล 0.221

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทน

พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยขนาดของมีอิทธิพล 0.303

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี

พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความระมัดระวังทางบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยขนาดของมีอิทธิพล 0.262

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี

พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความระมัดระวังทางบัญชี

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี

พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความระมัดระวังทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยขนาดของมีอิทธิพล 0.328

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่าน ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทไม่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่าน ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่าน ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณา ค่าตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยขนาดของมีอิทธิพลทางอ้อม 0.087 และมีขนาดของอิทธิพลรวม 0.349

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 100 ในระหว่างปี 2558 – 2562 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการเมืองตามดัชนีความสัมพันธ์ตามแนวคิด Farradane's Relational Indexing system (Farradane, 1980) และความระมัดระวังทางบัญชีตามตัวแบบของ Basu (1997)

สำหรับการสรุปและอภิปรายผลการศึกษาโดยตามวัตถุประสงค์รวมทั้งอภิปรายผลการศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมในการสนับสนุนผลการศึกษาเพื่อให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังกล่าวถึงข้อจำกัด และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 อภิปรายผลการศึกษา
- 5.3 ข้อจำกัด
- 5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ในส่วนนี้เป็นการสรุปผลการศึกษาที่ได้จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบและความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน และความระมัดระวังทางบัญชี โดยมีผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

5.1.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมือง

5.1.1.1 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองสูงสุด ได้แก่ ปี 2560 ปี 2561 และปี 2562 ปี 2559 และปี 2558 ตามลำดับ เมื่อนำค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทเทียบระดับความสัมพันธ์ทางการเมืองตามแนวคิดของ Barako (2007) จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.1.1.2 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองสูงสุด ได้แก่ ปี 2560 ปี 2562 และปี 2558 ปี 2559 และปี 2560 ตามลำดับ เมื่อนำค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบระดับความสัมพันธ์ทางการเมืองตามแนวคิดของ Barako (2007) จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.1.1.3 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองสูงสุด ได้แก่ ปี 2558 ปี 2562 ปี 2561 ปี 2559 และปี 2560 ตามลำดับ เมื่อนำค่าดัชนีความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบเทียบระดับความสัมพันธ์ทางการเมืองตามแนวคิดของ Barako (2007) จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ และ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์ตามดัชนีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากผู้ที่เป็นคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่ง สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีค่าคะแนนดัชนีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นไปตาม กฎหมายคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐ ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง รวมถึงกรรมการในองค์กรอิสระ ที่ต้องห้ามมิให้ถือหุ้น หรือเป็นหุ้นส่วนในบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดที่เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐตามความในมาตรา 126 และ 127 แห่ง พ.ร.บ.

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 รวม 4 ฉบับ เนื่องจาก การกำกับดูแลการทำหน้าที่ของรัฐเองจะอ่อนแอ เพราะมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเกี่ยวข้องกับ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ในบริษัทที่รัฐกำกับดูแล และนำไปสู่การปกป้องช่วยเหลือในการ กระทำที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม รวมถึงทำให้มีความเสี่ยงด้านความเสียหายต่อการแข่งขันในตลาด เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปดำรงตำแหน่งอยู่ในบางบริษัท

5.1.2 ความระมัดระวังทางบัญชีโดยภาพรวม

ความระมัดระวังทางบัญชีตามตัวแบบ Basu 1997 โดยมีค่าความระมัดระวังทางบัญชี มากที่สุดในปี 2560 และ ปี 2561 รองลงมาคือปี 2559 และ ปี 2562 และมีค่าความระมัดระวังน้อย ที่สุดในปี 2558 ซึ่งหมายความว่าค่าความระมัดระวังทางบัญชีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วง 4 ปีแรก คือปี 2558 ปี 2559 ปี 2560 และ ปี 2561 แต่กลับมีค่าลดลงในปี 2562 ทั้งนี้ค่าความระมัดระวังทางบัญชียัง แสดงค่าเป็นบวก อาจเนื่องมาจากกิจการได้รับรู้ข่าวร้าย (Bad new) ที่เป็นรายการขาดทุนทางบัญชี เร็วกว่าการรับรู้ข่าวดี (Good new) ที่เป็นกำไรทางบัญชีซึ่งส่งผลต่อค่าความระมัดระวังทางบัญชี เมื่อกิจการประสบกับความไม่แน่นอนกิจการจะต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาโดยกิจการรับรู้ รายการขาดทุนเร็วกว่ารายการกำไรทำให้รายการขาดทุนสะท้อนผ่านงบการเงินอย่างทันเวลาเพื่อ ปกป้องสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย

5.1.3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์

จากการศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการ บริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ทางการเมืองของ คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนที่มีต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาตามสมมติฐาน พบว่า

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มี อิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยขนาดของมีอิทธิพล 0.221

5.1.4 การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โมเดลตัวแบบเชิงประจักษ์กับตัวแบบทฤษฎี (โมเดลต้นแบบ) มีความสอดคล้องกันซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน โมเดลที่เรียกว่า “Model Fit” ดังนี้

1. ค่า Chi-square Probability Level: CMIN-p เท่ากับ 0.892
2. Relative Chi-square: CMIN/df เท่ากับ 0.018
3. Goodness of Fit Index: GFI เท่ากับ 1.000
4. Adjusted Goodness Fit Index: AGFI เท่ากับ 1.000
5. Comparative Fit Index: CFI เท่ากับ 1.000
6. Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA เท่ากับ 0.000

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวมของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี พบว่าผลรวมของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท มีอิทธิพลสูงที่สุด (0.349) รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน (0.328) และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลน้อยที่สุด (-0.056)

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

5.2.1 การศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผลการทดสอบ พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทและความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2564) กล่าวว่า คณะกรรมการตรวจสอบนั้นเป็นบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากกรรมการบริษัทให้อยู่ในคณะกรรมการชดเชยของคณะกรรมการบริษัทในการเข้ามาช่วยคณะกรรมการบริษัทให้ปฏิบัติงานในประเด็นที่อาจมองข้ามและเพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับดูแลที่ดี โดยทำหน้าที่สอบทานรายงานทางการเงินก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินเพิ่มมากขึ้น และยังเป็นผู้เสนอความเห็นรวมไปถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของบริษัทต่อคณะกรรมการบริษัทตลอดจนผู้บริหารของบริษัท เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการเพิ่มมูลค่าให้องค์กรทั้งนี้เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Krishman et al. (2011); Hwang and Kim (2012) ที่พบความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการบริษัท และผู้บริหาร โดยจะส่งผลอย่างมากต่อการตกแต่งกำไรของบริษัท

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Takao and Cheryl (2004) พบว่า คณะกรรมการบริษัทเป็นตัวแทนจากผู้ถือหุ้นมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างมูลค่าของกิจการ รวมทั้งสร้างผลตอบแทนจากการลงทุนให้กับผู้ถือหุ้น หากคณะกรรมการบริษัทแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์และมีความเชี่ยวชาญตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจะเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินการและการเพิ่มมูลค่าให้องค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ Haiyan and Ansah (2018) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของคณะกรรมการคณะกรรมการตรวจสอบและผลการปฏิบัติงานในประเทศกรีซ พบว่าคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อคณะกรรมการตรวจสอบตามทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรและส่งผลให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับการศึกษาของ Singh and Gaur (2009); Khosa, (2017) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน ยังพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ โดยชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการของบริษัทมีบทบาทอย่างมากในการให้คำปรึกษาต่าง ๆ โดยจะส่งผลให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น แต่ถ้าว่าคณะกรรมการทั้ง 2 ชุด มีความสัมพันธ์ทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องแล้วนั้นก็จะทำให้การกำกับดูแลกิจการอ่อนแอลง (Jensen, m. c, 1993) และสามารถเอื้อประโยชน์ต่อกัน รวมถึงการนำไปสู่การ

ปกป้องช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ หรืออาจได้รับการสนับสนุนทางการเงินของรัฐบาล เช่น เงินช่วยเหลือส่วนเกินหรือองค์กรที่ขับเคลื่อนโดยรัฐบาลเมื่อประสบปัญหาทางการเงินอีกด้วย (Chen et al, 2013)

ดังนั้น คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบจะปฏิบัติงานร่วมกันโดยเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวพันกัน คณะกรรมการตรวจสอบจะช่วยลดภาระของคณะกรรมการบริษัทให้น้อยลง และคณะกรรมการตรวจสอบจะได้รับการมอบหมายหน้าที่เกี่ยวกับการสอบทานรายงานทางการเงิน การควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน เป็นการเอื้อโอกาสให้คณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาในด้านอื่น ๆ ถือเป็นเพิ่มประสิทธิภาพต่อการบริหารงาน ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจสอบจะต้องได้รับความเป็นอิสระในการปฏิบัติภารกิจ แต่ถ้าคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองและมีความสัมพันธ์กับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองเช่นเดียวกันนั้นจะเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ที่เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกันไม่ว่าจะเป็นความคุ้นเคย ความเกรงใจที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติภารกิจเป็นไปตามความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มคน และง่ายต่อการบริหาร การทำงาน และการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัทเพื่อประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

ผลการทดสอบ พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทและความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน Harrison (1987) กล่าวว่าคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนนั้น เป็นคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตรวจสอบและกำกับดูแลเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น โดยการทบทวนข้อมูลด้านทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นกลางและเป็นอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท และผู้บริหารระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทำหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนช่วยให้เกิดการตัดสินใจทางธุรกิจดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Mintah (2016) ได้ศึกษาคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนที่มีผลต่อการจ่ายค่าตอบแทนของคณะกรรมการ พบว่าคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความสำคัญในการกำหนดค่าตอบแทนผู้บริหารและผลการปฏิบัติงานของบริษัท เช่นเดียวกับการศึกษาของ Fama and Jensen (1983) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคณะกรรมการสรรหา

กับคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนและผลการดำเนินงานของบริษัท โดยสาเหตุที่ทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้น อาจเป็นไปได้ว่าคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนปฏิบัติหน้าที่ในการสรรหา คัดเลือกกรรมการและผู้บริหารที่มีคุณสมบัติเฉพาะด้านที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท กำหนดคำตอบแทนที่เป็นธรรมชาติเหมาะสมผล

อาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยเป็นแบบกระจุกตัว และในประเทศแถบเอเชียส่วนใหญ่มีลักษณะร่วมกันระหว่างความเป็นเจ้าของกับอำนาจการควบคุมกิจการ (Shleifer and Vishny, 1997) รวมถึงการคัดเลือกคณะกรรมการบริษัทจะมาจากการคัดเลือกของผู้ถือหุ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของกิจการหรือบริษัท (Ball et al., 2003) นอกจากนี้คณะกรรมการบริษัทได้แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนเป็นคณะกรรมการชุดย่อย รับผิดชอบในการกำหนดหลักเกณฑ์และนโยบายในการสรรหา และกำหนดคำตอบแทนกรรมการบริษัท และกรรมการชุดย่อย และยังทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทเพื่อให้มีหลักเกณฑ์และเกิดความโปร่งใสในการสรรหากรรมการ รวมถึงให้คำชี้แจงตอบคำถามเกี่ยวกับคำตอบแทนของคณะกรรมการเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัท หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2562) นอกจากนี้คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนควรประกอบด้วยกรรมการอิสระ ทั้งนี้ต้องมีกรรมการอย่างน้อย 1 คน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานบุคคล เพื่อกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการที่ชัดเจน โปร่งใสเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการสรรหา ถอดถอน หรือเลิกจ้าง กรรมการและผู้บริหารระดับสูงของบริษัทฯ เพื่อให้บริษัทฯ มีกรรมการและคณะผู้บริหารที่มีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถที่เหมาะสมนำไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้หากคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาคำตอบแทนมีสายสัมพันธ์ทางการเมืองอาจเป็นเสมือนช่องทางลัดสำหรับการทำธุรกิจและมีผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกัน (อภิชาติ สถิตนิรามัย, 2556)

ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองและความสัมพันธ์กับคณะกรรมการสรรหากับคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองเช่นเดียวกัน เนื่องจากคณะกรรมการสรรหากับคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อคณะกรรมการบริษัทตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายเป็นการแบ่งเบาภาระให้คณะกรรมการบริษัทและเอื้อประโยชน์ในการบริหารงาน นอกจากนี้

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของและความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณา
คำตอบแทนอาจส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดคำตอบแทนผู้บริหารและผลการปฏิบัติงานของบริษัทอีกด้วย

5.2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ความสัมพันธ์
ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรร
หาและพิจารณาคำตอบแทน ที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมี
อิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี

ผลการทดสอบพบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพล
เชิงบวกต่อความระมัดระวังทางบัญชี แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทาง
การเมืองจะทำให้มีความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Zhou, L. (2017) ได้ศึกษา
ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทในประเทศจีน พบว่า ความสัมพันธ์ทาง
การเมืองจะเป็นช่องทางหาผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น เงินกู้จากธนาคาร เงินช่วยเหลือจากรัฐบาล และ
ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัททำให้เกิดความระมัดระวังทางบัญชีที่มากขึ้น
โดยให้เหตุผลว่าความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ทางการเมืองทำให้ความระมัดระวังทางบัญชีมี
มากขึ้น เนื่องจากมีแรงจูงใจในการปกปิดผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ทาง
การเมือง และหลีกเลี่ยงการดำเนินและการถูกจับจ้องจากสื่อและสาธารณชน ในบริบทประเทศไทย
ที่ปัจจุบันถูกปกครองโดยรัฐบาลทหาร หรือ คสช. เกิดสถานการณ์การเมืองไทยที่มีการชุมนุมการ
แสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น และประชาชนต่างจับจ้องและเพ่งเล็งในการบริหารหรือ
การพัฒนาประเทศซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจ และการประกอบธุรกิจในภาพรวมของประเทศไทย
นอกจากนี้การเมืองในประเทศไทยก็มีคนกลางเช่นเดียวกับในธุรกิจที่ได้รับประโยชน์จากธุรกิจ
หน้าที่ของคนกลางเช่นเดียวกัน ดังนั้น ในการดำเนินธุรกิจในประเทศจึงต้องมีความระมัดระวังและ
รอบคอบเพื่อสื่อถึงความโปร่งใสของกิจการหรือธุรกิจ ซึ่งเป็นผลที่ทำให้คณะกรรมการบริษัทต้อง
ใช้หลักความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกเพ่งเล็งจากสื่อหรือประชาชน

ในทางกลับกัน Jensen, m. c. (1993) ได้ศึกษาลักษณะของคณะกรรมการบริษัทที่มีผล
ต่อความระมัดระวังทางบัญชีแบบมีเงื่อนไขในประเทศสเปน พบว่า คณะกรรมการบริษัทที่มีความ
เข้มแข็งโดยมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของบริษัทและการกำกับดูแลให้
การบริหารจัดการ เป็นไปตามนโยบายแนวทางและเป้าหมายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือ

หุ้นจะใช้ความระมัดระวังทางบัญชีเป็นกลไกการกำกับดูแลในระดับที่ต่ำกว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทที่อ่อนแอ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอจะรายงานข้อมูลการบัญชีที่น่าเชื่อถือน้อยกว่าบริษัทกำกับดูแลที่เข้มแข็ง แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะมีการกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอจะรายงานข้อมูลทางบัญชีที่น่าเชื่อถือน้อยส่งผลกระทบต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่ลดลง และไม่สอดคล้องกับ How et al. (2014) พบว่า บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้นมักจะใช้ดุลยพินิจในการจัดทำบัญชีและรับรู้ข่าวดี (Good new) หรือกำไรที่สูงเกินไปซึ่งทำให้ความระมัดระวังทางบัญชีลดลง นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับ ศศิประภา สมักรเขตการพล และ พัชรัตน์ เพชรเชิดชู (2561) พบว่า สัดส่วนคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง ข้าราชการ หรือทหารมีมากขึ้นเมื่อเทียบกับสัดส่วนของคณะกรรมการทั้งหมด ทำให้เปิดโอกาสของการเกิดทุจริตโดยผู้บริหารเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการใช้หลักความระมัดระวังทางบัญชีที่ลดลง

ดังนั้น บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจึงต้องมีความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้น เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของบริษัทหรือกิจการ อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่เพิ่มขึ้นนั้น เนื่องมาจากการถูกจับจ้องของประชาชนในการเข้าไปบริหารงานในบริษัทหรือกิจการต่าง ๆ คณะกรรมการบริษัทจึงต้องใช้หลักความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้น

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี

ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความระมัดระวังทางบัญชี แสดงให้เห็นว่าเมื่อคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์ทางการเมืองก็จะทำให้ใช้หลักความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Chi et al, (2007) พบว่า ความระมัดระวังทางบัญชีจะช่วยส่งเสริมให้การกำกับดูแลมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการสะท้อนผ่านกำไรที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการกำหนดการออกแบบผลตอบแทนแก่ผู้บริหารที่เหมาะสมได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่มากขึ้น

ในประเทศไทยก่อนหน้านี้จะพบว่าสายสัมพันธ์ทางการเมืองสร้างข้อได้เปรียบทางธุรกิจจริงและมีโอกาสสูงที่รัฐบาลจะเข้ามาอ้อมเมื่อธุรกิจแย่ อีกนัยหนึ่งปัจจุบันมีการผลักดันเปลี่ยนรัฐบาลใหม่ตั้งแต่ปลายปี 2557 โดยเป็นรัฐบาลที่ถูกเพ็งเล็งและจับจ้องจากสื่อและสาธารณะชนใน

การดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการในธุรกิจหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในธุรกิจต่าง ๆ ทำให้มองได้ว่าคณะกรรมการที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองต้องมีการป้องกันตนเอง หรือสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำธุรกิจจึงทำให้บริษัทต้องใช้หลักความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ดลยา ไชยวงศ์ และอรุณี ยศบุตร (2561) ได้ศึกษาผลกระทบของความสัมพันธ์ทางการเมืองที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการ พบว่า บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกำกับดูแลกิจการ โดยให้เหตุผลว่าบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2558 มีบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองลดลงเพียงร้อยละ 30 โดยอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยเมื่อเทียบกับปี 2556 อาจเป็นผลมาจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลของประเทศไทย และการใช้กฎหมายไทยในการกำกับดูแลกิจการเพื่อมิให้รัฐบาลเข้าไปแทรกแซงกิจการได้จึงทำให้บริษัทในประเทศไทยมีคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนที่มีสายสัมพันธ์ทางการเมืองอยู่ในระดับที่น้อย นอกจากนี้ Zhou, L. (2017) ยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลชุดใหม่อาจมีผลเกี่ยวเนื่องทำให้ความระมัดระวังทางบัญชีสูงขึ้น เนื่องจากกลัวการถูกตรวจสอบของบริษัท จึงต้องเพิ่มหลักความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้นเพื่อสื่อถึงความโปร่งใสของกิจการหรือธุรกิจ

อีกนัยหนึ่ง Badri and Sartika (2020) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองจะส่งผลกระทบต่อความระมัดระวังทางบัญชี พบว่า เมื่อคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์ทางการเมืองจะส่งผลกระทบต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่ลดลง เนื่องจากจะใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์ทางการเมืองในใช้ดุลพินิจเพื่อตกแต่งกำไร และรับรู้ผลกำไรหรือขาดดี (Good new) ก่อนข่าวร้าย (Bad new) เพื่อเพิ่มผลตอบแทนและ โบนัสของคณะกรรมการและผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ Robert M. Bushman (2005) ยังได้ศึกษาแรงจูงใจในการรายงานทางการเงินกับความระมัดระวังทางบัญชี พบว่า บริษัทในประเทศที่มีกฎหมายที่เข้มแข็งจะสะท้อนข่าวร้าย (Bad new) ได้เร็วกว่าบริษัทในประเทศที่มีระบบกฎหมายที่อ่อนแอส่งผลกระทบต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่ลดลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาข้างต้น

ดังนั้น บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองจึงต้องมีความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้น เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของบริษัทหรือกิจการ อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่เพิ่มขึ้นนั้น เนื่องมาจากคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนต้องกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการที่ชัดเจน โปร่งใส เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อองค์กร นอกจากนี้หากคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนที่มีสายสัมพันธ์ทางการเมืองอาจเป็นเสมือนช่องทาง

ลัดสำหรับการทำธุรกิจและมีผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกัน (อภิชาติ สถิตนิรามัย, 2556) ฉะนั้น คณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนจึงต้องใช้หลักความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้นเพื่อลดการถูกจับจ้องของสื่อและประชาชนในการเข้าไปบริหารงานในบริษัทหรือกิจการต่าง ๆ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี

ผลการทดสอบ พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความระมัดระวังทางบัญชี ซึ่งหมายความว่า การที่คณะกรรมการตรวจสอบมีทำหน้าที่สอบทานรายงานทางการเงิน ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินเพิ่มมากขึ้น และยังเป็นผู้เสนอความเห็นรวมไปถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของบริษัทต่อคณะกรรมการบริษัท ตลอดจนผู้บริหารของบริษัท เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการเพิ่มมูลค่าให้องค์กร(สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564) รวมถึงมีความสัมพันธ์ทางการเมืองด้วย ก็ไม่ได้มีส่วนในการจัดการกับรายงานทางการเงินที่จะทำให้เกิดความระมัดระวังทางบัญชี ก็เลยส่งผลให้ไม่มีอิทธิพล อาจกล่าวได้ว่าเมื่อคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางการเมืองก็ไม่ได้ส่งผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับ Allam (2012) ได้ศึกษาคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีผลต่อความระมัดระวังมาบัญชี พบว่า คณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลกับความระมัดระวังทางบัญชี และได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงการวิเคราะห์คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ทางการเงินและบัญชี และประสบการณ์กลับมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผู้วิจัยจึงได้มาพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งในประเทศไทยคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองส่วนใหญ่จะมีคุณวุฒิทางกฎหมาย หรือบริหารธุรกิจ โดยที่ไม่มีคุณวุฒิด้านการเงินและบัญชีโดยตรง แต่มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้ตนเองมีคุณสมบัติของการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ นั่นจึงเป็นสาเหตุให้คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองไม่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่าน ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ

จากผลการศึกษาความมีอิทธิพลทางตรงของตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี แต่ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผู้วิจัยเห็นถึงความมีอิทธิพลและ

ไม่มีอิทธิพลของตัวแปร จึงได้ทำการศึกษาโดยเชื่อมผ่านตัวแปรสื่อกลางความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งผลการทดสอบ พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีผ่านความสัมพันธ์ของคณะกรรมการตรวจสอบ แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทจะส่งผลให้ความระมัดระวังทางบัญชีเพิ่มขึ้น เมื่อมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานร่วมกับคณะกรรมการบริษัทก็ไม่ได้มีส่วนในการจัดการกับรายงานทางการเงินที่จะทำให้เกิดความระมัดระวังทางบัญชีก็จะส่งผลให้ไม่มีอิทธิพล จึงได้ผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี เมื่อการเชื่อมโยงตัวแปรสื่อกลางความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ Xu-Dong, 2018; Sohn; Zhou, (2017) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทในประเทศจีน พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองจะเป็นสิ่งที่สามารถดึงผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น เงินกู้จากธนาคาร เงินช่วยเหลือจากรัฐบาล และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัททำให้เกิดความระมัดระวังทางบัญชีที่มากขึ้น โดยให้เหตุผลว่าความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ทางการเมืองทำให้ความระมัดระวังทางบัญชีมีมากขึ้น เนื่องจากมีแรงจูงใจในการปกป้องผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ทางการเมือง และหลีกเลี่ยงการดำเนินและการถูกจับจ้องจากสาธารณะชนอีกด้วย

ดังนั้น ในการดำเนินธุรกิจในประเทศจึงต้องมีความระมัดระวังและรอบคอบเพื่อสื่อถึงความโปร่งใสของกิจการหรือธุรกิจ อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชีที่เพิ่มขึ้นนั้น เนื่องมาจากการถูกจับจ้องของประชาชนในการเข้าไปบริหารงานในบริษัทหรือกิจการต่าง ๆ บริษัทจึงต้องใช้หลักความระมัดระวังทางบัญชีมากขึ้น แต่เมื่อผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการตรวจสอบกลับพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีอิทธิพลกับความระมัดระวังทางบัญชี สอดคล้องกับ Allam at all (2012) ได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงการวิเคราะห์คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ทางการเงินและบัญชี และประสบการณ์กลับมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผู้วิจัยจึงได้มาพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งในประเทศไทยคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองส่วนใหญ่จะมีคุณวุฒิทางกฎหมาย หรือบริหารธุรกิจ โดยที่ไม่มีคุณวุฒิด้านการเงินและบัญชีโดยตรง แต่มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้ตนเองมีคุณสมบัติของการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ นั่นจึงเป็นสาเหตุ

ให้คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองไม่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7 ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน

จากผลการศึกษาความมีอิทธิพลทางตรงของตัวแปร พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลทางตรงต่อความระมัดระวังทางบัญชี และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและกำหนดค่าตอบแทนมีอิทธิพลทางตรงต่อความระมัดระวังทางบัญชี ซึ่งผู้วิจัยเห็นถึงการมีอิทธิพลของทั้ง 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี จึงได้ทดสอบเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงตัวแปรกลาง ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี เมื่อผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชีและเมื่อเชื่อมโยงผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนก็ยังส่งผลให้มีอิทธิพลต่อความระมัดระวังทางบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับ Ball and Shivakumar (2005) ได้ศึกษากำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อความระมัดระวังทางบัญชี พบว่า กิจการที่มีคะแนนการกำกับดูแลกิจการต่ำจะมีระดับของความระมัดระวังทางบัญชีที่สูงขึ้น เนื่องจากใช้เป็นส่วนทดแทนการกำกับดูแลกิจการที่ด้อยไป และสอดคล้องกับ Houston et al. (2014); Luo and Ying, (2014) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทในประเทศจีน พบว่า ความสัมพันธ์ทางการเมืองจะเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น เงินกู้จากธนาคาร และความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัททำให้เกิดความระมัดระวังทางบัญชีที่มากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Mintah (2016) ที่พบว่า คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนเป็นคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตรวจสอบและกำกับดูแลเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น โดยการทบทวนข้อมูลด้านทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นกลางและเป็นอิสระต่อคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทำหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนช่วยทำให้เกิดการตัดสินใจทางธุรกิจดียิ่งขึ้น

ในทางกลับกัน Ahmad Abu Zraiq (2018) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการสรรหาและกำหนดค่าตอบแทนและการตกแต่งกำไรของบริษัทในประเทศจอร์แดน

ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคณะกรรมการสรรหาและกำหนดค่าตอบแทนกับการตกแต่งกำไรที่ส่งผลให้ความระมัดระวังทางบัญชีลดลง ส่วน Houston et al. (2014) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองที่มีผลต่อการกำกับดูแลกิจการ พบว่า ถ้ามีความสัมพันธ์ทางการเมืองในบริษัทหรือธุรกิจจะทำให้การกำกับดูแลกิจการอ่อนแอตามไปด้วยเนื่องจากใช้ความสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นเครื่องมือในการหาผลประโยชน์ให้กับกิจการ

สรุปได้ว่าคณะกรรมการสรรหากับคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อคณะกรรมการบริษัทตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายเป็นการแบ่งเบาภาระให้คณะกรรมการบริษัทถือเป็นเพิ่มประสิทธิภาพต่อการบริหารงานและถ้ามีความสัมพันธ์ทางการเมืองเข้าร่วมด้วยก็จะเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ในการบริหารงาน แม้ว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการบริษัทและความสัมพันธ์ทางการเมืองของคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนส่งผลให้มีการกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอ แต่ก็ยังต้องการใช้หลักความระมัดระวังทางบัญชีในลักษณะที่เป็นส่วนทดแทนการกำกับดูแลกิจการที่ด้อยไป และความสัมพันธ์ทางการเมืองยังทำให้ความระมัดระวังทางบัญชีมีมากขึ้น เนื่องจากมีแรงจูงใจในการปกปิดผลประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ที่ได้รับจากความสัมพันธ์ทางการเมืองและหลีกเลี่ยงการดำเนินและการถูกจับจ้องจากสาธารณะชน ดังนั้นจึงมองได้ว่าคณะกรรมการบริษัทที่มีคณะกรรมการสรรหาและพิจารณาค่าตอบแทนร่วมกันดำเนินงานจะทำให้บริษัทมีความระมัดระวังทางบัญชีที่มากขึ้น

5.3 ข้อจำกัด

ผลการวิจัยทำให้ผลดังกล่าวออกมาแตกต่างกัน ลักษณะการเก็บข้อมูลบางครั้งอาจยังไม่ครอบคลุม สำหรับเงื่อนไขนามสกุลในเครือญาติที่ทางกลุ่มเก็บเฉพาะผู้ที่มีนามสกุลเหมือนกันและนามสกุลในเครือญาติ แต่ในความเป็นจริงอาจจะมีการแฝง เช่น การให้คนรู้จัก หรือมีการจ้างวานให้เข้ามาเป็นคณะกรรมการแทน หรือพวกพ้อง เพื่อนก็เป็นได้ ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ทางผู้วิจัยไม่ได้นำสมมติฐานดังกล่าวเข้ามาพิจารณาด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 หน่วยงานกำกับดูแลกิจการ

การศึกษาในงานวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ทางการเมืองและความระมัดระวังทางบัญชีซึ่งเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของคุณภาพข้อมูลทางบัญชี การศึกษานี้สามารถใช้ในการพัฒนาหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อส่งเสริมให้ข้อมูลทางบัญชีมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

5.4.2 ผู้ใช้งบการเงิน

ข้อมูลทางการเงินบัญชีจะมีคุณภาพเมื่อข้อมูลทางบัญชีนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของกิจการและช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลระหว่างฝ่ายบริหารและผู้ใช้งบการเงินอื่นซึ่งคุณลักษณะสำคัญหนึ่งของคุณภาพของข้อมูลทางบัญชีคือความระมัดระวังทางบัญชี ด้วยเหตุนี้ผลการศึกษาจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินซึ่งหมายถึงรวมถึง นักลงทุน ผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริษัท และฝ่ายบริหารได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีและความระมัดระวังทางบัญชีที่สะท้อนผ่านงบการเงิน เพื่อเป็นแนวทางในการเลือก นโยบายบัญชี รวมถึงการจัดทำและรายงานข้อมูลทางบัญชี เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถนำข้อมูลในงบการเงินใช้ในการประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้งบการเงิน

5.4.3 ข้อเสนอแนะในอนาคต

5.4.3.1 การศึกษานี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 เท่านั้น ดังนั้นผลการวิจัยอาจจะไม่สามารถอธิบายกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นได้อย่างสมเหตุสมผลนอกจากนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเล็กเนื่องจากศึกษาเพียงกลุ่มเดียวอาจส่งผลให้ตัวแปรบางตัวที่มีผลการวิจัยที่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต ดังนั้นในงานวิจัยในอนาคตควรเพิ่มขอบเขตการศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นซึ่งจะทำให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นด้วยอาจจะให้ผลการวิจัยที่สามารถอธิบายทุกกลุ่มอุตสาหกรรมได้อย่างสมเหตุสมผลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถขยายขอบเขตการศึกษาโดยเปรียบเทียบในแต่ละอุตสาหกรรมซึ่งอาจจะพบผลการศึกษาที่แตกต่างกันอีกด้วย

5.4.3.2 สำหรับการศึกษารั้งต่อไปอาจศึกษาความระมัดระวังทางบัญชีโดยใช้ตัวแบบอื่น ๆ หรือทฤษฎีอื่น เช่น ตัวแบบของ Beaver and Ryan (2000) หรือ Givoly and Hyan (2000) ซึ่งอาจให้ภาพของการศึกษาที่ต่างออกไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา ประกอบแสง และพัทธนันท์ เพชรเชิดชู. (2562). กลไกการกำกับดูแลกิจการ
ความสัมพันธ์ทางการเมืองกับคุณภาพกำไร. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 31 (99).
- กรีซ แรงสูงเนิน. (2546). *การศึกษาสภาพการจัดการธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดหนองคาย*. (รายงาน
ผลการวิจัย) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกรียงไกร บุญเลิศสุทัย และ อนุวัฒน์ ภักดี. (2561). คุณลักษณะของคณะกรรมการ ความระมัดระวัง
ทางบัญชี และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 14 (43).
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉมาการ ปุประระ. (2559). ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการของบริษัทที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน
กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่ง
ประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 5
(1).
- จิตรลดา พิศาลสุวงศ์ และคณะ. (2557). *ภาพรวมการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (2561). ข้อมูลรายบริษัท/รายหลักทรัพย์. สืบค้น
26 มีนาคม 2561, จาก [https://www.set.or.th/set/companyprofile.do?](https://www.set.or.th/set/companyprofile.do?symbol=HMPRO & ssoPageId=4&language=th&country=)
symbol=HMPRO & ssoPageId=4&language=th&country= วารสารเศรษฐกิจและ
สังคม, 51(1).
- ณญาดา สุขอนันตธรรม. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับคุณภาพข้อมูลทาง
บัญชี. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คลยา ไชยวงศ์ และอรุณี ขสบุตร (2561). ผลกระทบของความสัมพันธ์ทางการเมืองที่มีต่อ
ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล.
วารสารวิทยาลัยพณิชยศาสตร์บริหารธุรกิจ, 13 (1).
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2555). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี
2555). ฝ่ายพัฒนาธรรมาภิบาลเพื่อตลาดทุน. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2562). การจัดกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ. สืบค้น 4
กรกฎาคม 2562, จาก [https://www.set.or.th/th/regulations/simplified_](https://www.set.or.th/th/regulations/simplified_regulations/industry_sector_p1.html)
[regulations/industry_sector_p1.html](https://www.set.or.th/th/regulations/simplified_regulations/industry_sector_p1.html)
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2549). หลักการและการใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการ
วิจัยทางการพยาบาล (พิมพ์ครั้งที่ 3). ชานเมืองการพิมพ์
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS.
(พิมพ์ครั้งที่ 13). เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์
- ทิวากร แกวมณี. (2553). *Good Governance (ธรรมาภิบาล) World Order (ระเบียบโลก) และ ตัว*
แบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิเวศน์ เหมวชิรวรากร. (2561). *รวยน้อย่างพอเพียง .* ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ศศิประภา สมัครเขตการพล และ พัทธนันท์ เพชรเชิดชู. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการ
กำกับดูแลกิจการที่ดีและการทุจริต โดยผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 32 (101).
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2562). การกำกับดูแลกิจการกับความเชื่อมั่นของนักลงทุนประเทศไทย ใน
บริษัทจดทะเบียนของประเทศไทย. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 21(2), 1-19.
- ศุภคณัย ศุภผลศิริ. (2552). *สัมพันธ์ทางการเมืองบริษัทภิบาลและผลประกอบการของบริษัท.*
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิโชค ลางคุณานนท์. (2552). *พัฒนาการและบทบาททางการเมืองของกลุ่มธุรกิจการเมืองใน*
ประเทศไทย . สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2564). คู่มือคณะกรรมการ

ตรวจสอบ. จาก <https://www.sec.or.th/cgthailand/TH/Pages/FAQ/ACFAQ.aspx>.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). คู่มือและ

แนว ปฏิบัติ. จาก <https://www.sec.or.th/TH>.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). คู่มือ

กรรมการบริษัทจดทะเบียน. จาก <https://www.sec.or.th/TH>.

อภิชาติ สถิตนิรามัย. (2556). รัฐไทยกับการปฏิรูปเศรษฐกิจ : จากกำเนิดทุนนิยมนายธนาคารถึง

วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานวิทยทรัพยากรจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อัมมาร สยามวาลา. (2547). ศัพท์แสงว่าด้วยคอร์รัปชัน. เอกสารเผยแพร่ในการประชุมติดตาม

นโยบายรัฐบาล “4 ปี ประเทศไทย” และเนื่องในวันต่อต้านคอร์รัปชันแห่ง

สหประชาชาติ. 9 ธ.ค. 2547. กรุงเทพมหานคร.

ภาษาต่างประเทศ

Allam M., Talal H., & Emad M, (2012). The Impact of Audit Committee Characteristics on

Accounting Conservatism: Additional Evidence from Jordan. *J. King Saud Univ.*,

Vol. 24, Admin. Sci. (1), pp. 1-15.

Anderson, K. L., D. N. Deli, and S. L. Gillan. 2003. “Boards of Directors, Audit Committee, and

the Information Content of Earnings.” *Working Paper Series*. (4), 1-38.

Arora, A., & Sharma, C. (2016). Corporate governance and firm performance in developing

countries: evidence from India. Corporate governance. *Journal of Management Reviews*, 16 (4),

318-450.

Ball, R., Robin, A., & Wu, J. S. (2003). Incentives versus standards: properties of accounting

income in four East Asian countries. *Journal of accounting and economics*, 36(1-3),

235-270.

- Barrales-Molina, V., Martínez-López, F. J., & Gázquez-Abad, J. C. (2014). Dynamic marketing capabilities: Toward an integrative framework. *International Journal of Management Reviews*, 16(4), 397-416.
- Barnard, C. I. (1938). *The functions of the executive*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bunkanwanicha, P., & Wiwattanakantang, Y. (2009). *Big business owners in politics*. *Review of Financial Studies*, 22, 2133-2168.
- Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings¹. *Journal of accounting and economics*, 24(1), 3-37.
- Beaver, W. H., & Ryan, S. G. (2000). Biases and lags in book value and their effects on the ability of the book-to-market ratio to predict book return on equity. *Journal of accounting research*, 38(1), 127-148.
- Beaver, W. H., & Ryan, S. G. (2005). Conditional and unconditional conservatism: Concepts and modeling. *Review of accounting studies*, 10(2), 269-309.
- Bedard, J., S. M. Chtourou, & L. Courteau. 2004. "The Effect of Audit Committee Expertise, Independence, and Activity on Aggressive Earnings Management." *Journal of Practice and Theory*, 23, 13-35.
- Belkaoui, A. (1985). Slack budgeting, information distortion and self-esteem. *Contemporary Accounting Research*, 2(1), 111-123.
- Berle, A.A., Jr., & G.C. Means. (1932). *The Modern Corporation and Private Property*. New York : Macmillan.
- Brown, P., Beekes, W., & Verhoeven, P. (2011). Corporate governance, accounting and finance: A review. *Accounting & Finance*, 51, 96-172
- Chen et al., (2010). Knowledge management and innovativeness: The role of organizational climate and structure. *International Journal of Manpower* 31(November), 848-870
- Cuervo-Cazurra, A., Mudambi, R., & Pedersen, T. (2019). Subsidiary power: Loaned or owned? The lenses of agency theory and resource dependence theory. *Global Strategy Journal*, 9(4), 491-501.

- Dahan, N. M., Doh, J. P., Oetzel, J., & Yaziji, M. (2010). Corporate-NGO collaboration: Co-creating new business models for developing markets. *Long range planning*, 43(2-3), 326-342.
- DesJardine, M. R., & Shi, W. (2020). CEO Temporal Focus and Behavioral Agency Theory: Evidence from Mergers and Acquisitions. *Academy of Management Journal*, (ja).
- Drobetz, W., Schillhofer, A., & Zimmermann, H. (2004). Corporate governance and expected stock returns: Evidence from Germany. *European financial management*, 10(2), 267-293.
- David, R. J., & Han, S. K. (2004). A systematic assessment of the empirical support for transaction cost economics. *Strategic management journal*, 25(1), 39-58.
- Davis, J. H., Schoorman, F. D., & Donaldson, L. (1997). Toward a stewardship theory of management. *Academy of Management Review*, 22(1), 20-47.
- Donaldson, L., & Davis, J. H. (1991). Stewardship theory or agency theory: CEO governance and shareholder returns. *Australian Journal of Management*, 16(1), 49-64.
- Donaldson, T., & Preston, L. E. (1995). The stakeholder theory of the corporation: Concepts, evidence, and implications. *Academy of Management Review*, 20(1), 65-91.
- Faccio, M. (2006). Politically connected firms. *American economic review*, 96(1), 369-386.
- Faccio, M., & Parsley, D. C. (2006). *Sudden deaths*: Taking stock of political connections.
- Fama, E. F. (1980). Agency problems and the theory of the firm. *Journal of Political Economy*, 88, 288-307.
- Fama, E. F., & Jensen, M. C. (1983). Separation of ownership and control. *Journal of Law and Economics*, 26, 301-325.
- Fan, J. P., Wong, T. J., & Zhang, T. (2007). Politically connected CEOs, corporate governance, and Post-IPO performance of China's newly partially privatized firms. *Journal of financial economics*, 84(2), 330-357.
- Fernandes, Ana M. (2007). *Structure and performance of the services sector in transition economies*. Policy Research Working Paper Series 4357, The World Bank

- Fisman, R. (2001). Estimating the value of political connections. *American economic review*, 91(4), 1095-1102.
- Freeman, D. (1983). Margaret Mead and Samoa: *The making and unmaking of an anthropological myth*. Australian National University Press.
- Freeman, R. E. (2010). *Strategic management: A stakeholder approach*. Cambridge university press.
- García Lara, J.M., Osma, B.G., & Penalva, F. (2014). Information Consequences of Accounting Conservatism. *European Accounting Review*, 23(2), 173–198.
- Gao, Y., & Wagenhofer, A. (2016). *Accounting Conservatism and Board Monitoring*. AAA 2013 Management Accounting Section (MAS) Meeting Paper.
- Gertler, & Gilchrist, (1994). Monetary Policy, Business Cycles, and the Behavior of Small Manufacturing Firms . *The Quarterly Journal of Economics*, 109 (2), 309-340
- Givoly, D., Hayn, C. K., & Katz, S. P. (2010). Does public ownership of equity improve earnings quality?. *The accounting review*, 85(1), 195-225.
- Givoly, D., Hayn, C. K., & Natarajan, A. (2007). Measuring reporting conservatism. *The Accounting Review*, 82(1), 65-106.
- Gomez, & Jomo. (1997) *Malaysia's Political Economy: Politics, Patronage, and Profits*. *The Journal of Asian Studies*, 58 (2), pp. 571 - 573
- Gill, Roger. (2006). *Theory and Practice of Leadership*. London: Sage
- GivolyHayn, & Natarajan (2007). *Measuring Reporting Conservatism*. April 2006 (first version: July 2003) Smeal College of Business, Pennsylvania State University
- Guedhami, O., Pittman, J. A., & Saffar, W. (2014). Auditor choice in politically connected firms. *Journal of Accounting Research*, 52(1), 107-162.
- Gyrd-Jones, R. I., & Kornum, N. (2013). Managing the co-created brand: Value and cultural complementarity in online and offline multi-stakeholder ecosystems. *Journal of business research*, 66(9), 1484-1493.

- Handerson, S.; Peirson, G.; & Harris, K. Financial Accounting Theory. *Pearson Prentice Hall*, 2004.
- Hermalin, B., & Weisbach, M. The Effects of Board Composition and Direct Incentives on Firm Performance. *Financial Management*, 20 (1991), 101-112.
- Harrison, J. S., Bosse, D. A., & Phillips, R. A. (2010). Managing for stakeholders, stakeholder utility functions, and competitive advantage. *Strategic management journal*, 31(1), 58-74.
- Hongfeng Peng Xiao Zhang and Xiaoquan Zhu, (2017). Political Connections of the Board of Directors and Credit Financing: Evidence from Chinese Private Enterprises. *Accounting & Finance*, 57 (5), pp. 1481-1516, 2017.
- Houston, J. F., Jiang, L., Lin, C., & Ma, Y. (2014). Political connections and the cost of bank loans. *Journal of Accounting Research*, 52(1), 193-243.
- How et al. (2014) The Power of Political Connections: Review on the Impacts of Audit Committee and Corporate Governance . *Journal of Public Administration and Governance*, 10, (1)
- Hui, K.W., Matsunaga, S., & Morse, D. (2009). The Impact of Conservatism on Management Earnings Forecasts. *Journal of Accounting and Economics*, 47(3), 192–207
- Iglesias, M. A., Law, K. J., & Stuart, A. M. (2013). Ensemble Kalman methods for inverse problems. *Inverse Problems*, 29(4), 045001.
- Jensen, M. C. & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305 - 360.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of financial economics*, 3(4), 305-360.
- Johnson, S., & Mitton, T. (2003). Cronyism and capital controls: evidence from Malaysia. *Journal of financial economics*, 67(2), 351-382.
- Johnson, S., & Mitton, T. (2003). Cronyism and capital controls: evidence from Malaysia. *Journal of financial economics*, 67 (2), 351-382.

- Kang, W. S. et al. (2011). The Effectiveness of Audit Committee for Low – and Mid- Cap firms. *Managerial Auditing Journal*, 26 (7), 623-650.
- Kellogg, R. L. (1984). Accounting activities, security prices, and class action lawsuits. *Journal of Accounting and Economics*, 6(3), 185-204.
- Lara, J. M. G., Osma, B. G., & Penalva, F. (2009). Accounting conservatism and corporate governance. *Review of Accounting Studies*, 14(1), 161-201.
- La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. (2000). Investor protection and corporate governance. *Journal of financial economics*, 58(1-2), 3-27.
- Lazonick, W., & O'sullivan, M. (2000). Maximizing shareholder value: a new ideology for corporate governance. *Economy and society*, 29(1), 13-35.
- Lim, S.C. and Park, T. (2011), The declining association between earnings and returns: Diminishing value relevance of earnings or noisier markets?, *Management Research Review*, 34 (8), pp. 947-960.
- Lin and Hwang (2010). *Accounting Conservatism and Managers' Forecasting Behavior*. Working Paper, University of Minnesota, Minneapolis, February
- Liu, L., & Subramaniam, N. (2013). Government ownership, audit firm size and audit pricing: Evidence from China. *Journal of Accounting and Public Policy*, 32(2), 161-175.
- Maestrini, V., Luzzini, D., Caniato, F., & Ronchi, S. (2018). Effects of monitoring and incentives on supplier performance: An agency theory perspective. *International Journal of Production Economics*, 203, 322-332.
- Mora, A., & Walker, M. (2015). The Implications of Research on Accounting Conservatism for Accounting Standard Setting. *Accounting and Business Research*, 45(5), 620–650.
- Mujeeb Saif Mohsen; Ismail, Ku Nor Izah Ku; & Chandren, Sitraselvi, Board Chairmen's Involvement in the Nomination and Remuneration Committees and Earnings Management, *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 12(4), 2018, 60-76.

- Neelam, N., Sheorey, P., Bhattacharya, S., & Kunte, M. (2020). Organization for Economic Co-operation and Development guidelines for learning organization in higher education and its impact on lifelong learning—evidence from Indian business schools. *Journal of Information and Knowledge Management Systems*, *62*(3), 379-389.
- North, D. C. (1990). A transaction cost theory of politics. *Journal of theoretical politics*, *2*(4), 355-367.
- Orazalin, N., Mahmood, M., & Lee, K. J. (2016). Corporate governance, financial crises and bank performance: lessons from top Russian banks. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, *37*(2), 97-116.
- Panda, B., & Leepsa, N. M. (2017). Agency theory: Review of theory and evidence on problems and perspectives. *Indian Journal of Corporate Governance*, *10*(1), 74-95.
- Payne, A., Storbacka, K., Frow, P., & Knox, S. (2009). Co-creating brands: Diagnosing and designing the relationship experience. *Journal of business research*, *62*(3), 379-389.
- Penman, Stephen H., & Zhang, Xiao-Jun. (2002). Accounting Conservatism, the Quality of Earnings, and Stock Returns. *The Accounting Review*, *77*(2), 237-264
- Polsiri, P., & Jiraporn, P. (2012). Political connections, ownership structure, and financial institution failure. *Journal of Multinational Financial Management*, *22*(1-2), 39-53.
- Ramaswami, S. N., Srivastava, R. K., & Bhargava, M. (2009). Market-based capabilities and financial performance of firms: insights into marketing's contribution to firm value. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *37*(2), 97-116.
- Richardson, Scott A., Sloan, Richard G., Mark, T. Soliman, x, & rem, Tuna. (2006). The Implications of Accounting Distortions and Growth for Accruals and Profitability. *The Accounting Review*, *81*(3), 713-743.
- Roychowdhury, S., & Watts, R. L. (2007). Asymmetric timeliness of earnings, market-to-book and conservatism in financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*, *44*(1-2), 2-31.

- Ruch, G. W., & Taylor, G. K. (2014). The effects of accounting conservatism on financial statements and financial statement users: *A review of the literature*, 22 (1-2), 39-53.
- Sharma, V. et al. (2009). Determinants of Audit Committee Meeting Frequency: Evidence from Voluntary Governance System. *Accounting Horizons*, 23(3), 245-263.
- Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1997). A survey of corporate governance. *The journal of finance*, 52(2), 737-783.
- Singh, D. A., & Gaur, A. S. (2009). Business group affiliation, firm governance, and firm performance: Evidence from China and India. *Corporate Governance. An International Review*, 17(4), 411-425.
- St. Pierre, K., & Anderson, J. A. (1984). An analysis of the factors associated with lawsuits against public accountants. *Accounting Review*, 242-263
- Srinidhi, B., Zhang, H., & Zhang, T. (2012). Non-State-Controlled Firms and Auditor Choice under State Capitalism: *Evidence from China*, 53(3), 905-938.
- Takao, K., & Cheryl, L. (2004). Executive Compensation, Firm Performance, Ownership Structure: An Empirical Study of Listed Firm in China. Doctoral dissertation, *Department of Economics*, Colgate University
- Takeishi, A. (2001). Bridging inter- and intra-firm boundaries: management of supplier involvement in automobile product development. *Strategic management journal*, 22(5), 403-433.
- Teoh, S., Welch, L., & Wong, T. (1998 a). Earnings management and the post-issue performance of seasoned equity offerings. *Journal of Financial Economics*, 50, 63-99.
- Teoh, S., Welch, L., & Wong, T. (1998 b). Earnings management and the long run market performance of initial public offerings. *The Journal of Financial*, 6, 1935-1974.
- Tengmnuay, K. (2005). *The Implementation and the Effects of Audit Committees within Corporate Governance in Thailand*. (Doctoral dissertation). Manchester, UK: University of Manchester.

Tengmnuay, K., & Stapleton, P. (2008). The Role of the Audit Committee in Thailand: a Mature Monitoring Mechanism or an Evolving Process?. *Journal of Management Governance*, 13, 131-161.

Vafeas. (2005). Audit Committees, Boards, and the Quality of Reported Earnings. December 2005 . *Contemporary Accounting Research* 22(4) University of Cyprus

Watts, R. L. (2003). Conservatism in accounting part I: Explanations and implications. *Accounting horizons*, 17(3), 207-221.

Zhou, L. (2017). Political connections and accounting conservatism: Evidence from Chinese listed firms. *Corporate Ownership & Control*, 15(1), 143-154.

Zingales, L. (1998). Survival of the Fittest or the Fattest? Exit and Financing in the Trucking Industry. *The Journal of Finance*, 53(3), 905-938.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

วรนุช กุอุทา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548 บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

พ.ศ. 2551 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

อาจารย์ประจำหลักสูตรบัญชีบัณฑิต

คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

อุบลราชธานี

